

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 809

19. LISTOPADA 2018. CIJENA 50 DINARA

Dan rođenja bana Jelačića

Poveznica identiteta

10

Festival *Bunjevci bez granica* ove godine održan u Subotici

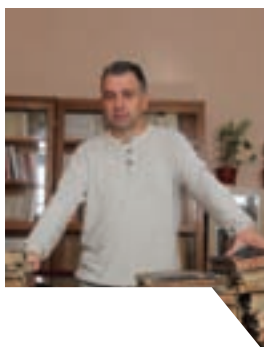
Kulturno ožljavanje Bajskog trokuta

12

Dr. sc. Zlatan Fröhlich, predsjednik Hrvatske gospodarske komore Zagreb

Komora može biti medijator na tržištima u Hrvatskoj

20

Dejan Mrkić Lansky, arhivist i autor rubrike o povijesti Subotice

Subotica i Subotičani kroz vrijeme

22

Obilježen Zavitni dan u Monoštoru

Dan vječne zahvale

26

Prvi Međunarodni sajam poljoprivrede *Agrosirm* održan u Srijemskoj Mitrovici

Afirmiranje malih poljoprivrednih proizvođača

34

Listopadske pobožnosti

S krunicom u ruci

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Miceka nikad dosta

Micek je stari zagrebački izraz za dobrog prijatelja. Bila su to davna vremena, kada se vrata često nisu zaključavala, a susjed je susjeda pozivao na rakijicu i kavu, što naravno nije bilo uobičajeno samo u Zagrebu. Slušam ovih dana album sastava *The Miceks* i u pamćenje su mi se urezali stihovi: »Ovdje istina je rijetkost / svako hvali svoju svetost«. I stigme mi anketno pitanje od portala *Slobodna Subotica*: »Što je danas 10. listopada 1944., i je li **Spartak** danas antiheroj?« Odgovorio sam tvrdnjom da se, kao prvo, Spartak nije opredijelio za zlo kada je ono dominiralo, niti je, kao drugo, pasivno čekao da dobro nadvlada zlo. Zato jeste heroj. I naveo činjenicu da je **Jovan Mikić Spartak** bio antifašist, komandant Prvog subotičkog partizanskog odreda, koji je u jesen 1944. godine, tijekom operacije za oslobođenje Subotice, u borbi oko željezničke postaje u Subotici, teško ranjen i ubrzo je umro od posljedica ranjavanja. A na pitanje – što je 10. listopada danas, odgovorio sam da je za mene taj datum dio u kalendaru pobjeda antifašizma.

Problem je u tome što se ovakva i slična pitanja, koja se postavljaju u dobroj namjeri, a ustvari su kontra pitanja, uopće moraju postavljati. Zašto? Zbog toga što smo svjedoci raznih pokušaja rekonstrukcija prošlosti, različitim načinima prerade prošlosti koje obavljaju intelektualci bliski dominantnim političkim snagama.

Pripremajući se da pišem o ovoj temi, zakačio me i tekst koji je nedavno napisala historičarka **Marie-Janine Cavic**, objavljen u ciriškom listu *Neue Zürcher Zeitung* o »bitki za interpretaciju prošlosti u bivšoj Jugoslaviji«, u kojemu kaže i sljedeće: »Svađa se s jedne strane, o Drugom svjetskom ratu u kojem su komunistički partizani vodili krvavu borbu s fašističkim ustašama, četnicima i drugim kolaboracionistima. S druge strane, radi se o neposrednoj poslijeratnoj prošlosti kada se **Josip Broz Tito** obračunavao s 'narodnim neprijateljima' i pogubio tisuće njih«.

Pa dokle trebaju trajati razne reinterpretacije prošlosti koje pribjegavaju da se u traženju uzora ide i do fašističkih ili fašistoidnih izvora poput **Dimitrija Ljotića** i **Milana Nedića**, čija je kvislinška vlada pomagala nacistima u provođenju holokausta u Srbiji. Što reći o promociji knjige *Sluga domovine – život hrvatskog viteza Vjekoslava Maksa Luburića*, održanoj nedavno u prostorijama *Hrvatskog slova* u Zagrebu. Nisu se tim povodom oglašili ovdašnji pisci ili oni rođeni ovdje, koji su davali intervjue za taj tjednik, ali zato jeste hrvatski P.E.N. (udruga književnika: pjesnika, esejista i pisaca) i Hrvatsko društvo pisaca koji su osudili »banalizaciju zločina i zatajenje etičke svijesti i empatije prema **Luburićevim** žrtvama«, jer se radi »o anticivilizacijskom ispadu, nezamislivom u demokratskom svijetu, a promocijom te knjige sramoti se Hrvatska«. Kao što kaže **Milan Kekin** u pjesmi *Ja nisam vaš*: »Takvom ološu se ne miče i tako ću učiti i svoje dijete«.

Trebamo li se najzad upitati je li urušen kritički potencijal društva i institucija u ovdašnjem podneblju, kada se vode rasprave koje se ne zasnivaju na historijskim činjenicama? Je li ideološka borba za vrednovanje prošlosti ovladala na sjednicama parlamenata, društvenim mrežama i u televizijskim serijama? Tko se sve junači da je u posjedu historijske istine?

Miceka sigurno neće biti ako se natura ideologija i marketing tipa »nacionalnog koncepta građanske pripadnosti« koja je privlačna kao šareni luftbaloni. Na nedavnom skupu na temu interkulturalnosti i medijacije u školama, održanom u subotičkoj Gimnaziji *Svetozar Marković* u okviru projekta prekogranične interkulturalne suradnje obrazovnih institucija Srbije i Hrvatske, tajnica subotičkog Tajništva za društvene djelatnosti **Jasmina Stevanović** kristalno jasno je rekla ono važno za miceke:

»Upravo svijest o značenju vlastite kulture dozvoljava nam da prepoznamo različitosti. Zato ću biti slobodna reći da ćemo, kao lokalna samouprava, podržati sve ideje i akcije u kojima ćemo odgajati i obrazovati našu djecu da razvijaju svoj nacionalni i kulturni identitet, jer svijest o vlastitom identitetu daje nam i jača sposobnost da imamo dobru percepciju stvarnosti, prihvatimo najprije sebe, a potom prihvatimo i druge.«

A miceka nikad dosta, nadam se da je to razvidno i iz uređivačke politike našeg tjednika.

Zvonko Sarić

Financijsko i kadrovsko siromašenje Srbije

Iz Srbije se tijekom godine iseli od 30.000 do 60.000 ljudi, od kojih je četvrtina s visokim obrazovanjem, prenijeli su srpski mediji pisanje beogradskog dnevnog lista *Politika*. U tekstu se ističe da još nitko nije precizno napravio procjenu koliko se u Srbiji izdvaja za odgajanje i obrazovanje djeteta od osnovne i srednje škole do diplome fakulteta, kao što je to u slučaju zemalja Zapada. List navodi procjenu profesora Filozofskog fakulteta u Beogradu **Aleksandra Baupala** da je samo za obrazovanje studenta do diplomiranja koji se školuje o trošku države potrebno od 30.000 do 35.000 eura. On kaže i da je realna pretpostavka ekonomista i profesora **Vladimira Grečića** da obitelj izdvaja za dijete 30% prihoda, što je mjesečna suma od 210 eura. Kad se ovih 210 eura pomnoži s 12 mjeseci, a zatim s 25 godina (do završetka fakulteta) dolazi se do iznosa od oko 60.000 eura, koliko obitelj ukupno uloži. Ako se ovome dodaju izdvajanja države i lokalne samouprave, dolazimo do podatka da jedan svršeni diplomac u Srbiji košta oko 100.000 eura, piše *Politika*. Kad se naš diplomirani stanovnik odseli na Zapad, tada je bogata država dobila stručnjaka uz svoje minimalne troškove, dok je Srbija i u financijskom i u kadrovskom minusu, navodi list. Koliko je to ukupan, u novcu iskazan gubitak, teško je izračunati, ali procjena je da godišnje samo na iseljavanju visokoobrazovanih gubimo milijardu eura, piše *Politika*.

Izjava Scotta i reakcije

Američki veleposlanik u Srbiji **Kyle Scott** izjavio je u ponedjeljak navečer da kosovska vlada nije takozvana, već Vlada Kosova, koje je neovisna i suverena zemlja, sa svojim izabranim predstavnicima. Scott je tako odgovorio u Vladi Srbije na pitanje novinara koliko ima nade za mir kada se stalno vrši pritisak na Srbiju za razgovore s tzv. vladom Kosova u kojoj sjedi pola ljudi koji imaju kriminalne dosjee ili su pred sudskim gonjenjem.

»Nije takozvana vlada Kosova već Vlada Kosova, mi promoviramo Kosovo kao nezavisnu i suverenu državu. Oni su izabrani predstavnici Kosova i s njima imamo kontakte kao s bilo kojim predstavnicima neke države u regiji«, rekao je američki veleposlanik.

Podsjetimo, veleposlanik Scott je to izjavio na potpisivanju memoranduma o suradnji s američkom kompanijom *Behtel* za projekt izgradnje *Moravskog koridora*.

»Što god da je Kosovo i njegova vlada za SAD i veleposlanika Scotta, za nas je to takozvana vlada i takozvana država. Nisi ti tu, ambasadore, da ispravljaš novinare nego da odgovaraš na pitanja«, rekao je predsjednik **Vučić** nakon te izjave, kako piše *Blic*.

»To je neprimjereno ne samo u diplomaciji, već predstavlja i nepoštovanje domaćina, budući da je izjava dana u zgradi Vlade Srbije«, rekla je **Ana Brnabić** povodom izjave američkog veleposlanika.

Ministar obrane **Vulin** je povodom izjave američkog veleposlanika rekao da je on »zaboravio da Srbija nije kolonija i da ne može gaziti njeno dostojanstvo«.

»Žao mi je što veleposlanik Scott svoju bahatost nije pokušao pokazati na nekom događaju s predsjednikom Vučićem, jer bi tada naglavačke letio iz Vlade«, rekao je Vulin.

Reagirajući na izjavu američkog veleposlanika potpredsjednica Vlade **Zorana Mihajlović** je rekla da »za razliku od SAD-a, koji su glavni sponzor kosovske nezavisnosti, Srbija ne priznaje niti će priznati nezavisnost Kosova«.

Z. S.

U Srbiji 400.000 djece u riziku od siromaštva

Povodom Svjetskog dana borbe protiv siromaštva Mreža organizacija za djecu Srbije podsjeća da je blizu 400.000 djece u riziku od siromaštva.

Kako se navodi u priopćenju Mreže organizacija za djecu Srbije, oni se boje da visokom riziku od siromaštva doprinose i troškovi obrazovanja koje bi trebalo biti besplatno i dostupno svoj djeci bez izuzetka.

»Nažalost, Srbija je zemlja u kojoj je nejednakost raspodjele dohotka visoka i u kojoj najveći broj obitelji ima primanja čiji se iznos kreće oko 30.000 dinara. Zbog toga su obitelji s djecom koja pohađaju školu ili studiraju u većem riziku od siromaštva i teže mogu zadovoljiti često i najosnovnije potrebe«, navodi se u priopćenju.

»Nerazmjerno velika stavka u troškovima školovanja je cijena kompleta udžbenika koja se za više razrede osnovne škole, od petog do osmog, kreće u rasponu od 15.000 do skoro 20.000 dinara. Djeca se, naročito u mlađim uzrastima, doslovno savijaju pod teretom školskih torbi, dok se roditelji bore naći načina kako bi pokrili sve troškove u vezi sa školovanjem djece koje uključuje i odlaske na izlete, ekskurzije, izvannastavne aktivnosti, užinu, odjeću i obuću. Trenutna situacija s troškovima obrazovanja je sve teža za roditelje u Srbiji i direktno utječe na kvalitetu života obitelji i djece. Uzimajući u obzir ukupne troškove za udžbenike tijekom školovanja jednog djeteta, možda je vrijeme da se razmisli o novim, inovativnim rješenjima koja će smanjiti financijski pritisak na roditelje, a torbe đaka učiniti lakšim. Kupovina jednog uređaja, poput tableta, za svakog učenika koji ima pristup bazi nastavnih sadržaja može biti održivo rješenje koje će omogućiti istinski besplatno obrazovanje za svu djecu, uz povećanje digitalne pismenosti i koje će pripremiti djecu za budućnost koja je uveliko stigla među nas«, ističe se u priopćenju.

Oni pozivaju Vladu Srbije i nadležno Ministarstvo prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja da donesu mjere koje će ukinuti troškove besplatnog školovanja, razmotre inovativna tehnološka rješenja koja će obrazovanje učiniti besplatnim, dostupnim svoj djeci i pripremiti djecu za društvo koje se u tehnološkom smislu sve brže mijenja.

Izbori za HNV: Službeno potvrđena 82 elektora

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave objavilo je službeno kako je za predstojeće izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće potvrđeno ukupno 82 elektorske prijave. Popis elektora dostupan je na internetskoj stranici Ministarstva: www.mduls.gov.rs u rubrici *Obavještenja*.

Ovih osamdeset i dvoje elektora izabrat će na elektorskoj skupštini novi saziv HNV-a, odnosno novih 29-ero vijećnika.

Elektorska skupština bit će održana 4. studenoga u Beogradu, u Velikoj dvorani Narodne skupštine Republike Srbije, s početkom u 12 sati. Inače, da bi skupština bila održana, potrebno je da na njoj sudjeluje najmanje 60-ero elektora.

Nakon elektorske skupštine slijedi konstitutivna sjednica kako bi bili potvrđeni mandati svih 29 vijećnika i konstituiran novi saziv HNV-a. Na prvoj redovitoj sjednici Vijeća bira se predsjednik i četiri dopredsjednika, koje Vijeće bira iz redova svojih članova, a oni se biraju na temelju teritorijalne zastupljenosti, i to po jedan iz Srijema, Podunavlja, Sombora i Subotice.

Na Vijeću se bira i Izvršni odbor HNV-a koji ima predsjednika i četiri člana koji su zaduženi za područja obrazovanja, kulture, informiranja i službene uporabe jezika.

D. B. P.

Ulica Alekse Kokića u Zagrebu

U zapadnom dijelu Zagreba, u naselju Stenjevec, 14. listopada je priređeno svečano obilježavanje dodjele imena ulice po **Aleksu Kokiću**, svećeniku i pjesniku iz zajednice bunjevačkih Hrvata u Bačkoj. Alekse Kokić je rođen u Subotici 14. listopada 1913., za svećenika zaređen 11. srpnja 1937., umro je 17. kolovoza 1940. Bio je književnik, pjesnik, prozni pisac i pisac kazališnih komada, te esejist i publicist koji je obogatio pisanu riječ bunjevačkih Hrvata. U njegovu književnom opusu leži bogatstvo osjećaja za malog čovjeka, za svoj bunjevački rod, vjeru, jezik i hrvatski identitet.

Obilježavanje ovog važnog događaja označeno je sv. misom u Stenjevcu, u župi Marijina uznesenja, koju je predvodio župnik **Vjekoslav Meštrić**. Nakon mise su petnaestak Kokićevih obožavatelja i zemljaka, koji su se okupili u njegovu čast, načinili nekoliko fotografija i osvježili se kiflicama, lakumićima i sokovima koje su pripremile vrijedne Bunjevke. Pošto se Kokićeva ulica nalazi u blizini župne crkve, desetak minuta pješke, prijatelji

Kokićeve riječi su se uputili do zgrade na kojoj je istaknuta ploča s njegovim imenom. Tamo je čekao predstavnik suvlasnika stanova zgrade na kojoj je istaknuta ploča s natpisom, pozdravio skupinu i čestitao im što su došli pozdraviti imenovanje ulice imenom Alekse Kokića. Uz još nekoliko riječi, skupina Kokićevih poštovalaca se razila napuštajući »njegovu« ulicu s dubokim osjećajem ponosa.

Lajčo Perušić

Kroatistički znanstveni skup u Pečuhu

Četrnaesti međunarodni kroatistički znanstveni skup u Pečuhu održava se danas i sutra (19. i 20. listopada) u prostorijama Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti. Skup je posvećen sljedećim obljetnicama: 150. obljetnici Hrvatsko-ugarske nagodbe, 100. obljetnici završetka I. svjetskog rata i 70. obljetnici Rezolucije Informbiroa, a moći će se čuti izlaganja na teme iz književnosti, jezikoslovlja, povijesti i kulturne povijesti.

Na skupu će, među ostalim, biti i sudionici iz Vojvodine: **Katarina Čeliković, Klara Dulić, Vladimir Nimčević i Sonja Periškić Pejak**.

Organizatori skupa su Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Odsjek za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Regionalni centar Mađarske akademije znanosti.

Hrvatsko kulturno društvo *Vladimir Nazor* iz Stanišića raspisalo je

Natječaj za Najlipšu pismu na ikavici hrvatskih pjesnika koji žive ili su rođeni u Srbiji

Svaki pjesnik može sudjelovati s jednom pjesmom po vlastitom izboru pisanom na hercegovačkoj, dalmatinskoj, ličkoj, bosanskoj, šokačkoj ili bunjevačkoj ikavici.

Pjesmu dostaviti na e-mail adresu hkdvnazor@gmail.com ili na adresu Društva.

Uz pjesmu svaki autor treba poslati svoj kratki životopis (datum i mjesto rođenja, stručna sprema, posao koji sada radi, gdje i kada su mu objavljeni radovi, te adresa stanovanja).

Autori tri najbolje pjesme bit će novčano nagrađeni:

1. mjesto – 50 eura
2. mjesto – 40 eura
3. mjesto – 30 eura

Autori nagrađenih pjesama dobit će i umjetničke slike nastale na likovnim kolonijama koje organizira stanišićko Društvo. Rezultati natječaja bit će objavljeni i prvonagrađene pjesme pročitane na manifestaciji *IKAVICA – govor hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata* u Stanišiću 24. 11. 2018. godine.

Adresa: Hrvatsko kulturno društvo *Vladimir Nazor* Stanišić, ul. M. Parađine 139, 25284 Stanišić, Republika Srbija.

Rok za slanje: 1. 11. 2018.

Slanjem pjesme na Natječaj autor je suglasan da se ista može objaviti u Zborniku.

U Petrovaradinu i Novom Sadu, svečano obilježen praznik hrvatske zajednice u Srbiji

Ban Jelačić – poveznica identiteta

*Skora obnova kuće bana Jelačića ne samo da će biti mjesto povezivanja hrvatske zajednice i građana Srbije, nego i čvrsta veza između Republike Hrvatske i Republike Srbije, rekao je veleposlanik Gordan Bakota * Vaša zajednica je iznimno važna i to nije samo politička fraza, to je naše iskreno opredjeljenje, izraz demokratičnosti društva u kojem živimo i izraz poštovanja prema nacionalnim manjinama. Vjerujemo da svojim činjenjem i konkretnim djelima dokazujemo da je moguće mijenjati stvari, rekao je predsjednik pokrajinske Vlade Igor Mirović*

U z nazočnost visokih dužnosnika, političkih i kulturnih predstavnika Srbije i Hrvatske, čelnika pokrajinskih i gradskih institucija, vijećnika Hrvatskog nacionalnog vijeća, predstavnika udruga kulture iz Vojvodine i Rimokatoličke Crkve u Novom Sadu je 16. listopada svečano obilježen praznik hrvatske zajednice u Srbiji, spomen na rođenje hrvatskog bana **Josipa Jelačića**.

Nedaleko od rodne kuće bana Jelačića u crkvi svetoga Jurja u Petrovaradinu održana je sveta misa za pokojnog bana, nakon čega je u amfiteatru SPENS-a održan kulturni program u okvi-

ru kojeg je prikazan dio baštine i kulture vojvođanskih Hrvata. Proslavu su zajednički organizirali Hrvatsko nacionalno vijeće i HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, koje već 15 godina s ponosom nosi banovo ime. Svečanost je započela služenjem svete mise za pokojnog bana u njegovoj krsnoj župi svetoga Jurja u Petrovaradinu. Svetu misu služio je župnik župe sv. Jurja vlč. **Marko Loš** u koncelebraciji s trajnim đakonom Subotičke biskupije **Józsefom Démánom** i župnikom župe Beočin vlč. **Zdravkom Čabrajcem**. Nakon misnog slavlja svečanost je nastavljena prigodnim programom u amfiteatru SPENS-a u Novom Sadu.

Dostignuća

Na samom početku svečanosti nazočnima se obratio predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić**, podsjećajući na važnost obilježavanja ovog datuma za hrvatsku zajednicu u Srbiji, kao i na važna dostignuća Vijeća u proteklom mandatu u području obrazovanja, informiranja, kulture i službene uporabe jezika, ali i na planu unaprjeđenja odnosa s matičnom domovinom.

»Ovaj praznik je ustanovljen kao najznačajniji za hrvatsku zajednicu, što je i formalno potvrđeno u pokrajinskoj skupštini. Ono što je posebno važno za hrvatsku zajednicu jest otkup rodne kuće bana Jelačića. Zahvaljujući razgovorima predsjednika

Slaven Bačić

Srbije **Aleksandra Vučića** i predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** ove godine je otkupljen dio kuće bana Jelačića. Prevladavanjem neočekivanih zapreka očekujemo da će iduće godine početi njena obnova i da će objekt biti preuređen i funkcionalan ne samo za Hrvate u Srbiji nego i za ostale građane.

Zahvalio bih se i svim vijećnicima HNV-a koji su u ovom sazivu svojim konstruktivnim radom i kritikom pridonijeli ostvarenju svih postignutih rezultata i ovom prigodom htio bih poželjeti svim budućim vijećnicima puno uspjeha u budućem radu na ostvarenju naših prava», rekao je Bačić.

Nastavak uspješne suradnje

Savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske manjine u inozemstvu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Milan Bošnjak** se obratio nazočnima istakavši da je želja Ureda da i u budućnosti sudjeluju u rješavanju problema hrvatske zajednice u Srbiji, Bosni i Hercegovini i europskim državama.

»Središnji državni ured s pozornošću prati događaje u Srbiji. Mi ulažemo veliku nadu u nastavak i razvijanje suradnje u Srbiji. Lektorat hrvatskog jezika, koji je nedavno otvoren u Novom Sadu, jedno je od najvažnijih postignuća hrvatske zajednice u

proteklim desetljeću. Vjerujem da će lektorat vrlo skoro prerasti u katedru hrvatskoga jezika. S ponosom i veseljem želim vas informirati da je ove godine postojala velika zainteresiranost studenata iz Srbije za upis na zagrebačkom sveučilištu i nadam se da će studenti imati puno uspjeha, kao i da će njihov broj iduće godine biti još veći (...) Izražavam nadu da će još stoljećima Hrvati živjeti na ovim prostorima zajedno sa svima drugima u miru, ljubavi i blagostanju«, kazao je Bošnjak.

Simbol identiteta

Nazočnima se obratio i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**, ističući u svom govoru da je identitet koji je vezan za kulturu iznimno važan u ostvarivanju prava hrvatske zajednice u Srbiji, ali i za hrvatsko-srpske odnose.

»Proslava rođenja bana Jelačića je simbol identiteta. On je povijesna osoba za Hrvate i zbog toga je značajno što slavimo njegovu 217. obljetnicu rođenja. Identitet je važno vezivno tkivo hrvatske zajednice i veoma važna poveznica hrvatske zajednice i Republike Srbije, ali i Republike Srbije i Republike Hrvatske. To govorim iz razloga što sa zadovoljstvom primjećujemo određene pomake koji su se zbili u proteklih godinu dana. Skora obnova kuće bana Jelačića ne samo da će biti mjesto povezivanja

hrvatske zajednice i građana Srbije, nego i čvrsta veza između Hrvatske i Srbije. Tu je prostor za suradnju velik i višestruk, kao i općenito na polju kulture koja je veoma bitna u odnosima dviju država», kazao je Bakota, ističući velike zasluge Hrvatskog nacionalnog vijeća u proteklom razdoblju, kao i zahvalnost svima koji su prikupljali potpise za elektore.

Podrška Pokrajinske vlade

Proslavi praznika hrvatske zajednice nazočio je i predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović**, koji je prilikom obraćanja skupu istaknuo da Pokrajinska vlada kroz različite mehanizme pruža značajnu podršku očuvanju nacionalnog identiteta hrvatske manjine u Srbiji.

»Vaša zajednica je iznimno važna i to nije samo politička fraza, to je naše iskreno opredjeljenje, izraz demokratičnosti društva u kojem živimo i izraz poštovanja prema nacionalnim manjinama. Vjerujemo da svojim činjenjem i konkretnim djelima dokazujemo da je moguće mijenjati stvari. Kada je o kulturi riječ, godišnje izdvajanje za funkcioniranje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hr-

vata povećano je na 10 milijuna dinara, a za iduću godinu predviđeno je povećanje tog iznosa. Udvostručili smo i sredstva kroz projektno financiranje za kulturno stvaralaštvo nakladnika na hrvatskom jeziku. NIU *Hrvatska riječ* danas raspolaže s nekoliko milijuna više, a i privatnim manjinskim medijima su također po-

većana sredstva. To nije dovoljno za vaše potrebe i radit ćemo na tome da konsolidiramo javne financije a ono što nakon toga slijedi jest razvoj kulture nacionalnih zajednica», kazao je Mirović, ističući zadovoljstvo zbog radova na obnovi kuće bana Jelačića, za što je Vlada Srbije izdvojila više od pola milijuna eura.

Još nas ima

U kulturno-umjetničkom dijelu programa predstavili su se domaćini, članovi HKPD-a *Jelačić*, dječja kreativna *Petrovaradi-*

onica, mješoviti pjevački zbor, *Jelačićeva tamburaška mornarica* i klapa Društva i gosti – ženska pjevačka skupina HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice dok je **Ruža Silađev** pročitala prozni tekst *Listopadke večernje* iz svoje knjige *Divani iz Sonte*.

Udruga iz Petrovaradina uskoro će proslaviti 15. obljetnicu svog rada i tim povodom predsjednik HKPD-a *Jelačić* **Petar Pifat** je rekao:

Petar Pifat

»HKPD *Jelačić* svih proteklih 15 godina čuva kulturu i bogatstvo hrvatske baštine uz priznanje i potporu matične države, Hrvatskog nacionalnog vijeća, Grada Novog Sada, Autonomne Pokrajine Vojvodine i Republike Srbije, poručujući svojim radom da nas Hrvata u Petrovaradinu ima.«

S. D.

Promoviran film u produkciji Hrvatskog kulturnog centra iz Novog Sada

Vrijedni tragovi hrvatske kulture

»**G**otovo da ne postoji dio grada Novog Sada u kojem ne postoje tragovi hrvatske kulture i znamenitih Hrvata koji su ovdje živjeli i stvarali.« Ova sasvim točna tvrdnja potvrđena je četrdesetominutnim filmom *Hrvatski spomenici u zagrljaju Dunava* koji je nastao u produkciji Hrvatskog kulturnog centra iz Novog Sada, a koji je predstavljen u utorak, 16. listopada, u Kulturnom centru Novog Sada (KCNS).

Spomenici i osobe

Želja HKC-a, kako je to rekao u najavi predstavljanja **Ivan Horvat**, bila je upoznati širu javnost koji su to spomenici hrvatske kulture i poznati Hrvati koji su rođeni, stvarali i radili u Srbiji. Film podsjeća, dakle, da je današnji Novi Sad nastao na mjestu dva naselja, Hrvatskog Sela i Racke Varoši. O Hrvatskom Selu, koje se nalazilo u XVIII. stoljeću na mjestu zaleđa današnjih Limana, film ne daje više informacija nego što se može naći na internetu, te se čini da je interes za ovu istraživačku temu još uvijek nedovoljan.

Daleko više podataka autor filma (naveden i kao redatelj) **Dragan Dražen Ilić** iznosi o **Josifu Runjaninu**, svetištu Gospe Tekijske (mada se ne može nedvosmisleno reći da je ono »glavno marijansko svetište u Srbiji« kako se u filmu navodi), crkvi svetog Jurja na Petrovaradinskoj tvrđavi, s nekadašnjim samostanom Isusovaca, te nacionalnim vedetama koje su potekle iz petrovaradinskoga hrvatskoga kulturnog i društvenog miljea: **Iliji Okrugiću Srijemcu**, **Stanislavu Prepreku**, **Franji Štefanoviću** i, konačno, banu **Josipu Jelačiću**.

Podsjetnik na povijest

Čini se da je film ozbiljan pokušaj da se na kratak način predstave sve ove povijesno različite osobe koje su izvršno nadahnule očuvanju hrvatske kulture u današnjem vremenu, pod potpuno različitim uvjetima nego kada su ove osobe rođene, živjele ili djelovale u Novom Sadu ili Petrovaradinu. Za to treba zahva-

liti i naraciji Ivana Horvata i **Željke Jelić**, te produkciji *Prizma* iz Petrovaradina, koja je scene učinila veoma dopadljivim putem (popularnog) snimanja iz zraka.

Film je tu da posvijesti onima koji to ne znaju, zbog čega su petrovaradinski i novosadski Hrvati toliko ponosni na svoju povijest, te da i njih same snažnije aktivira. Činjenica da mnogi

»spomenici« hrvatske kulture u ova dva grada nisu spomenuti daje ovome filmu značajku početka i pozitivno provocira nastanak ovako izabrane forme prezentacije povijesti našeg naroda u zagrljaju velike Petrovaradinske krivine koju kod Tvrđave pravi moćna rijeka. Za nadati se je da tiraža od 500 primjeraka neće biti dovoljna za sve zainteresirane potencijalne gledatelje.

Hrvatski kulturni centar je ovom prigodom predstavio i ostale svoje aktivnosti, mahom humanitarne naravi. Zahvalio je Gradu Novom Sadu i gradonačelniku **Milošu Vučeviću** na »izuzetnoj suradnji s hrvatskim udrugama iz Novog Sada«, te Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatskoj matici iseljenika iz Zagreba i Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu, koji su pomogli produkciju filma.

M. Tucakov

HKC Bunjevačko kolo iz Subotice

Festival *Bunjevci bez granica* ove godine održan u Subotici

Kulturno oživljavanje Bajskog trokuta

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* iz Subotice bio je domaćinom treće po redu manifestacije, festivala koji nosi ime *Kulturna baština Bunjevaca bez granica*. Riječ je o festivalu na kojem se jednom godišnje skupa predstavljaju bunjevački Hrvati iz Srbije i Mađarske. Želja za jačom povezanošću pripadnika iste zajednice, koju su povijesne prilike razdvojile, iskazuje se ovom manifestacijom, čime se pridonosi boljoj komunikaciji, suradnji i kreiranju novih zajedničkih projekata.

Ove su godine na festivalu sudjelovali KUD *Zora* iz Bačaljmaša, Bunjevački izvorni KUD iz Gare, HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta, Dječji orkestar Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*, Hrvatska čitaonica Subotica i domaćini HKC *Bunjevačko kolo*. Uz plesove i pjesmu, zvuke tamburice, publika je imala prigodu vidjeti i jedan igrokaz, a svoj rad na štandu predstavilo je UBH *Dužijanica* iz Subotice.

Večer su pozdravnim govorima otvorili opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu **Ivan Sabolić** i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**.

Spojiti razdvojeno

Zamisao o ovom festivalu začeta je u HKPD-u *Matija Gubec* u Tavankutu prije dvije godine. Došlo se na ideju da se na kultur-

nom planu okupe Bunjevci koji žive na prostoru nekadašnjeg Bajskog trokuta (Sombor – Baja – Subotica), koji je danas podijeljen državnom granicom između Srbije i Mađarske. Svake godine je neka druga udruga Hrvata Bunjevaca domaćin, a ove je godine ta čast pripala subotičkom HKC-u.

HGU Festival bunjevački pisama iz Subotice

Bunjevački izvorni KUD iz Gare

»Pokušavamo spojiti razdvojeno bunjevačko narodno i kulturno biće te se ponašati kao da granica ne postoji«, kaže **Denis Lipozenčić** iz HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Dugi niz godina postoji suradnja sa sunarodnjacima u Mađarskoj, s njihovim udrugama, kaže predsjednik HKPD-a **Matija Gubec** iz Tavankuta **Ladislav Suknović**.

»Željeli smo napraviti godišnju manifestaciju pod čijim bi se okriljem svi okupili i da jedne godine to bude u Srbiji, a druge u Mađarskoj. Tako se sada i provodi organizacija. Prve smo godine obišli sve hrvatske bunjevačke udruge duž granice u Mađarskoj kako bismo uvidjeli ima li zainteresiranosti i kapaciteta za ovakvu ideju. Svi su bili oduševljeni, što je za nas bilo ugodno iznenađenje i jak motiv da napravimo ovakav festival. Treća je godina kako se održava, a pokazuje i potencijal širenja u nekim

obratiti pozornost. Imamo predmet u školama gdje se izučava hrvatski jezik, ali je to nedovoljno jer od kuće djeca ne donose duh vlastita jezika.«

Selo Gara se nalazi oko 18 kilometara južno od Baje, a od granice je udaljena oko tri kilometra.

»Naše je selo tako tronarodno, uz približno po deset posto hrvatskog i njemačkog stanovništva, ostali su Mađari. Organiziramo puno priredaba, a najveća je *Bunjevačko prelo*, početkom veljače. Imamo i jedinstveno takozvano *Muško prelo*, kada dolaze samo muškarci. Koliko znam, to nigdje na svijetu ne postoji, a u Mađarskoj sigurno ne, samo kod nas. Imamo folklornu skupinu s više naraštaja, počevši od mališana iz vrtića i osnovne škole, preko mladeži pa do članova odrasle dobi«, kaže Kubatov.

Siniša Jurić

KUD Zora iz Bačaljmaša

TS Bačka iz Gare

drugim poljima. Naime, neke od hrvatskih udruga u Mađarskoj takoreći nisu niti surađivale, jer nisu imale povoda niti prilike za to. Festival je divna prigoda za voditelje ovih udruga upoznati se i da članovi razmijene iskustva. To će zasigurno izroditi nove projekte koji bi bili korisni za sve«, kaže Suknović.

Asimilacija u Mađarskoj

Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Gari **Martin Kubatov** ističe kako je najveći problem za Hrvate Bunjevce u Mađarskoj asimilacija.

»Mladi naraštaji veoma slabo govore hrvatski jezik i bunjevačku ikavicu. Nacionalno mješoviti brakovi su dominantni i već djeca ne govore jezik predaka, na što bismo trebali još više

Predavanje o povijesti

U sklopu večeri, predavanje o povijesti Hrvata Bunjevaca na prostoru tzv. Bajskog trokuta održao je povjesničar **Vladimir Nimčević**. On je istaknuo da se procesi poput utapanja identiteta i njegova miješanja s većinskim ne mogu zaustaviti, ali se ne smiju zaboraviti identitetske odrednice i da se može i mora spasiti kulturno blago od zaborava i od svojatanja.

»Sastavnice našega identiteta, uz sve drugo što činimo, trebamo što više pokazivati«, dodaje Nimčević.

dr. sc. Zlatan Fröhlich, predsjednik Hrvatske gospodarske komore Zagreb

*Mi nastojimo gospodarstvu dati jedan impuls i da svi surađuju na principu interesa. A interes je uglavnom isti * Tu politika može raditi štete, donekle i radi, ali gospodarski interesi su uvijek na prvom mjestu*

Komora može biti medijator na tržištima u Hrvatskoj

Intervju vodila: Suzana Darabašić

Hrvatska gospodarska komora sa sjedištem u Zagrebu je samostalna stručno-poslovna organizacija koja promiče, zastupa i usklađuje zajedničke interese svojih članica pred državnim i drugim tijelima u Hrvatskoj i inozemstvu. Počela je s radom 16. veljače 1852. godine u Zagrebu s prvenstvenim zadatkom, među ostalim, da zastupa interese svojih članica pred državnim tijelima, kod oblikovanja gospodarskog sustava i mjera ekonomske politike. U travnju ove godine u Beogradu je ponovno nakon pet godina stanke otvoren Ured Hrvatske gospodarske komore s ciljem nastavka dobre gospodarske suradnje dvije države. U kojoj mjeri je značajan rad komora danas u odnosu na neke ranije godine, ali i koliki je značaj suradnje

sa zemljama u regiji u smislu razvoja gospodarstva, razgovarali smo s predsjednikom Hrvatske gospodarske komore u Zagrebu dr. sc. **Zlatanom Fröhlichom**.

 Koja je osnovna uloga postojanja gospodarskih komora?

Komore prije svega imaju ulogu braniti interese svojih članica: prema državi, gradu, regiji, koje na neki način reguliraju njihovo poslovanje. Istovremeno, komora ih promovira na inozemnom tržištu, educira ih i povezuje sa stranim partnerima. Mi to radimo dosta kvalitetno. Posjedujemo digitalne komore i veliki broj naših usluga smo digitalizirali pa ih kroz digitalni sustav direktno mogu koristiti naše članice, tako da vjerujem da imamo prili-

ku biti im još negdje bliži. Bitno je da oni zapravo dođu i da kažu što žele, jer se često događa da mi kucamo na njihova vrata koja su napola zatvorena. Međusobna suradnja i zajednički interes bi sigurno pokrenuli neke nove projekte. Mi definitivno nudimo sve ono što nude sve komore: dobru asistenciju našim članicama i oni to jako dobro koriste.

Koliko je u vašem radu važna povezanost s državnim institucijama?

Važna je zbog uređenja zakonske regulative. Mi imamo naše ljude u saborskim i Vladinim odborima i tako imamo uvid u nacrt zakona. Sada je u Hrvatskoj otvorena i javna rasprava, tako da se ljudi mogu javiti neovisno o komori. Ali ove gospodarske teme mi još uvijek posebno analiziramo u našim sektorskim udruženjima i asocijacijama koje daju svoje mišljenje. Mislim da smo tu vrlo bliski, jer se čuje naš glas. A to je jako bitno.

U travnju ove godine Hrvatska gospodarska komora ponovno je nakon pet godina otvorila svoje predstavništvo u Beogradu. Koliko je postojanje ovog ureda važno za gospodarsku suradnju Hrvatske i Srbije?

Ured je bio nekoliko godina zatvoren. Sada je ponovo otvoren, a sve u cilju dobre gospodarske suradnje dviju država. Postoji Klub hrvatskih poduzetnika u Srbiji i Komora na neki način koordinira s oko 100 članica koje su tamo registrirane. Kada netko dolazi na tržište Srbije, oni im daju savjete, ili obrnuto kada oni idu u Hrvatsku. Komora može biti medijator na nastupu na tržištima u Hrvatskoj. Posljednjih godina zabilježen je porast hrvatskih tvrtki u Srbiji, ali ništa znakovito. Ima i 150 što tvrtki, što predstavništava, koji rade na ovim prostorima. Srbija nam je važno tržište, kao što nam je i Bosna i Hercegovina bitna. Generalno, međusobno smo važni jedni drugima i postoje šanse da suradnja i dalje raste. Kada Srbija uđe u Europsku uniju, neće biti toliko administrativne procedure, neće biti carina i onda će biti puno jednostavnije da proširujemo i učvršćujemo međusobnu suradnju i zajedno nastupamo na europskim tržištima. Regionalna suradnja je iznimno važna s obzirom na veličinu međusobne trgovinske razmjene, na turizam i na druge stvari koje su nam zajedničke.

Međunarodni sajmovi poput Poljoprivrednog sajma u Srijemskoj Mitrovici kojem ste nazočili, upravo su jedan od načina za uspostavu gospodarske suradnje sa zemljama u regiji. U kojim sektorima gospodarstva pronalazite zajednički interes?

Hrvatska gospodarska komora surađuje s gospodarskim komorama u okviru asocijacije Ekonomska regija u slivu Save, gdje su prisutne komore iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Drago nam je da smo bili pozvani na prvi poljoprivredni sajam koji je održan u Srijemskoj Mitrovici i da smo mogli doći i svjedočiti zanimljivim izlošcima i susretima. Nadam se da ćemo uspostaviti i intenzivnu gospodarsku suradnju, posebno u sektoru vinogradarstva i vinarstva. S nama su došli i vinari koji su obišli dvije vinarije u Srijemu i zaista smo impresionirani rezultatima koje vinogradarstvo na području Srijemske Mitrovice i Fruške gore pokazuje i vjerujem da postoje potencijali za buduću suradnju.

Kakva je općenito suradnja između komora Srbije i Hrvatske. Jeste li zadovoljni?

Mi smo veoma zadovoljni, jer postoji puno zajedničkih interesa. Štitimo interese naših članica, što je i najvažnije, surađuje-

mo s međunarodnim asocijacijama kao što je EUROCHAMBERS i smatramo da je to pravi put za integraciju Srbije u Europsku uniju, što očekujemo da će se uskoro dogoditi. Mi se između sebe poznajemo i nemamo problema s razumijevanjem. Regija poznaje naše brendove, kao što mi poznajemo brendove iz regije. Velika je zapravo razmjena i regija je jedna od najznačajnijih partnera Hrvatskoj. Zato mislim da treba i dalje tu suradnju nastaviti.

Koliko politika može utjecati na vaše područje rada?

Ne bi trebalo. Mi nastojimo gospodarstvu dati jedan impuls i da svi surađuju na principu interesa. A interes je uglavnom isti. Znači, idemo raditi zajednički, prodavati jedni drugima, trgovati, investirati. Tu politika može raditi štete, donekle i radi, ali gospodarski interesi su uvijek na prvom mjestu.

Jesu li gospodarske komore izgubile na značaju posljednjih godina?

U Hrvatskoj je Komora javno-pravna institucija što znači da su sve naše tvrtke, kompanije, članice komore. To je vrlo bitno. Ja ocjenjujem da Komora treba na ovakvom stupnju razvoja biti institucija koja predstavlja javni interes. U Srbiji je situacija nešto drugačija. Tu se komore trebaju još puno više dokazati. No, ja vjerujem da će one ponovno doći na one grane koje su imale i prije jer ovdje tko najbolje poznaje privredu, su upravo privredne komore iz pojedinih regija. Mi imamo dobru suradnju i s komorama iz Beograda, s komorom iz Srijemske Mitrovice, Valjeva, Leskovca... Znači, nastojimo raditi regionalnu suradnju s obzirom na to da ocjenjujemo kako ona ima najviše mogućnosti donijeti dobre rezultate.

Osim vinogradarstva, u kojim granama privrede u Srbiji i Hrvatskoj, po Vašem mišljenju, se može naći zajednički interes?

Sigurno da je turizam vrlo bitan. I ove godine je bio znatno veći broj turista iz Srbije u Hrvatskoj. Definitivno, imamo i u poljoprivrednom sektoru zajedničke projekte. Nekada smo imali zajedničke investicijske projekte koje smo radili skupa, ne s kompanijama iz drugih zemalja bivše regije. Mi smo zapravo veoma malo gospodarstvo i ukoliko nema suradnje, izlazak na veća tržišta je dosta težak.

Kakvi su odnosi investicija i robno novčane razmjene između Srbije i Hrvatske danas?

U porastu su. Definitivno Hrvatska ima suficit. Međutim, to varira od godine do godine. U svakom slučaju, poznajemo se i ono što je bitno, brendovi su prepoznati što znači da postoji mogućnost da se ta proizvodnja i suradnja proširuje. Postoji možda i mogućnost suradnje kroz proizvodnju nekih dijelova u Hrvatskoj ili u Srbiji za neke velike kompanije, za neka treća tržišta. Mislim da smo tu još nedovoljno educirani i zato skupovi poput međunarodnih sajmova tome najviše doprinose.

Koliko projekti pogranične suradnje mogu pomoći u realiziranju nekih projekata, a koji bi bili u interesu obje strane i u kojoj mjeri se oni danas koriste?

Mislim da se nedovoljno koriste i da bi to moglo biti mnogo više, pogotovo na polju infrastrukture, prometa, zaštite okoliša i turizma. Mi nastojimo kroz IPA i neke druge projekte Europske unije dobiti što više partnera s područja pogranične suradnje i mislim da tu postoje velike šanse, koje zaista nisu dovoljno iskorištene.

Drugi javni poziv za financijsku potporu za 2018.

Objavljen je 2. Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2018. godinu.

U cilju promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, očuvanja hrvatskog identiteta i promicanja hrvatskog jezika, kulture i tradicije te jačanja položaja hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, kao i pomoći ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske objavio je Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2018. godinu.

Javni poziv je otvoren za sljedeće kategorije prijavitelja:

1) neprofitne organizacije izvan Republike Hrvatske i u Republici Hrvatskoj (udruge građana, zaklade, ustanove i ostale organizacije koje ne ostvaruju dobit ili profit za svoj rad), kao i hrvatske zajednice izvan Republike Hrvatske koje se brinu za zaštitu prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske (A kategorija)

2) fizičke osobe čiji projekti obuhvaćaju brigu za očuvanje i jačanje identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske (B kategorija)

3) ugroženi pojedinci – pripadnici hrvatskog naroda s prebivalištem izvan Republike Hrvatske koji se nalaze u teškim socijalnim i materijalnim prilikama (C kategorija).

Navedene kategorije mogu podnijeti prijave za dobivanje financijske potpore u svrhu ispunjavanja posebnih potreba i provedbe projekata koji obuhvaćaju sljedeća područja:

a) projekti i aktivnosti iz kulture, obrazovanja, znanosti, sporta i ostalih područja s ciljem zaštite prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske, kao i unaprjeđenja svih oblika suradnje između Republike Hrvatske i Hrvata izvan Republike Hrvatske

b) pomoć ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske.

Prijava projekata odnosno prijava za pomoć ugroženim pojedincima se podnosi u elektroničkom i papirnatom obliku. Nakon što se e-prijavni obrazac konačno preda i spremi putem računalnog sustava dostupnog na mrežnoj stranici <https://eprijavehrvatiizvanrh.in2.hr>, potrebno ga je ispisati, ovjeriti potpisom i pečatom (u slučaju A kategorije) odnosno ispisati i vlastoručno potpisati (u slučaju B i C kategorije) te zajedno s ostalom traženom dokumentacijom u papirnatom obliku, dostaviti poštom na adresu: Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Trg hrvatskih velikana 6, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska s naznakom: »za Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u svrhu ostvarenja financijske potpore za 2018. godinu«.

Ukoliko prijavitelj – ugroženi pojedinac (C kategorija) nije u mogućnosti podnijeti prijavu u elektroničkom obliku, istu može podnijeti samo u papirnatom obliku putem Prijavnog obrasca C – papirnata prijava.

Rok za podnošenje prijava u elektroničkom i papirnatom obliku je 30 dana od dana objave Javnog poziva i traje zaključno do 9. studenoga 2018. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti na brojevima telefona: +3851/6444-682, +3851/6444-681, radnim danom u vremenu od 10:00 do 15:00 sati ili na e-mail adresi: programi-projekti@hrvatiizvanrh.hr

e-prijavni obrazac na: <https://eprijavehrvatiizvanrh.in2.hr>

Predstavljen pilot projekt *Registar hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske*

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske podsjeća kako je 25. rujna 2018. javnosti predstavljen pilot projekt *Registar hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske* kojim se promiče umrežavanje Hrvata diljem svijeta te njihovo povezivanje s domovinom.

Registar je digitalna baza podataka i komunikacijska mreža dostupna na www.registarhrvataizvanhrvatske.hr. Bazu podataka čine zapisi o Hrvatima izvan RH kao fizičkim osobama te zapisi o udrugama, poduzećima, vjerskim organizacijama i drugim vrstama pravnih osoba koje su povezane s Hrvatima izvan RH. Korisnici Registra imaju priliku uspostaviti gospodarsku, kulturnu, obrazovnu, znanstvenu, sportsku ili drugu vrstu suradnje s Hrvatima iz domovine i cijeloga svijeta. Pritom je omogućena i izravna komunikacija između svih korisnika te primanje obavijesti o mogućnostima ostvarenja njihovih profesionalnih i osobnih interesa.

Pilot faza projekta provodit će se do kraja 2018. godine i bit će namijenjena prvenstveno Hrvatima iz Argentine, Njemačke i Sjedinjenih Američkih Država, s time da će pristup Registru biti otvoren i za ostale korisnike, neovisno o državi njihova prebivališta.

Radi veće pristupačnosti sučelje Registra i svi njegovi sastavni dijelovi dostupni su na hrvatskom, engleskom, njemačkom i španjolskom jeziku.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske ističe važnost samog upisa u Registar. Naime, potrebno je razlikovati registraciju/prijavu u sustav od upisa u Registar. Kako bi korisnicima postale dostupne sve mogućnosti i prednosti Registra, potrebno je nakon registracije/prijave u sustav, otvoriti rubriku »UPIS U REGISTAR« te izraditi zapis za fizičku i/ili pravnu osobu. Tek izradom zapisa korisnici postaju vidljivi u Registru te dobivaju mogućnost uspostave komunikacije i suradnje s drugim korisnicima.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

REGISTAR HRVATSKIH SUBJEKATA IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Biti Hrvat može biti prilika

- za obrazovanje
- za poslovnu suradnju
- života

Dragi Hrvatici i Hrvati,

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske pokrenuo je projekt uspostave Registra hrvatskih subjekata izvan Republike Hrvatske kojim se promiče umrežavanje Hrvata diljem svijeta te njihovo povezivanje s domovinom.

Pozivamo Vas da sudjelujući u ovom projektu postanete dijelom globalne Hrvatske.

O Registru

Registar je digitalna baza podataka i komunikacijska mreža, dostupna na mrežnoj stranici: www.registarhrvataizvanhrvatske.hr

Postupak registracije

Registracija je moguća jednim klikom, pomoću postojećeg Facebook, Google ili LinkedIn profila ili upisivanjem e-mail adrese i odabirom korisničkog imena.

Upis u Registar

Nakon registracije i prijave u sustav, korisnici izrađuju zapise za fizičku i/ili pravnu osobu, što im omogućuje korištenje svih mogućnosti i prednosti Registra.

Zvonko Milan
Sekretar državnog ureda

Zaštita osobnih podataka

Osobni podaci korisnika Registra zaštićeni su u skladu s odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka (GDPR).

Širenje informacija o Registru

Širenjem informacija o Registru doprinosite stvaranju hrvatske globalne digitalne mreže!

Kontakt: registar@hrvatiizvanhrvatske.hr

Prednosti korištenja Registra

Korisnici Registra imaju mogućnost uspostave međusobne suradnje u sljedećim područjima:

- gospodarstvo
- kultura
- obrazovanje
- znanost
- sport
- ostala područja

Omogućena je i izravna komunikacija između svih korisnika te primanje obavijesti o mogućnostima ostvarenja profesionalnih i osobnih interesa korisnika.

Prijavi se na

www.registarhrvataizvanhrvatske.hr, upisi se u Registar te uspostavi suradnju s Hrvatima iz cijeloga svijeta ili primaj obavijesti o prilikama za realizaciju vlastitih interesa.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

www.registarhrvataizvanhrvatske.hr

Na mjestu doma za djevojčice

Na mjestu današnjeg Ekonomskog fakulteta i studentskog restorana nekada je postojao Dom *Marija* za djevojčice bez roditelja, vjerojatno od 1927. godine. Bio je to veći kompleks zgrada u Ulici Marije Vojnić Tošinice, s lijeve strane gledano s puta k Paliću, koji je zahvaćao prostor od jednog do drugog kuta ulice, sve do spomenutog puta. Na karti Subotice iz 1928. godine ova ulica nosi isto ime kao i danas, a kompleks zgrada doma ubilježen je nazivom »Zaklada Vojnić«. Dio starih zgrada ostao je i danas; vide se pokraj studentskog restorana i niže niz ulicu nespreno presječenu studentskim domom.

Sve je oko Zaklade Marije Vojnić bilo bez odgovarajućeg počeka, a svršetak je bio još gori, iako je to jedna od najvećih ostavina namijenjenih djeci u povijesti grada. Nekoliko je istraživača pokušavalo odgonetnuti tijek zbivanja nakon što je testament ostaviteljice javno objavljen 1904. i zaklada službeno osnovana nekoliko godina kasnije. Zaklada je posjedovala veliku imovinu u zemlji, vinogradima, građevinskom zemljištu i novcu od prodaje nekretnina. No, dom po njenoj zamisli nije izgrađen, nego je, vjerojatno, tek 1927. godine dio zemljišnih posjeda zamijenjen za kompleks zgrada tvornice obuće *Danica* u likvidaciji, koji se sastojao od 5 jednokatnih i 4 prizemna objekta u ulici nazvanoj imenom ostaviteljice. Neke od zgrada i dalje postoje, dio je oštećen bombardiranjem 1944. godine, a dio srušen šezdesetih godina prošlog stoljeća izgradnjom kompleksa fakulteta. Još veći paradoks je što je zakladi ekspropiriran sav zemljišni posjed agrarnom reformom, a dom za djevojčice ostao bez tog izvora prihoda i imanja. Rješenje o likvidaciji doma izdano je 1955. godine.

150 godina Muzičke škole

Impozantno spiralno stubište

Koncem XVIII. vijeka za prosvijećenu vlast Habsburške monarhije obrazovanje je postalo važno. Jedan za drugim donijeti su carski dekreti za obvezno organiziranje određenih škola, ne samo osnovnog nivoa. Tako je sin carice **Marije Terezije Josip II.** 1786. godine donio uredbu po kojoj je za obrazovanje majstora određenih struka: zidara, tesara, stolara, bravara, zlatara, kolara, sedlara, livaca itd. potrebno organizirati tečajeve (tehničkog) crtanja za šegrte, koje bi pohađali nedjeljom i praznicima u trajanju od godinu dana i tek poslije završetka tog »kursa« i četiri razreda obične škole, mogli bi dobiti povelju da su majstori. Naravno, tadašnji slobodni gradovi nisu se natjecali tko će prvi otvoriti takve škole crtanja (ni danas nije drugačija situacija u realizaciji novina) tako da je posebna škola crtanja organizirana tek školske 1827./28. godine i imala je 53 učenika. U školskoj 1867./68. godini nedjeljna škola crtanja organizirana je u jednoj učionici tadašnje zgrade Gimnazije koja se nalazila pored Gradske kuće na glavnom pijачnom trgu. Štovani čitatelji, sigurno se pitate kakve veze ima ovaj uvod s Muzičkom školom?

Koncem pedesetih godina, točnije 1857., ravnatelj Gimnazije je skrenuo pažnju na važnost muzičkog obrazovanja, točnije učenja pjevanja. Magistrat je u učionici za crtanje otvorio besplatni tečaj 1859. godine za »muzikantska i pjevačka znanja«. U školskoj 1867./68. godini pod rukovodstvom **Géze Allage**, poznatog violončelista, uvedena je redovna nastava pjevanja. Pod nadzorom **Istvána Frankla** 24. rujna 1868. godine grad je organizirao samostalnu »Subotičku gradsku muzikalnicu« (Szabadkai városi zenede) s tri nastavnika. Osim Allage, to su bili i **Vince Susek** te **Leonhárd Barbaró** koji su ujedno bili i članovi crkvenog orkestra, s ciljem da obrazuju muzičare i pjevače za potrebe crkvenog orkestra. Svaki učenik je plaćao 1 forintu za potrebe kupovine žica za instrumente. Nikakve druge školarine nije bilo. Znači, današnjim rječnikom »iz potrebe racionalizacije« u gimnazijskoj učionici za crtanje organizirana je i muzička škola, čiji 150-godišnji jubilej slavimo ovog mjeseca.

Povijest zgrade

Grad Subotica početkom XIX. stoljeća doživio je vrhunac razvoja, kada su planirani i ostvareni mnogi kapitalni objekti. Među ostalima, 1908. godine počela je gradnja Gradske kuće. Da bi se dobio potreban slobodni prostor za samu kuću i za njenu neposrednu okolinu mnogo zgrada je srušeno, među njima i stara zgrada Gimnazije. Nova je već bila izgrađena, ali trebalo je naći učionice za potrebe Gradske muzičke škole. Rješenje je

nađeno u blizini stare Gimnazije i u nekoliko prostorija na katu jedne palače smještena je ova institucija, gdje se i danas nalazi. Sama zgrada je starija od Muzičke škole, možemo slobodno reći jedna je od najstarijih baroknih zgrada u gradu usprkos sadašnjem izgledu fasade. U gradskoj arhivi pronašao sam originalni projekt zgrade, bolje rečeno palače iz 1845. godine, koja je građena za **Imrea Magyara Öttömösija**. On je bio zemljoposjednik, u okolici grada imao je posjede na Šupljaku i Ásotthalomu i posjedovao pustaru Öttömös u blizini Horgoša, po kojoj je dobio i armalno plemićko ime. Bio je poznati poljoprivredni stručnjak koji se istaknuo u pošumljavanju okolnih pješčanih površina. On se u Suboticu doselio 1841. godine. Umro je u Subotici 1871. godine, u osamdesetoj godini života i sahranjen je u Bajskom groblju. Njegova palača je bila »ušorena« na nekadašnjem pijачnom trgu, a na njoj istočnoj strani (današnji park) nalazila se nekadašnja Riblja pijaca (Hal tér). Kada su srušene dvije susjedne zgrade prema staroj Gimnaziji, njena sjeverna fasada ostala je »gola«, pa je odlučeno da se u varijanti secesije cijela fasada preoblikuje u onu koju danas vidimo.

Poslije II. svjetskog rata

Zgradu pamtim kao dječak od devete godine, pošto sam tu pohađao nižu Muzičku školu, koja je tada imala četiri razreda. Na mene su najveći dojam ostavile monumentalno spiralne stepenice na dnu unutarnjeg dvorišta, koje su vodile do nekadašnje balske dvorane smještene na prvom katu. To je danas koncertna dvorana, u kojoj sam s velikom tremom svake godine polagao završni ispit iz klavira. Svojevremeno u prizemlju bio je i magacin civilne obrane kao i streljana za zračnu pušku. Današnja Muzička škola je jedina »integrirana« obrazovno-odgojna ustanova u kojoj radi muzička predškolska ustanova, zatim osnovna i srednja škola. Nastava se izvodi na srpskom i mađarskom jeziku. Koliko mi je poznato, škola se do današnjih dana proširila po cijeloj zgradi i obrazuje »muzičare« u prostorijama od podruma do potkrovlja zgrade. Mnogi učenici su stekli i svjetsku slavu, među njima i **Szilveszter Lévy**, koji je komponirao nekoliko uspješnih mjuzikla, npr. *Elisabeth* poznatija i kao *Kraljica Sissi*, i bio je koautor muzike za film *Flashdance*. Kao ne tako uspješni i poznati bivši učenik, iskreno čestitam jubilej ovoj jedinstvenoj školskoj ustanovi u našem gradu.

Pi-ar predsjednik i gradonačelnik

Drugo lice SUBOTICE

Prošloga tjedna jedna je njemačka kompanija – čije ime nećemo besplatno reklamirati – izazvala davno zabilježeno zanimanje ovdašnje javnosti. Zanimanje je bilo toliko da su se istoga dana nakon otvaranja vrata te kompanije na društvenim mrežama pojavili podaci da je izlaznost građana do 12 sati iznosila 87,2%, a mnogi od onih koji nisu lijeni razmišljati i na temelju tog procesa doći do vlastitih zaključaka u gužvi ispred i unutar te kompanije prepoznali su transformaciju ljudi u st... U nešto što svakako ljudima ne priliči, ali eto: situacija kreira čovjeka. Posebno ako on sam bezglavo hrli u nju. Situaciju, dakle.

Svjesni zanimanja javnosti, predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** i dvanaest gradonačelnika u mjestima u kojima je – izvan Beograda, naravno – kompanija otvorila svoje dućane nisu se nijednog trenutka ustručavali raditi joj besplatnu reklamu i to, sudeći bar na temelju izvješća nacionalnih i lokalnih zapisničara i razglasa vlasti, po modelu cirkularnog pisma. Stoga prosječni konzument dnevne propagande nije ništa propustio ukoliko nije čuo – ako je to ikako moguće – što je Vučić (iz)govorio u Beogradu, jer se jeka njegovih riječi poput zagrebane ploče čula iz usta gradonačelnika diljem Srbije (bez Kosova). Čuli smo tako od Vučića i dvanaest pi-ar gradonačelnika hvalospjeve i zahvalnost Kompaniji što je, eto, uposlila toliko i toliko radnika, što će Kompanija pridonijeti zdravoj konkurenciji na tržištu sve prazničkih buđelara, pa čak i hrabra samopriznanja o vlastitoj nesposobnosti u vidu formulacija kako mi (kao društvo i država!) od Kompanije možemo mnogo toga naučiti o radu, redu i disciplini, odnosno organizaciji poslovanja. Nisu se, naravno, niti će se

ikada (također naravno) predsjednik i dvanaest gradonačelnika ne samo posramili svoje uloge prvih glasnogovornika i (hmmm) besplatnih reklamera Kompanije nego i zapitali koliko je to etično, odnosno nisko u odnosu na funkciju koju obnašaju.

Nisu se predsjednik i gradonačelnici – pa tako i **Bogdan Laban**, naravno – zapitali, niti će se ikada zapitati zašto im, kada se već u radno vrijeme bave epp-om, nikada na um nije palo reklamirati i male poduzetnike iz vlastitih sredina. Zašto, recimo, ne odati priznanje i zahvaliti se subotičkim pekarima, mesarima, automehaničarima, prodavačima na tržnici... koji također zapošljavaju domaću radnu snagu, koji su konkurentni koliko im to tržište (a bogami i država) omogućuje i koji urednim plaćanjem poreza pune proračune na svim razinama? Zašto im, konačno, ne padne na um reklamirati rad male (često i jedine) privatne trgovine u određenim kvartovima na periferiji grada ili sela, koja također zapošljava po nekoliko ljudi, opskrbljuje građane i iz utška plaća porez?

Bilo bi čak i ispod razine uloge u koju su sami sebe doveli da je odgovor na ovo pitanje: zato što mali trgovci ne znaju model po kom će građanima – pa tako i predsjedniku i gradonačelnicima – prodati piletinu za 120 dinara, a da pritom i sami zarade. Kada je, pak, riječ o kupovini nekretnina (cijelog niza kuća u Ulici Pavla Papa, recimo), njihovom rušenju i prenamjeni u gradsko građevinsko zemljište, računaju se mnogo zanimljivije marže u odnosu na akcijsku cijenu piletine.

Z. R.

Seminar o interkulturalnosti i školskim medijacijama

U Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici je od 12. do 14. listopada održan seminar na temu interkulturalnosti i školskim medijacijama. Seminar je realiziran u okviru projekta prekogranične interkulturalne suradnje obrazovnih institucija Srbije i Hrvatske.

Voditelji seminara bili su **Tatjana Popović** i **Igor Đorđević**, a na njemu su sudjelovali nastavnici i stručni suradnici te ravnatelj škole iz Subotice, Belog Manastira, Iloka pa tako i škole *Matija Gubec* iz Donjeg Tavankuta.

Sudionici seminara izložili su realizirane aktivnosti škola u razdoblju od siječnja do listopada 2018., a sljedeći su dan sudjelovali u konkretnim radionicama u sklopu kojih su se imali priliku okušati kao medijatori. Posljednji dan polaznici su iskoristili za razmjenu usvojenih znanja i vještina te su izradili okvirni plan za buduću primjenu u praksi.

Pokrovitelji seminara bili su Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije i Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Predavači su bili iz *Nansen di-*

jalog centra Srbija i *Nansen dijalog centra* Osijek koji su bili i organizatori seminara.

Druženje se završilo obilaskom Subotice, te ručkom.

I. D.

Godišnji sastanak Ženske ruralne mreže Vojvodine

Godišnji sastanak članica Ženske ruralne mreže Vojvodine bit će održan u subotu, 20. listopada, na Etno salašu *Balažević* u Donjem Tavankutu, s početkom u 11 sati.

U okviru sastanka, u 11 i 30, bit će prikazan film *Vojvođanske žene i ruralni turizam*, u 12 sati planirano je predavanje o tome kako uspješno ostvariti internetsku prodaju, a u 14 će biti riječi o planiranju narednih koraka Ženske ruralne mreže Vojvodine i mogućnostima rada. Završetak skupa planiran je u 16 sati.

Glavni cilj sastanka je naučiti o marketingu u okviru online prodaje i zajedničkim snagama udružiti ideje članica o tome kako ići dalje.

H. R.

Subotičke tramvajske predigre – Anatomija jedne novinske parnice (3)

Partneri u stečaju

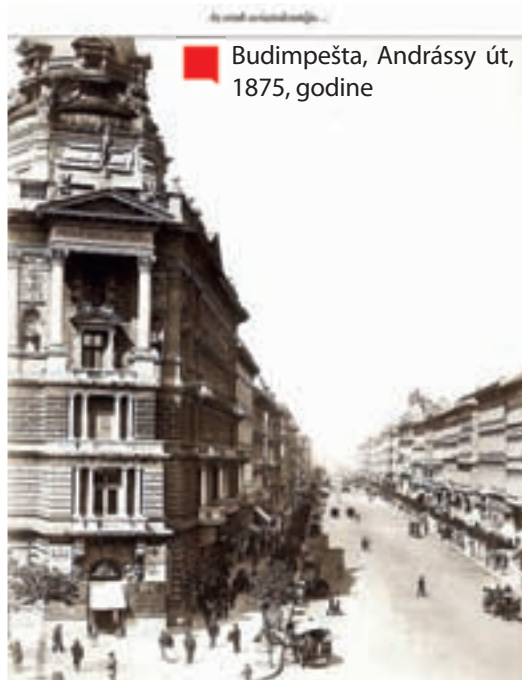
Navodi se da je Bobula imao neugodnu aferu s Vermesom, poznatim sportašem, u svezi izgradnje subotičko-paličke električne željeznice, koji je također imao interes u ovom poslu

Komentirajući proglas Kraljevskog mjeničnog i trgovačkog suda *Bácskai Ellenőr* u nastavku teksta članka napominje da je ovaj stečajni postupak izazvao veliku pozornost u društvenim i političkim krugovima prijestolnice. »Jeste da se odluka o stečaju odnosi na tvrtku *Bobula*, ali kao što je poznato, građevinski inženjer **János Bobula** je i zastupnik u Parlamentu i zastupa program Vlade u gradu i okrugu *Lubló* (danas *Ólubló* – Stara Lubovna, u Slovačkoj, prim. a.). Stečaj je pokrenula Mađarska državna centralna banka zbog velikih mjeničnih potraživanja od Bobule. Prvo je pristupila prinudnom izvršenju/naplati kao i dražbi, ali pošto to nije imalo nikakve efekte, bila je prinuđena da zajedno s još četiri vjerovnika pokrene stečaj. Financijsko propadanje Bobule počelo je već poslije izbora 1887. jer su mu troškovi za izbore bili ogromni. Planirao je izgradnju raznih željeznica – tako je u županiji *Szepes* (*Szepesmegye*, danas *Spiš* u Slovačkoj, prim. a.) i dobio jednu koncesiju za željeznicu prilikom čije izgradnje je stekao mandat na temelju kojeg je ušao u predstavnički dom zastupajući *Lubló*. Financijsko stanje nije mu se popravilo niti izgradnjom željeznice, niti mandatom. Nadalje, navodi se da je Bobula imao neugodnu aferu s *Vermesom*, poznatim sportašem, u svezi izgradnje subotičko-paličke električne željeznice, koji je također imao interes u ovom poslu, uz napomenu urednika da je *Vermes* također u stečaju. Suština ove afere je sljedeća: *Vermes* je tužio Bobulu za 32.000 forinti mjeničnih potraživanja, a Županijski sud V. kvarta u Budimpešti odredio je izvršenje, što je pridonijelo ubrzanju odluke o stečaju Bobule«, navodi se u *Bácskai Ellenőru*.

Financijsko stanje i zastupnički mandat

Loše financijsko stanje Bobule bilo je poznato već tjednima. Potraživanja su prilično velika. Navodi se da posjeduje prilično lijepu kuću u Budimpešti, ali je ona uknjižena kao dar njegovoj kćerki, tako da vjerovnici mogu računati samo na vrlo malu kvotu za naplatu svojih potraživanja, vjerujući da će Bobula tražiti posredovanje stečajnog upravnika kod kraljevskog *tableaua*.

Bobula s reputacijom izuzetnog graditelja imao je veliku ulogu

Budimpešta, Andrássy út, 1875. godine

gu u javnom životu glavnog grada. Kao jedan od vodećih ličnosti *Terézvárosa* (kvart u Budimpešti, prim. a.) stekao je brojne pristalice. Povjereni su mu brojni građevinski radovi u prijestolnici (između ostalog poslovi su mu interesno vezani i za izgradnju poznate *Andrássy avenije*) i na taj način stekao je priličnu imovinu. Njegova sposobnost i stilski pravac kao građevinskog inženjera potvrđuju mnoga monumentalna zdanja s napomenom urednika lista da je i novoizgrađena subotička bolnica *Mária Valéria* (stari dio sadašnje subotičke bolnice, prim. a.) Bobulino djelo. Nositelj je ordena viteškog reda *Franje Josipa*. Kao zastupnik, nije imao veći utjecaj u parlamentu.

Zakon i paragrafi

Na kraju ovog teksta slijedi jedan vrlo zanimljivi zaključak:

»János Bobula svojim stečajem ne gubi neminovno svoj mandat. Stečajem se gubi pravo izabiranja i ne može biti ponovo biran, ali sada, kao već izabrani delegat, na temelju zakona ne gubi mandat. To je greška naših zakona koji su nastali kada su ukinute zastupničke dnevnice. U zakonu o neusuglašenosti naime nedostaje stečajni postupak kao neusuglašenost. Onda, kada su zastupnici dobijali dnevnice, bila je dovoljna ona odredba zakona o neusuglašenosti, po kojoj mandat gubi onaj kome je dnevnicu blokirana preko tri mjeseca. Pošto sada nema dnevnicu za zastupnike, ne postoji paragraf protiv mandata zastupnika dospjelog u stečaj. U cilju dopune ovog nedostatka ministar pravde dao je obećanje da će podnijeti zakonski prijedlog. Dok se ovaj prijedlog ne podnese i ozakoni, János Bobula – ako mu se tako sviđa – može zadržati svoj mandat. Njegova zastupnička plaća, naravno potpada pod stečajnu masu.«

Atila Dunderski

Kada usporedimo analizu novinskih članaka iz ovog teksta i neka sadašnja događanja, naročito ona sa »sposobnim« pojedincima, nameće se nekako samo od sebe da za Suboticu izgleda i danas važi latinska izreka – *nihil novi sub sole* – ništa novo pod suncem.

Dejan Mrkić Lansky, arhivist i autor rubrike o povijesti Subotice

Subotica i Subotičani KROZ VRIJEME

Dejan Mrkić na radnom mjestu u arhivu

Ovaj grad ima svoju centripetalnu silu i teško je izbiti ga iz glave. Treba otići i vidjeti svijeta da bismo onda znali gdje smo mi. Što imamo, a što nam nedostaje

Čemu Vaša povijest Subotice duguje popularnost?

To jeste povijest, ali ne ona koja će ući u knjige i kronike. U debelim knjigama nema mjesta za priče o kafićima i diskotekama, o *Pionirovim* slatkišima ili ispijanju kave na subotičkim terasama, zatim, o kojekakvim tipovima, uličnim djevojkama, modi na Korzou, *Majmunu* placu... i da ne nabrajam sve teme, ima ih 600 do sada. Jedan moj drugar je to nazvao »pop-kulturna povijest grada«. Možda je to najbolja definicija. Zahvaljujući internetu sada možemo postaviti stare fotografije, uvećati ih i istaknuti detalje.

Pošto sam kolekcionar starih fotografija Subotice, mogao sam ih tako pokazati i podijeliti svoje oduševljenje sa svima. Ubrzo su mi svoje kolekcije donijeli **Đula Ditrih**, **Ibolya Pálffy**, **Natalija Neorčić**, **Jožef Čupak**, dr. **Nebojša Rakić** i drugi. Najviše ih je nađeno u fondu 180 Povijesnog arhiva Subotice, koji je nastao radom fotoreportera **Nimroda Nemeta**, **Viktorije Vojnić P.** i **Aleksandra Sedlaka** na *Foto novostima* 1960. – 1985. godine.

Što tražite na starim slikama?

Za Subotičane su zanimljive promjene koje je grad doživio u posljednjih sto godina. Ne samo što se tiče rušenja i gradnje. Na kraju krajeva, sam centar grada se nije puno promijenio. Ono što je uzbudljivo, to je moda, automobili, natpisi iznad prodavaonica, izlozi... To je ono što se obavezno mijenja, a na slikama nepogrešivo odaje o kom vremenu je riječ. Na slikama nisu samo ulice, već i enterijeri, ljudi, predmeti i drugo. Gotovo svi opisani događaji su se dogodili tijekom dvadesetog stoljeća. U vremenu automobila, telefona, popularne muzike i modernog življenja, koje je današnjem čovjeku najzanimljivije.

Ima li smisla vraćati se u prošlost?

Vraćati se u prošlost ima smisla ako nam je sadašnjost trenutno dosadna. Recimo, izvesti djevojku ili nekog gosta ili društvo u šetnju, može biti dosadno ako su ulice puste i ništa se ne događa. Ali na svakom tom čošku, ulazu ili izlogu, u jednom trenutku na vremenskoj liniji bilo je nešto zanimljivo. Onaj tko zna to prepričati, zainteresirat će sugovornika, bit će u centru pažnje. Sve je prošlost. I ovaj naš razgovor će to biti prije mraka. Što smo stariji više se okrećemo prošlim danima, jer ih je puno.

Već gotovo devet godina čitatelje portala *gradsubotica.co.rs* svake nedjelje u rubrici *Stari grad* čeka po jedna ilustrirana priča o prošlosti Subotice. Ove priče su vrlo brzo stekle popularnost kod onih koje zanimaju prošli dani, a potom i kod mnogih koji tvrde da ih inače ne zanima povijest. Zajednički imenitelj im je ljubav prema gradu – Subotici. Priče potpisuje stanoviti **Lansky**. Našli smo ga u Povijesnom arhivu Subotice, u sobi broj 400.

Tko je u stvari Lansky?

Moje kršteno ime je **Dejan Mrkić**, a ovo literarno sam pozajmio iz povijesti američkog podzemlja, iz vremena **Al Caponea**. Kada sam tražio čitateljsku publiku, vjerovao sam da će priča bolje proći ako nije opterećena nečijim imenom i prezimenom. Tada još nisam bio siguran ni valja li to uopće. Kasnije se pokazalo da je ta doza tajanstvenosti pojačala interesiranje za cijelu stvar.

Zašto ste se odlučili pisati o ovim temama?

Zato što i sam volim takvo štivo. Gutao sam sve na temu povijesti grada: priče pisca **Boška Krstića**, povjesničara **Mirka Grlice** i **Stevana Mačkovića**, TV emisije **Smiljana Njagula**... Imao sam i sam neke ideje o čemu bi se trebalo pisati, pa sam čekao da se netko lati toga. Na kraju sam od nestrpljenja odlučio sam istražiti neke teme i ispriopovijedati ih na svoj način. Do tada sam pričao priče društvu u kavani, ili sam ih pisao u pismima prijateljima koji su napustili zemlju. Sudjelovao sam i u nekim raspravama na internet forumima; to mi je pomoglo da izbrusim stil. To je dobar način da čovjek ne zaboravi pravopis.

Možda su tinejdžeri najviše usredotočeni na sadašnjost. Jučer su bili djeca, a od budućnosti ih zanima sljedeća subota uvečer.

Autor ste i nekih dokumentarnih filmova.

Htio sam neke teme, u vezi s kojima ima obilje materijala, ispričati i na taj način. Dokumentarni programi su sve više popularni, vidimo to na televiziji. Ideja je bila u toj nekoj *BBC* maniri napraviti nešto subotički. Mala ekipa s portala *gradsubotica.co.rs* snimila je sedam dokumentaraca. S filmom *Subotičke sedamdesete* bili smo pozvani 2014. godine na Međunarodni filmski festival u gradu Nancy u Francuskoj. Pravdao sam se direktoru festivala kako je tehnički nesavršen i kako nije bilo više sredstava, ali mi je čovjek objasnio da je priča u prvom planu i da ga zanima taj dio. Film o Ljetnoj pozornici prikazan je na Filmskom festivalu na Paliću, na velikoj sceni pred punim gledalištem. Ostali dokumentarci se mogu pogledati na portalu *gradsubotica.co.rs*, u rubrici *Filmska produkcija*.

Biste li mijenjali Suboticu za neki drugi grad?

Mnogi su otišli zbog posla ili nekih drugih ambicija, ali sebe i dalje smatraju Subotičanima. Ovaj grad ima svoju centripetalnu silu i teško je izbiti ga iz glave. Treba otići i videti svijeta da bismo onda znali gdje smo mi. Što imamo, a što nam nedostaje. Teško je oduševljavati se nečim što je oduvijek bilo tu, što smo dobili svojim rođenjem. Zato o Subotici mnogo bolje sude oni koji dođu sa strane. Oni vide uglavnom samo lijepe stvari, a mi *suboticoljupci* patimo zbog onoga što je ružno ili propalo.

Smtraš li sebe lokalpatriotom?

Može se reći, mada mi je na umu i ono što je rekao moj nedostižni uzor **Miljenko Smoje**. Iako je važio za velikog *hajdukovca*, jednom je to opovrgao uz objašnjenje da on ni u čemu nije »veliki«. Mislim da je htio reći kako u nekim godinama čovjek shvati da je umjerenost vrlina. Svaku ljubav i strast treba konzumirati umjerenost i onda će trajati dugo. Što reče onomad jedna žena, nama tinejdžerima iz ulice: »Prekinite kad je najslađe, da vam ne dosadi«. Tada smo mislili da se to odnosi na naše šutiranje lopte, ali sada znam da je ta poruka imala dublji smisao.

Atila Dunderski

 Korzo '68. tehnika i kultura narodu: moto utrke i transparent za trijenale keramike, disciplinirani građani i organ javnog reda i mira

 Bašta JNA i početak kulturno-umjetničkog programa uz obaveznu govoranciju uglednog druga

 Prva »atraktivna« subotička fontana, mlada, optimistički raspoložena i po posljednjoj modi odjevena djevojka pred kulturnim kinom *Jadran* u kojem se upravo prikazuje kaubojac i to u sinemaskop tehnici!

Obilježen Zavitni dan u Monoštoru

Dan vječne zahvale

Molitvom Gospi Fatimskoj Monoštorci su 1944. godine sačuvali selo od ratnih razaranja. Zavjet dan te godine čuva se i svakog 13. listopada Monoštorci slave Zavitni dan

Listopad 1944. godine bio je mjesec u kome se na prostorima Bačke privodio kraju Drugi svjetski rat. S jedne strane okupatorska vojska u svom povlačenju i s druge strane osloboditelji koji su tu istu vojsku potiskivali ka Dunavu. Biti na putu vojskama koje su vodile odsudne bitke značilo je opasnost. Svjesni su toga bili i mještani Monoštora, jer se njihovo selo baš našlo između dvije vojske – jedne koja se povlačila i druge koja je nadirala u oslobodilačkom pohodu.

Molitva u dramatičnoj noći

Baka **Janja Đanić** u vrijeme završnice Drugog svjetskog rata bila je sedmogodišnje dijete, ali se sjeća tih dramatičnih dana:

»Pričalo se da će cilo selo biti srušeno. Pričali su da će ga Nijemci, mi kažemo Švabe, srušiti, al nisu to bili Nijemci već partizani. Pobigli smo mi zato u Sombor i salaše oko Sombora i tamo smo bili nedilj dana. Pobigle su žene i dica. Mi smo pobigli na salaš moje snaje i tamo smo ostali nedilj dana. Bila sam mala, ali to nikada neću zaboraviti. Stariji koji su ostali u selu zatvorili su se tog 13. listopada u crkvu sa svojim župnikom **Matišom Zvekanovićem** i cilo noć su molili kunicu. Crkvu su zatavili ponjavama, da se ne vidi svitlo i do ujutru su molili. I naše selo je sačuvano. To je živa istina. Draga Gospa Fatimska nas je sačuvala. Zato mi taj 13. listopad ne zaboravljamo«, priča baka Janja.

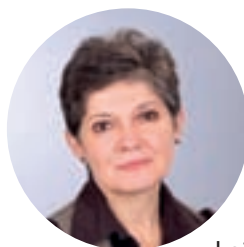
Kaže, nije to dan kada se ne radi, ali je dan kada se pred podne ostavljaju svi poslovi i ide u crkvu.

»Najveći posao u jesen bila je berba kukuruza, radilo se to ručno, ali oko 11 sati ostavljao se posao na njivi i žurilo kući. Pralo se i sprimalo na misu, a posli mise opet na poslove. Sad je to malo drugačije, drži se ko neki svetac. Ove godine 13. pada baš u subotu, a oćel biti puna crkva ne znam, kad mladi slabo idu u crkvu«, jada se baka Janja.

»Naš svećenik **Matiša Zvekanović**, koji je kasnije postao biskup nije hio napustiti crkvu i vjernike koji su tog dramatičnog

Na riječ

Ovih dana objavljena je vijest da je pokrenut stečajni postupak u poduzeću *Ferrari plast* iz Sombora. Znam, reći će sada netko od vas, pa što? Ni prvo ni posljednje poduzeće koje je tako završilo. Pa neslavno su

završila mnoga velika somborska poduzeća

s imenom i tradicijom. I što je onda ovo neka posebna vijest? Ako se tako gleda i pravi usporedba, onda stvarno i nije vijest. Ali ako se ovaj stečaj gleda kroz prizmu prvog stranog investitora koji je poslije 2000. došao u Sombor, a to je upravo spomenuti *Ferrari plast*, onda ovo za mene jest vijest. Tim prije što je ovoj prethodila vijest o problemima još jednog inozemnog investitora u Somboru, kompanije iz Bangladeša. Vratiti se još koju godinu unazad znači podsjetiti se i neslavnog kraja velike domaće-inozemne investicije u proizvodnju bio goriva koja je također završila stečajem. I podsjetiti se i danas prazne i napuštene nove hale u Monoštoru u kojoj je austrijski investitor trebao proizvoditi metalne konstrukcije i dijelove. Tako umjesto proizvodnje plastične ambalaže, trikotaže koju su trebale nositi dame diljem svijeta ili grijanja pol Europe na somborski kukuruz, imamo samo propale investicije. I prazna obećanja o milijunima eura koji su trebali biti uloženi i stotinama radnika koji su tu trebali raditi i zarađivati plaću. Kao da smo mi ovdje nekakva crna rupa u kojoj se investitori »ne primaju« ili ako se i »prime«, to i ne potraje dugo.

Hoće li uskoro biti drugačije i hoće li u tome pomoći konačno opremanje industrijske zone u Somboru? Ako je vjerovati onima s vlasti, trebao bi to biti jedan novi početak. »Kompletno ćemo infrastrukturno i komunalno opremiti industrijsku zonu kako bismo privukli investitore u ovaj grad, dat ćemo značajne poticaje za investiranje, jer je Sombor naš prioritet.« To je u Somboru rekao predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović**. Nema nam druge nego li držati ga za riječ.

Z. V.

listopada 1944. godine ostali u selu. Ostali su stari i bolesni, a svi pokretni su napustili selo. Svećenik je ljude koji su ostali u selu okupio u crkvu da se svi mole Gospi Fatimskoj da sačuva selo i da se svi živi vratu svojim kućama. On se zavitovalo prid kipom Majke Božije, koji ćemo danas poneti u procesiji – draga Gospo ako sačuvaš Monoštor od bombardiranja, da niko ne nastrada, svake godine tačno u podne biće sveta misa u zahvalu. Ove godine 13. je subotom, nekada je to radni dan, ali su svi u 11 sati ostavljali svoje poslove na njivama i žurili iz polja u selo da se oprave za svetu misu. Virujte, ja sam treća generacija koja čuva taj naš zaviti. A sada ja to prinosim na moju dicu, snaje i unučad. Zahvalni smo Gospi što je sačuvala selo, jer ni jedna kuća nije srušena i svi su se vratili. Dok smo živi i dok smo tu čuvat ćemo taj naš zaviti, prinećemo mlađima da nikada ne zaboravu«, kaže **Marija Turkalj**.

Crkva puna vjernika

U monoštorskoj crkvi **Goran Vilov** župnik je 13 godina i zajedno sa svojim vjernicima sudjeluje u proslavi Zavitnog dana.

»Svake godine taj dan je posebno svečan. Crkva bude puna, svi se oblače u nošnju, svi pjevaju punim srcem pjesme, srdačno se mole dragoj Gospi, odnosno zahvaljuju što je Gospa sačuvala selo od razaranja. Može se reći da je danas dan kada je crkva najviše ispunjena vjernicima«, kaže župnik Vilov.

Žene su u tradicijskim šokačkim nošnjama i ruhu, a crkva ukrašena šokačkim ponjavama. Posebice balkon crkve.

»To je spomen na šokačke ponjave kojima je crkva bila zamračena tog 13. listopada 1944. godine, kako se ne bi vidjela svjetla svijeća u crkvi. I to što je balkon prekriven tim ponjavama još je jedan način prisjećanja te 1944. godine«, kaže župnik Vilov.

Osim u crkvi, Zavitni dan obilježava i KUD Hrvata *Bodrog*, koji u povodu ovog, za Monoštorce značajnog dana, priređuje kulturno-umjetnički program. Proslava Zavitnog dana utemeljena je još pri osnutku udruge 2001. godine radi promocije tradicije, običaja i nošnje koju su novim generacijama Monoštoraca ostavili njihovi preci da čuvaju, njeguju i pokazuju drugima. I kao što Monoštorci 74 godine čuvaju zavjet Gospi Fatimskoj, tako i *Bodrog* istrajava u obilježavanju Zavitnog dana kao jedne od redovitih manifestacije ove udruge. Uz sve skupine *Bodroga*, ove godine u programu su sudjelovali gosti iz Slavenskog Broda – Muška pjevačka skupina *Veseli Šokci* i KPZH *Šokadija* iz Sonte.

Z. Vasiljević

Radovan Sremac, arheolog i kroničar iz Šida

Čovjek je osnova svega

Matičnim knjigama se rijetko tko bavi. Ne mogu reći da sam u tome usamljen i jedini, ali mislim da na prste jedne ruke možemo nabrojati koliko se kroničara u Vojvodini time bavi
** Suradnja s Ilokom je bila odlična. Muzej Grada Iloka kao ustanova koja danas brine o kulturnom naslijeđu, povijesti Iloka i okolice je bila moj prvi izbor da im ponudim knjigu i da oni budu nakladnici, što su oni prihvatili drage volje*

» Židovske obitelji u Iločkom rabinatu«, samo je jedna od knjiga u nizu koju je nedavno u Muzeju Grada Iloka prezentirao mladi arheolog i kroničar iz Šida **Radovan Sremac**. Osnovnu i srednju školu Sremac je završio u Šidu. Diplomirao je na Odjelenju za arheologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu. Do sada je bio zaposlen kao kustos-arheolog u Galeriji slika *Sava Šumanović* u Šidu, u kojoj je obavljao i funkciju ravnatelja, (od 2012. do 2014. godine), a od 2014. godine zaposlen je u Zavičajnoj arheološkoj zbirci Šid pri Narodnoj knjižnici *Simeon Piščević*, u kojoj danas radi kao kustos-arheolog. No, njegova velika ljubav je, osim arheologije, i pisanje monografskih publikacija. Do sada je objavio 14 knjiga u kojima je obuhvatio cjelokupno stanovništvo šidske općine. Za svoj stvaralački i književni rad, do sada je dobio nekoliko prestižnih priznanja i nagrada, a osim većinskog srpskog stanovništva u njegovim knjigama obuhvaćene su gotovo sve manjinske zajednice koje su živjele u ovom dijelu Srijema.

Kako ste došli na ideju da počnete pisati o stanovništvu šidske općine?

Prije 21 godinu počeo sam praviti rodoslov svoje porodice. Vremenom su se moja interesiranja proširila, pa sam prešao na cijeli Šid i gotovo čitav Srijem. Neke osobne pobude su bile u pitanju. Ne bavim se političkom poviješću, tom socijalno-eko-

nomskom temom nego se bavim čovjekom. Želim obraditi što više matičnih knjiga, ljudi svih vjeroispovijesti na širem području. Trenutno obrađujem židovsku populaciju u Bačkoj Palanci, Novom Sadu i Zemunu. Sve dok je zdravlja i života, obrađivat ću matične knjige. Jer tu je ime, prezime, sam čovjek, koji je osnova svega.

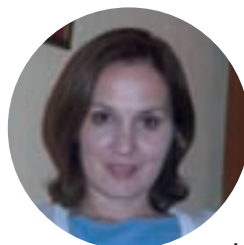
Do sada ste izdali više knjiga, točnije monografskih publikacija, u kojima ste obuhvatili cjelokupno stanovništvo šidske općine. No, tu ne stajete. Već iduće godine u planu Vam je izdavanje knjige o rimokatoličkom stanovništvu.

Cilj mi je bio da svojim pisanjem obuhvatim cjelokupno stanovništvo u šidskoj općini. Šid je doslovce Vojvodina u malom i mislim da ne postoje nacije, narodnosti i vjeroispovijesti u Vojvodini koje nisu živjele u Šidu. Do sada sam objavio knjige o pravoslavlju, cincarskom, ruskom stanovništvu, a pripremio sam knjige o rusinskom i slovačkom stanovništvu. Očekujem sredstva koja mi po natječaju trebaju biti odobrena do kraja godine nakon čega ću objaviti i te knjige. Preostalo je još da obradim rimokatoličko stanovništvo i to trenutno pripremam. Točnije, prepisujem matične knjige i do kraja iduće godine bit će objavljena knjiga i o rimokatolicima. Tom knjigom završit ću pisanje o stanovništvu u Šidu.

Koliko je danas teško doći do podataka iz matičnih knjiga? Koliko su one dostupne vama kroničarima?

Tjedan u Srijemu

Srijem u dimu

Matičnim knjigama se rijetko tko bavi. Ne mogu reći da sam u tome usamljen i jedini, ali mislim da na prste jedne ruke možemo nabrojati koliko se kroničara u Vojvodini time bavi. A možda i u cijeloj Srbiji. To je prvoklasan dokument. Međutim, matične knjige se nalaze na raznim mjestima: kod matičara u općinama, u arhivima, u crkvama. Netko dozvoli netko ne, tako da se mnogi i iz tog razloga izbjegavaju time baviti. S matičarima imam najlošiju suradnju, jer njih u tome zakon ograničava. Ja ne smijem koristiti te podatke bez dozvole određene osobe. Za sve ove knjige koje pišem koristim matične knjige pisane do 1930. godine, kako ne bih dolazio u situaciju da moram tražiti dozvolu od tih ljudi.

Prilikom prikupljanja podataka surađujete i s državnim arhivima. Kakva Vam je bila suradnja s institucijama u Hrvatskoj?

Suradnja mi je do sada s njima bila dobra, a podatci su mi bili dostupni. Hrvatski državni arhiv u Zagrebu posjeduje dragocjenu građu vezanu za holokaust. A Muzej Grada Iloka ima puno građe o Iloku. Poslije rata židovska zajednica je prodala sinagogu gradu i oni su je srušili. Ali su sačuvane neke table s natpisima i dijelovi enterijera koji se danas nalaze u Muzeju. Tu se nalazi i veliki broj fotografija, osobnih dokumenata, prepiske i druge razne građe vezane za židovsku zajednicu.

Posljednja knjiga koju ste napisali izašla je u nakladi Muzeja Grada Iloka. U pitanju je knjiga »Židovske obitelji u Iločkom rabinatu«. Je li to prva knjiga takvog tipa koja je objavljena u Hrvatskoj?

Iločki rabinat je bila jedina teritorijalna organizacijska administrativna jedinica u tom nekom židovskom svijetu koja je obuhvaćala pogranični dio između Hrvatske i Srbije s Ilokom kao sjedištem. Između ostalog, obuhvaćala je cijelu šidsku općinu što je i bio razlog zbog kojeg sam pristupio pisanju knjige. U osnovi knjige su kompletno prepisane matične knjige židovskog rabinata u Iloku i one postoje od 1852. sve do 1945. godine. Knjiga sadrži oko 2.700 imena i sadrži podatke za nekih 190 obitelji s ovog prostora. Sam rabinat je obuhvaćao 36 mjesta. Suradnja s Ilokom je bila odlična. Muzej Grada Iloka kao ustanova koja danas brine o kulturnom naslijeđu povijesti Iloka i okolice je bila moj prvi izbor da im ponudim knjigu i da oni budu nakladnici, što su oni prihvatili drage volje. Osim suradnje s Muzejom Grada Iloka, moram pohvaliti i ravnateljicu Muzeja i kustose i arheologe, koji su mi svi izašli u susret i pomogli oko knjige. Logičnim slijedom sam Grad Ilok je bio organizator promocije knjige. Knjiga je dvojezična, napisana je na hrvatskom i na engleskom i na kraju su imena napisana na hebrejskom jeziku. O Iloku nije puno pisano. O židovskoj zajednici u tom mjestu dotakla se jedino dr. sc. **Ljiljana Dobrovšak** iz Zagreba u svojoj knjizi *Židovi u Srijemu*.

Kakvi su bili dojmovi nakon promocije?

Prvi dojmovi su jako dobri. Ilok je imao dosta jaku židovsku zajednicu, ali izuzetno specifičnu, možda najspecifičniju u ovoj regiji. Ona je je bila izuzetno pobožna, odnosno ortodoksna zajednica. I zbog toga je izuzetno dobro primljena, a knjiga je najviše obradovala potomke iločkih Židova. Oni su bili oduševljeni što mogu na jednom mjestu naći svoje pretke.

U kojoj mjeri su ljudi danas zainteresirani nešto više saznati o svom podrijetlu i svojim precima? Koliko im je to važno?

Interes kod ljudi je velik. Svatko želi znati tko su mu preci. Ali ljudi ne razumiju da to izuzetno košta. Bilo je nekoliko situacija kada su tražili da im napravim rodoslov, a kada im kažem cijenu, oni se naljute. Ali uglavnom svi to gledaju pozitivno, jer na kraju svi žele znati tko su, saznati svoje korijene i tko su im pretci.

S. Darabašić

U posljednjih mjesec dana otkako se u Srijemu privela kraju berba kukuruza, zabilježeno je čak 365 intervencija vatrogasaca na poljima. Česta slika pored puta su gusti oblaci dima i zapaljene njive nakon skidanja kukuruza, što ugrožava sigurnost vozača (o čemu svjedoči i nekoliko prometnih nesreća), izaziva opću opasnost, ali i zdravlje stanovnika koji žive u neposrednoj blizini njiva i koji se svakodnevno guše od velike količine dima. Takva slika prisutna je u Srijemu svake godine u ovo vrijeme, ali čini se da su ove godine problemi nešto veći, s obzirom na to da je vlage manje. I član Zakona o zaštiti od požara kaže da je zabranjeno spaljivanje ostataka poslije žetve. Kazne za pravne osobe kreću se od 300.000 do čak milijun dinara, za fizičke one iznose 10.000 dinara, dok su za paljenje strništa pored puta kazne milijunske. Sve to ide u prilog činjenici da je paljenje strništa striktno zabranjeno što očito ne znači ništa srijemskim paorima, kao ni savjet poljoprivrednih stručnjaka da se žetveni ostaci ne trebaju spaljivati nego zaoravati. Prema njihovih riječima, paljenje strništa nikako nije dobra agrotehnička mjera i više nanosi štetu zemljištu. Paljenjem se ubijaju korisni mikroorganizmi zemljišta, koji su važni za ravnotežu i stvaranje humusa. Unatoč tome, paljenja su sve češća, a o općoj opasnosti da se i ne govori. Kako riješiti ovaj problem i doprijeti do svijesti poljoprivrednika da ova mjera ne služi na korist nikome, pa čak ni njima, iz poljoprivrednih stručnih službi u Srijemu navode da je jedan od načina uposlenje poljočuvara i održavanje edukativnih skupova (iako oni do sada nisu urodili plodom), kako bi se ovakve situacije spriječile. Svake godine se redovito i apelira na srijemske paore da to ne rade, angažira se dodatno osoblje u cilju preventivnog djelovanja na sprječavanju paljenja strništa, ali očito je da nema velikog utjecaja. Ono što nam jedino preostaje, dok se ovaj problem na neki način trajno ne riješi, jest da u ovom razdoblju budemo krajnje oprezni, posebno u vožnji, i da više obratimo pažnju kada se krećemo kroz guste oblake dima, koji su česta pojava na putu, pa mnogi stječu dojam da Srijem gori.

S. D.

Prvi Međunarodni sajam poljoprivrede Agrosirm održan u Srijemskoj Mitrovici

AFIRMIRANJE MALIH poljoprivrednih proizvođača

»Nama je ideja da što više afirmiramo male poljoprivredne proizvođače i pokušamo ih podići na višu razinu, kako bismo izdržali tržišnu utakmicu«, kaže Branislav Nedimović

Prvi Međunarodni sajam poljoprivrede Agrosirm otvoren je 12. listopada u Srijemskoj Mitrovici. Sajam je trajao dva dana i sastojao se iz dvije cjeline: poljoprivrednog dijela, u okviru kojeg su se predstavili izlagači poljoprivredne mehanizacije i opreme, izlagači sredstava za zaštitu bilja, sadnog materijala, sjemenske robe, gnojiva i stočne hrane. Drugi dio bio je gastro-turistički i posjetitelji su imali priliku probati srijemske suhomesnate delikatese sir, vino i rakiju. Osnovni cilj održavanja ovakvog sajma u srcu Srijema, prema riječima organizatora, je bio objedinjavanje poljoprivrednika iz Srijemskog okruga u kojem dominira poljoprivredna proizvodnja s tendencijom porasta.

Dobra iskustva

Poljoprivredni sajam u Srijemskoj Mitrovici nastao je na temelju dobrog iskustva od prošle godine kada je održana svojevrsna izložba poljoprivredne mehanizacije. Da je ideja o njegovom održavanju uspjela, potvrdio je prilikom službenog otvaranja i gradonačelnik Srijemske Mitrovice **Vladimir Sanader**, istakavši da je sajam najvažniji događaj za agro-biznis, ne samo za grad već i cijeli Srijemski okrug.

»Shvatili smo da nam treba jedna ovakva manifestacija s obzirom na to da se na sajmovima ljudi upoznaju, zbližavaju, razmjenjuju iskustva i ugovaraju nove poslove. Cilj nam je da obje-

dinimo poljoprivrednike i agrobiznis. Također, jedan od ciljeva nam je da napravimo jednu dobru turističku manifestaciju koja će i našem gradu biti od koristi, jer je Srijemska Mitrovica grad turizma i budućnosti. Sve gradske strukture su uključene kao logistika i pomoć našim poljoprivrednicima, koji mogu mnogo toga ostvariti zahvaljujući mjerama Vlade Srbije i Pokrajinskog tajništva. I dalje ćemo se truditi da kao grad pružimo svu neophodnu podršku razvoju poljoprivrede i ovakvih manifestacija«, istaknuo je Sanader.

Doprinos gospodarstvu

Organizator sajma je Kazneno-popravni zavod u Srijemskoj Mitrovici koji je čuven po proizvodnji traktorskih prikolica *dubrava*, koja je su ponuđene proizvođačima po znatno nižim cijenama, ali i uz 50 posto financiranja preko Ministarstva poljoprivrede, koje već sufinancira poljoprivrednu mehanizaciju za upola cijene od kupljene.

»Od svog postanka Kazneno-popravni zavod je uvijek na različite načine davao svoj doprinos gospodarstvu Srbije. Nastojimo pružati potporu rastućem gospodarstvu naše zemlje. Ovo je samo uvertira, jer naredne godine planiramo proširiti spektar proizvoda koje ćemo plasirati na tržištu, kako kod nas tako i u inozemstvu. Mi već 50 godina proizvodimo poljoprivrednu mehanizaciju. To je brend *dubrava*. Naši strojevi su rado viđeni kod naših paora ovdje, a sada

smo već polako krenuli s izvozom. Prošle godine smo prodali 141 prikolicu, ove godine ćemo izaći s oko 100. Osim prikolica koje imamo za ratarske, povrtlarske i voćarske radove imamo i mehanizaciju za obradu zemlje, srednje, teške drljače i podrivače, tako da se iskreno nadam da ćemo uspjeti plasirati svoje proizvode i na inozemno tržište», kazao je direktor Kazneno-popravnog zavoda **Aleksandar Alimpić**, ističući da u svom radu imaju suradnju i sa susjedima u Hrvatskoj.

»Partneri smo na projektu prekogranične suradnje, projektu HORIS, u okviru kojeg je naš konjički klub, kojeg smo osnovali 2015. godine, partner na

Gosti iz Dalja

Caritas Šabac

ovom projektu. Plan nam je da po projektu izgradimo manjež od 800 kvadrata, koji bismo u budućnosti koristili za hipoterapiju i za školu jahanja za građane Srijemske Mitrovice.»

Više sredstava za poljoprivredu

Sajmu je nazočio i ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva **Branislav Nedimović**, koji je tom prilikom kazao da je to prilika da se poljoprivrednicima i proizvođačima ukaže na sve ono što država daje za razvoj ruralnog razvoja. Taj iznos je 6 milijardi dinara, što je prema njegovim riječima deset puta više od prije tri godine.

»Nama je ideja da što više afirmiramo male poljoprivredne proizvođače i pokušamo ih podići na višu razinu kako bi izdržali tržišnu utakmicu. Zato i služe naše subvencije koje uglavnom idu malim i srednjim proizvođačima«, istaknuo je Nedimović.

Gosti iz regije

Na sajmu je sudjelovalo oko 100 izlagača. Među njima i *Caritas* iz Šapca koji se bavi prvenstveno socijalnom zaštitom, ali i socijalnim poduzetništvom. Na svom štandu su predstavili različite domaće proizvode.

»Ovo je lijepa prilika da predstavimo naš rad i naše proizvode koji su nastali u okviru radno-okupacijske terapije koju radimo s našim korisnicima u okviru našeg dnevnog boravka *Sveta Sofija* u Šapcu i *Sveti Jovan* u Bogatiću. Proizvodimo različite domaće proizvode, gledamo da to bude što prirodnije, na domaći način spremljeno, tako da su sve to proizvodi koji su nastali od sirovina koje su nastale na našim imanjima. Naši korisnici su osobe s mentalnim smetnjama i intelektualnim poteškoćama s teritorija općina Šabac i Bogatić. Taj rad je iznimno važan za njih, jer to su osobe koje su u velikoj mjeri izolirane iz socijalne sredine, tako da je to način da i njih uključimo u rad zajednice u socijalnu sredinu, da negdje stanu u svojoj zajednici i da ih na taj način što više osnažimo za samostalni život«, kaže **Andrijana Nešković**.

Sa svojim proizvodima na sajmu su se predstavili i učenici, članovi učeničke zadruge srednje škole iz Dalja u Hrvatskoj, zajedno sa svojom profesoricom **Ivanom Bertić Bulić**.

»Mi smo i projektni partneri s Tehničkom školom iz Srijemske Mitrovice i s njima planiramo buduću suradnju kroz projekt prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija. Poveznicu smo našli u tome što naša škola ima učeničku zadrugu i njeguje poduzetništvo među mladima, učeničko zadrugarstvo, kao jedan oblik koji bismo željeli prenijeti na druge škole, bilo da su one poljoprivredne ili neke druge. U tome smo našli neke zajedničke interese. Preko njih i preko nekih drugih poznanstava smo pozvani da ovdje budemo gosti. U Slavoniji su ovakve manifestacije česte. S obzirom na to da naša škola ima učeničku zadrugu, često smo gosti sličnim manifestacijama«, kazala je profesorica Bertić Bulić.

Organizatori poljoprivrednog sajma u Srijemskoj Mitrovici su Grad Srijemska Mitrovica, KPZ i Regionalna privredna komora Srijemskog okruga, a podršku organizaciji sajma su pružili Turistička organizacija Grada Srijemska Mitrovica i Agencija za ruralni razvoj.

S. D.

Glumci iz Sinja u posjetu HKD-u Šid

ŠID – U okviru festivala *Svratište u pozorište* koji se održava u Šidu, u subotu je nastupilo Sinjsko pučko kazalište s predstavom *Sedam snjeguljica i patuljak*. Nakon odigrane predstave u Kulturno-obrazovnom centru, mladi glumci iz Sinja sa svojim voditeljem, posjetili su HKD Šid, gdje ih je ugostio i s radom udruge upoznao **Josip Pavlović**. Sinjsko pučko kazalište prvi

put je ove godine sudjelovalo na kazališnom festivalu u Šidu, ali, kako kažu, poznati su im krajevi u Vojvodini s obzirom na to da su redoviti gosti na *Zmajevim dječjim igrama* u Novom Sadu. »Šidskoj publici predstavili smo se predstavom *Sedam snjeguljica i patuljak*, parodijom na poznatu bajku *Snježana i sedam patuljaka*. Šidskog redatelja **Cvetina Aničića** upoznali smo prije nekoliko godina u Sloveniji na festivalu u Postojni i tako je došlo do jedne lijepe suradnje s Amaterskim kazalištem u Šidu kao i našeg sudjelovanja na ovogodišnjem festivalu. Nadamo se da će se ta suradnja nastaviti, jer kultura ne poznaje granice«, kazao je voditelj Sinjskog pučkog kazališta **Željko Viculin** koji je izrazio nadu i da će se uspostavljena suradnja s HKD-om Šid nastaviti u budućnosti.

S. D.

Klapa Geta u Novom Sadu

NOVI SAD – Muška klapa *Geta* iz Orebića (Hrvatska) imat će večeras (petak, 19. listopada) dva nastupa u Novom Sadu. Prvo će od 18.30 sati održati koncert u župnoj crkvi Imena Marijina. Ulaz je besplatan. Nakon toga klapa će nastupiti kao gost na koncertu pjevača **Marka Žigmanovića** u *Studiju M*. Koncert počinje u 20 sati.

M. T.

Amaterska kazališna smotra u Somboru

SOMBOR – U Hrvatskom domu u Somboru danas i sutra (19. i 20. listopada) bit će održana IX. međunarodna smotra amaterskih dramskih društava. Smotru će večeras otvoriti domaćini – dramska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* i to premijerom komada *Matora dica* **Marjana Kiša** u režiji **Ljiljane Tomić Markovinović**. U nastavku programa Amatersko kazalište iz Belišća izvest će komediju **Fadila Hadžića** *Ljubav na prvi pogled* u režiji **Ivice**

Koprivnjaka. Drugog dana smotre gostovat će HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice s komedijom *Ča Grgina huncutarija* **Marjana Kiša**. Oba dana predstave počinju u 19 sati i 30 minuta.

Z. V.

Prepekova jesen u Novom Sadu

NOVI SAD – Treća po redu manifestacija *Prepekova jesen*, koju organizira novosadsko HKUPD *Stanislav Prepek*, bit će održana sutra (subota, 20. listopada) u Kulturnom centru Novog Sada, s početkom u 18 sati.

Na manifestaciji će biti predstavljena nova zbirka kratkih priča, koja je rezultat natječaja spomenute udruge, a u kojoj su zastupljeni radovi autora iz Srbije i Hrvatske. O zbirci će govoriti članovi Uredništva zbirke i književni kritičari, a bit će pročitane i tri prvonagrađene priče.

Nastupit će i ženska pjevačka skupina HKUPD-a *Stanislav Prepek*, a publiku i ove godine očekuje gost iznenađenja.

D. B. P.

Predstavljanje knjige Monoštor u povijesti 2

SOMBOR – Knjiga *Monoštor u povijesti 2* autorice **Marije Šere-mešić** bit će predstavljena u srijedu, 24. listopada, na dječjem odjelu Gradske knjižnice u Somboru, s početkom u 18 sati. O knjizi će govoriti prof. dr. sc. **Ljiljana Kolenić**, prof. **Marija Mr-gić**, autorica i **Nataša Turkić**, v. d. ravnateljice Gradske knjižnice. U programu će sudjelovati ŽPS *Kraljice Bodroga* iz Monoštora i pjesnici **Kata Kovač**, **Antun Kovač** i **Adam Bešlin**.

Z. V.

Hrvatska riječ i ZKVH na Beogradskom sajmu knjiga

BEOGRAD – NIU *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice predstaviti će svoja najnovija izdanja na ovogodišnjem, 63. međunarodnom beogradskom Sajmu knjiga. Predstavljanje dvaju nakladnika bit će održano idućeg petka, 26. listopada, u sajamskoj dvorani *Vasko Popa* (Hala 1a), s početkom u 19 sati.

NIU *Hrvatska riječ* će predstaviti knjigu pjesama *Slike iz beskra-ja* **Vedrana Horvackog** te antologiju *Zapisane avanture za male i velike* koju je priredila **Katarina Čeliković**.

ZKVH će predstaviti izbor iz najnovije znanstvene i publicističke naklade o kojoj će govoriti **Robert Skenderović**, **Mirko Ču-rić**, **Ivan Trojan**, **Tomislav Žigmanov** i **Katarina Čeliković**.

Predstavljanje NIU *Hrvatska riječ* i ZKVH-a održava se u organizaciji Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice. U sklopu Sajma, na štandu resornih pokrajinskih tajništava, među ostalima, bit će izložene knjige i druge publikacije hrvatskih nakladnika iz AP Vojvodine.

Beogradski Sajam knjiga, koji važi za najveću regionalnu manifestaciju posvećenu knjizi, održava se od 21. do 28. listopada.

D. B. P.

Gostovanje tavankutskog HKPD-a *Matija Gubec* u Austriji

JACHANJE VEZA bunjevačkih i gradišćanskih Hrvata

Članovi reprezentativne folklorne skupine HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta su od 12. do 14. listopada boravili u Gradišću (Austrija), u uzvratnom posjetu Hrvatskoj folklornoj grupi *Poljanci* iz Wulkaprodersdorfa, mjesta nadomak Eisenstadta (Željeznoga), središta Gradišća.

Po dolasku u Gradišće, Tavankučani su obišli Željezno, lijep austrijski gradić sa svojih 15.000 stanovnika. To je uvjerljivo najmanje regionalno središte u Austriji. Kroz Željezno sunarodnjake iz Srbije vodila je **Angelika Kornfeind** koja je i predsjednica hrvatske udruge u Wulkaprodersdorfu. Prvog dana su domaćini organizirali druženje i večeru s Tavankučanima u mjesnoj školi. Drugi dan boravka u Austriji iskorišten je za obilazak znamenitosti Beča, koji se nalazi na sat vremena vožnje od Gradišća. U glavnom gradu Austrije Tavankučani su obišli čuvenu katedralu sv. Stjepana, te dvorac Schönbrunn, jedan od najvažnijih kulturnih spomenika u Austriji i od 1860-ih je također jedna od glavnih turističkih atrakcija u Beču. Palača i vrtovi odražavaju ukus, zanimanje i težnje habsburških vladara kojima je Schönbrunn bio rezidencijom od 18. stoljeća do 1918. godine.

 Ivica Dulić i Angelika Kornfeind

Posljednjeg dana svoga boravka u Gradišću Tavankučani su nazočili svetoj misi u crkvi Uzvišenja Svetog Križa u Wulkaprodersdorfu. Potom su bili počasni gosti na manifestaciji *Hrvatski dan i folklorno otpodne* u obližnjem gradišćanskom mjestu Bijelo Selo. Manifestaciju je organiziralo mjesno društvo *Tamburica Bijelo Selo*, a u programu su osim domaćina nastupili i *Benjamini* (Novo Selo), HKPD *Matija Gubec* (Tavankut) i tamburaši iz slovačkog dijela Gradišća – *Čunovski bečari* iz mjesta Čunovo.

Gradišćanski Hrvati je skupni naziv za pet hrvatskih etničkih skupina nastanjenih na području Burgenlanda (Gradišća) u istočnoj Austriji i susjednim predjelima Mađarske i Slovačke. Naziv Gradišće nastao je kao hrvatski prijevod imena te austrijske pokrajine, osnovane 1921. godine. Imaju status nacionalne manjine prema austrijskom ustavu. U austrijskom dijelu Gradišća danas živi oko 30.000 Hrvata. Već pet stoljeća uspijevaju sačuvati svoj nacionalni i kulturni identitet, na što su veoma ponosni.

Posjet udruge iz Tavankuta pridonosi jačanju veza između Hrvata u Srbiji i Austriji, kao dviju hrvatskih manjina u izvandomovinstvu.

I. D.

Nikola Turkalj, autor zbirke pjesama *Menuet za svijet*

Poruke **Ljubavi** i čovječnosti

Nikola Turkalj rođen je u Somboru prije 25 godina. Rano djetinjstvo proveo je u Monoštoru iz kojeg se s obitelji u desetoj godini života preselio u Hrvatsku, u Hercegovac kraj Daruvara. Nakon toga, i preseljenja obitelji u Križevce, upisuje Opću gimnaziju te Građevinski fakultet u Zagrebu, na kojem je diplomirao prošle godine. Tri godine je radio u jednoj od najvećih građevinskih tvrtki u Hrvatskoj, a od kraja prošle godine u internacionalnoj tvrtki koja se bavi proizvodnjom građevinskog materijala. U međuvremenu je, kako kaže, postao ponosan otac sina **Nika**, te pisac u slobodno vrijeme. Rezultat toga je njegova prva zbirka poezije *Menuet za svijet*, objavljena protekle godine u nakladi kuće *Redak* iz Splita.

Kažite nam više o Vašoj zbirci poezije *Menuet za svijet*. Možemo li se nadati predstavljajima knjige kod nas u Vojvodini?

Poeziju pišem od svoje rane mladosti, no intenzivnije u posljednjih par godina, frustriran načinom života, društvenim pitanjima, izgubljenom empatijom između ljudi, manjkom čovječnosti... Zbirka *Menuet za svijet* nastala je kao moj odgovor na sve navedeno, a sadrži i pjesme s početka stvaralaštva, dakle pjesme pisane u Monoštoru na šokačkom dijalektu, pa sve do pjesama koje su nastale prije relativno kratkog vremena. Cijela zbirka nosi poruke ljubavi i čovječnosti. Mislim da je to dovoljno.

Nisam razmišljao o predstavljanju u Vojvodini do sada, no sada ću svakako poraditi na tome da prezentiram svoje iduće radove u Vojvodini i mom Monoštoru, ako se za tim ukaže prilika.

Imate li i nekih drugih rukopisa koji čekaju objavu?

Moje ladice su prepune rukopisa. Ova zbirka sadrži osamdesetak pjesama i to su one probране kojima sam htio prenijeti poruku, te se nadam da sam u tome i uspio. Moj fokus je sada na izdavanju romana. Stigao sam do posljednjeg poglavlja, ali završiti sve na način na koji sam zamislio biti će pravi izazov. A i ne želim ništa požurivati, perfekcionista sam, nek' traje i dulje, ali da ispadne onako kako sam zamislio.

Koliko Vas je činjenica da ste odrastali u Monoštoru, urođenom u bogatu prirodu, oblikovala?

Monoštor je jedno od najinteresantnijih mjesta sjeverne Vojvodine, »selo na sedam Dunava«, okruženo Dunavom i kanalima, a zahvaljujući tradiciji koja je ostala sačuvana u svim segmentima, kao da je odvojeno od ostatka svijeta. Odrastajući u takvom okruženju, u koje se i svaki slučajni posjetitelj ima potrebu vratiti, bilo je neminovno da me ono indirektno oblikuje u osobu kakva sam. Godišnji odmor moje obitelji prožet je Monoštorom – nema ni jednog koji nismo proveli u Monoštoru. Povratkom u tu netaknutu prirodu odmorimo dušu i tijelo od gradske vreve, interneta, telefona, a sinu omogućimo bezbrižno hodaње i igranje na našem sokaku. Jednostavno, Monoštor ima čar koja na neki način oblikuje svakoga i tjera ga da mu se iznova vraća. Primjer je moja supruga koja je, svaki puta kada se moramo vratiti u »stvarnost«, tužnija od mene.

Miris Dunava i našeg monoštorskog kanala, ono je što mene vraća u djetinjstvo i bezbrižne dane. To mi priziva lijepa sjećanja na dane kada smo brat, prijatelji i ja trčali šumama, kupali se na kanalu, izvodili nepodopštine, kao i sva djeca, kada smo na Dunavu u pijesku gradili dvorce, kuće i svakojake građevine, dane kada smo živjeli bez straha i voljeli bez zadržke.

Kako izgleda Vaša osobna mapa koju slijedite?

Bavim se svojim životom. To bi bio najbolji opis. Vodim se načelima ravnopravnosti i solidarnosti, poštujem sve i pomoći ću svakome. Ne dijelim ljude po boji kože, vjeri ili nacionalnosti. I mislim da je to ono što me na neki način izdvaja i razlikuje od drugih. Sve što mi se dogodilo u životu izgradilo me je u čvrstu i tolerantnu osobu, bez predrasuda i lažnih osmjeha. Takav način življenja me često vrati u ljepote djetinjstva, jer odbijam odrasti u glavi, tako da me supruga često u čudu gleda i tvrdi da sam ponekad »djetinjastiji« i od našeg sina. Zato jednostavno, bavim se življenjem. Volim i živim. Dovoljno je.

M. Tucakov

Književni susreti *FEMILI* u Novom Pazaru

Suvremeni izazovi manjinske književnosti

Četvrti po redu Književni susreti manjinskih zajednica u Srbiji – *FEMILI* održani su 11. i 12. listopada u Novom Pazaru u organizaciji Nacionalne knjižnice *Dositej Obradović*, a uz financijsku potporu Ministarstva kulture i informiranja i Grada Novog Pazara.

Cilj književnih susreta pisaca nacionalnih manjina Srbije je da ova jedinstvena manifestacija afirmira i potakne književno stvaralaštvo pripadnika nacionalnih manjina koje žive u Srbiji.

Na ovogodišnjem susretu sudjelovali su predstavnici mađarske (**István Beszédes**), hrvatske (**Katarina Čeliković**), bugarske (**Elizabeta Georgijeva**), slovačke (**Martin Prebuđila**), rusinske (**Olena Sakač Plančak**) i bošnjačke nacionalne zajednice (**Enes Nikšić**).

Sudionici susreta su predstavili svoje književno stvaralaštvo i sudjelovali u okruglom stolu posvećenom statusu književnog stvaralaštva nacionalnih manjina u Srbiji i mogućnostima međusobne suradnje, pod nazivom *Suvremeni izazovi manjinske književnosti*. Sudionike ovogodišnjih književnih susreta primio

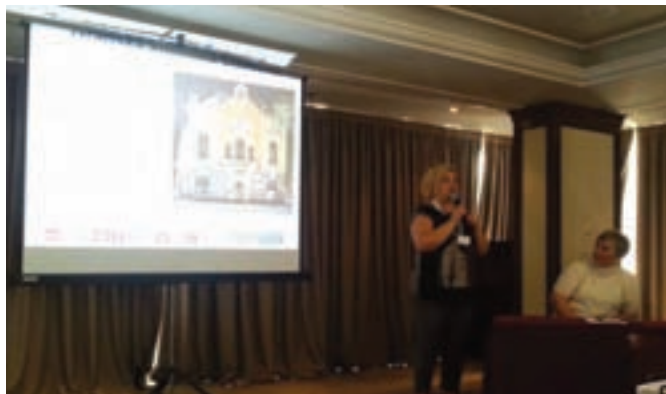
je gradonačelnik Novog Pazara **Nihat Biševac** i dao punu potporu održavanju te unaprjeđenju te manifestacije u narednom periodu.

»Susret je otvorio brojne mogućnosti suradnje nacionalnih manjina koje su pravi svjetionici kulture u Republici Srbiji. S druge strane, svojom prirodom i spomenicima kulture, Novi Pazar ostavlja dubok dojam na onoga tko ga prvi puta vidi i sigurno je da će se poželjeti vratiti«, kaže sudionica manifestacije Katarina Čeliković.

D. B. P.

Skupština Hrvatskog knjižničarskog društva u Opatiji

Predstavljene aktivnosti hrvatskog odjela subotičke knjižnice

Uloga i mogućnosti knjižnica u ostvarivanju globalnih ciljeva održivog razvoja UN Agende 2030 bila je glavna tema 43. skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva (HKD) koja je održana nedavno u Opatiji. *Agenda 2030* sadrži 17 globalnih ciljeva i 169 podciljeva održivog razvoja, koji obuhvaćaju gotovo sva područja bitna za život, djelovanje i boljitak svakog pojedinca i utječu na razvoj društva u cjelini, a knjižnice su

prepoznate kao ključne institucije za provedbu dijela tih ciljeva.

U radu Skupštine sudjelovalo je 250 knjižničara iz Hrvatske kao i gosti iz Bosne i Hercegovine, Slovenije, Srbije i Austrije. Kao jedini predstavnik knjižničara iz Srbije izlaganje na temu *Aktivnosti hrvatskog odjela Gradske knjižnice Subotica u provođenju ciljeva održivog razvoja Agende 2030* imala je **Bernadica Ivanković**, viša diplomirana bibliotekarka i urednica kulturnih programa u Gradskoj knjižnici Subotica. Ona je predstavila dobar primjer prakse trojezične knjižnice čijim aktivnostima se ostvaruju ciljevi UN agende te potvrdila kako su i koliko knjižnice važni partneri u provođenju istih. Predstavljajući raznovrsne i brojne programe hrvatskog odjela ukazala je na važnost planskog, stručnog i kontinuiranog rada s djecom i mladima uvodeći pri tome i elemente suvremenih tehnologija kao saveznike u borbi za opstanak knjige i poticanja čitanja. Izlaganje Bernadice Ivanković bilo je zapaženo među kolegama u Hrvatskoj te su odmah uspostavljeni novi kontakti i dogovoreni budući programi. Odlazak knjižničarke Ivanković na skupštinu u Opatiju pomogli su Grad Prelog, Rotary klub Prelog te Hrvatsko nacionalno vijeće.

H. R.

Povezala ih prošlost, prijateljuju za budućnost

Prijateljstvo aktera kulturnog života zagorskog grada Klanjca i Petrovaradina traje već tri godine. Toliko traje i međusobno upoznavanje i prožimanje sadašnjih i poto-

kraju Lijepe naše i pripala je potpredsjedniku Hrvatskog sabora **Siniši Hajdaš Dončiću**. Posjetitelji su pozdravili i predstavnici partnera u programu 'Europa za građane'. Iz HKPD-a *Jelačić* je to

bio **Mirko Turšić**. Nakon toga je nastupila naša klapa, opisuje ovo gostovanje Karavanić.

Sutradan, 7. listopada, nije bilo službenih aktivnosti, a sudionici su izabrali otići u svetište u Mariji Bistrici, i to uoči Dana neovisnosti Republike Hrvatske. Toga dana svečanu misu u prigodi hodočašća Hrvatske vojske, policije i branitelja predvodio je vojni ordinarij mons. **Jure Bogdan**, na otvorenom prostoru svetišta.

»Neka tajna veza«

maka nekadašnjih Zagoraca, danas srijemskih Hrvata, putem i uz pomoć glazbe. Članovi mješovitog zbora, tamburaškog sastava, klape te članovi uprave petrovaradinskog HKPD-a *Jelačić*, na poziv Grada Klanjca i Kulturnog centra Grada Klanjca sudjelovali su i ove godine, od 5. do 7. listopada na kulturno-turističkoj manifestaciji *Zahvala jeseni* koju je, u sklopu projekta *EU budućnost – radeći skupa* (financiranog od strane EU fonda *Europa za građane*) organizirao ovaj grad.

Tribine i debate

»Prvog dana održane su tribine i debate na temu EU i jedinstva unutar EU. Tamo smo i mi, članovi *Jelačića*, razgovarali o tome kako građani mogu sudjelovati u procesima donošenja odluka o budućnosti EU. Naši članovi bili su zapaženi diskutanti i u drugoj tribini tog dana na temu 'Bijela knjiga – budućnost Europe u našim rukama', kaže **Marina Karavanić**, tajnica HKPD-a *Jelačić*.

Drugi dan posjeta Petrovaradinci su započeli posjetom Muzeju seljačkih buna u Donjoj Stubici. U popodnevnom dijelu programa, nakon smotre više od 200 sudionika iz Češke, Slovačke, Slovenije, BiH, Srbije, Poljske i Hrvatske uslijedili su nastupi glazbenih skupina i kulturnih udruga.

»Mješoviti pjevački zbor i HKPD-a *Jelačić* i *Jelačićeva tamburaška mornarica* nastupili su na samom početku. Svečanost otvorenja upriličena je kao dio programa 'Zapjevaj i zapleši u

»Neka tajna veza« koja povezuje Petrovaradince i Klančane je, dakle, potvrdila i utvrdila njihove međusobne veze. One, za nadati se, nisu samo »projektne«, no projekti »Europa za građane« upravo služe povezivanju ljudi unutar

Europe i učvršćivanju njihovih veza. Ovo prijateljstvo poslužilo je sigurno za učenje i stjecanje iskustva članova i uprave *Jelačića* u projektnom djelovanju.

»Nekada su i Zagorci i Petrovaradinci bili kmetovi na imanjima velikaša i crkvenih službenika. Oba kraja su vinogradarska. Vrijeme je da skupa djelujemo za dobrobit naših ljudi, da se dalje i dublje povezujemo u novom, europskom ozračju. Sada znamo i kako«, zaključuje Marina Karavanić.

M. Tucakov

Izložba u organizaciji Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina

Ručni radovi baka i prabaka

Članovi Kreativne sekcije Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina priredili su u nedjelju, 14. listopada, izložbu starih ručnih radova svojih baka, koji im služe kao inspiracija. Osim članova udruge, radove su izložili i mnogi drugi koji nisu aktivni u radu udruge, ali su imali želju svoje radove predstaviti javnosti. Izloženi radovi predstavljaju dio kulturne baštine Hrvata iz Surčina, a većina ih je izrađena u drugoj polovici 20. stoljeća. Izradile su ih bake i prabake članova udruge rođene od 1920. do 1925. godine. Svaki od radova našao je svoje mjesto u prostorijama Čitaonice, a posjetitelji izložbe bili su iznenađeni zanimljivošću sačuvanih rukotvorina.

Bila je ovo prigoda da se i najstariji članovi prisjete svoje mladosti, kada su uz vesela druženja nastajali ručnici, jastuci, *kuharice*, haljine, *češljare* i sve drugo što je krasilo svakodnevni život.

»Otvorili smo vrata svima onima koji su željeli bar za trenutak zaviriti u prošlost. Cilj nam je da se svi zajedno podsjetimo koliko su rukotvorine važne kao vid kulturne baštine, kao trag da smo postojali«, kazala je voditeljica *Fischerove* Kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Nakon otvaranja izložbe posjetitelji su imali priliku pogledati projekciju kratkog filma snimljenog prilikom edukativnog izleta članova Kreativne sekcije u Subotici i Tavankutu polovinom rujna ove godine.

»Ljubazni **Svetislav Milanković** proveo nas je tom prilikom stazama secesije u Subotici, kroz Gradsku kuću, Sinagogu i Raichleovu palaču, a iznenađenje je bio obilazak izložbe mađarske, olaške čipke u Gradskom muzeju. Poslije posjeta Paliću, on nas je ispratio do pitomog Tavankuta gdje nam je priređen topao doček za pamćenje u organizaciji **Ivice Dulića** i **Jozefine Skenderović**, koji su nam pokazali Galeriju prve kolonije naive u tehnici slame, crkvu Presvetog srca Isusova, postavku slika u župi i Etno salaš *Balažević*. Žene koje se bave izradom predmeta od slame demonstrirale su nam kako one to rade, a sve to uz glazbu mladih tamburaša. Projekcijom ovog filma imali smo želju da sa svima onima koji nisu bili tada s nama podijelimo ovaj doživljaj«, istaknula je Živanović.

Prisutnima se obratila i predsjednica udruge iz Surčina **Katica Naglić** koja je istaknula značaj suradnje između udruga i međusobnu razmjenu iskustava. Pozdravila je inicijativu Kreativne sekcije i poželjela da sljedeća izložba starih radova okupi više eksponata i izlagača, koji će na jednom mjestu biti predstavljeni kao dio bogate hrvatske kulturne baštine u Srijemu.

S. D.

S krunicom u ruci

Premda smo već duboko zašli u listopad, nije zgorega dublje se upoznati sa sadržajem marijanske duhovnosti, karakterističnim za ovo doba godine. Jesen odiše u bojama i plodovima. Nakon svibanjskog bujanja prirode, nemirne eksplozije životnosti, listopad je smiren, ukazuje na zrelost ali i na prolaznost. Jer smo Majku držali za ruku u osvit života, još je snažnije stišćemo u sutonu. Vjernički puk zaziva Majku u svim prigodama: »Tko će nam, Majko, pomoći, ako ne ti s visina?«, glasi jedna od strofa drage nam listopadske pjesme »Kraljice svete krunice«.

Osjetili su to i vojnici kod Lepanta u Korintskom zaljevu 1571. godine, kada je Zapadu zaprijetila opasnost od turske najezde. Papa **Pio V.** uputio je poziv kršćanima da mole Krunicu, da se utječu Majci u borbi protiv osvajača. Kako svjedoče povijesni dokumenti, narod je velikodušno odgovorio Papinu pozivu te je posredovanjem Blažene Djevice Marije izvojevana velika pobjeda kršćanske vojske i otklonjena opasnost turskih osvajanja.

Središnjica listopadske duhovnosti je molitva krunice. Krunica je u stvari meditacija i mnogi sveti ljudi – poznati i nepoznati

kroz povijest Crkve došli su do vrhunaca mistike i kontemplacije upravo po molitvi krunice. Kažu da bi rječnikom glazbe izgovaranje *Zdravo Marije* u krunici bio ritam, a razmišljanje o Isusovu životu bile bi riječi i melodija. Krunica angažira u molitvi čitavog čovjeka – po razmatranju otajstava aktivira duh, maštu, inteligenciju, po trajnom kontaktu s Marijom angažira nas emotivno, po ponavljanju riječi i prebiranju zrnaca angažira nas na neki način i fizički...

U molitvi Krunice lako se ujedine i prepoznaju katolici cijelog svijeta – ona se u svakom dijelu svijeta moli na isti način i divan je doživljaj u velikim svetišlima moliti je s mnoštvom vjernika koji iste riječi izgovaraju svatko na svom jeziku.

Neizostavni dio listopadskih pobožnosti su i litanije Blažene Djevice Marije, poznate kao *Lauretanske litanije*. Cjelokupna teologija o Mariji zbijena je u snažnim biblijskim i otačkim zazivima. Izmjenjuju se u njima različiti motivi; sad je to čin vjere, sad iskrena hvala, sad brižna molba, sad dirljivo priznanje Marijine svetosti. To je remek-djelo pučke molitve. Slična je rijeci koja lagano teče, gotovo neprimjetno, kroz izvanredno lijepe krajolike, da bi na kraju završila u beskonačnim morskim prostranstvima.

Nerijetko će moderni i ubrzani čovjek pomisliti kako su ove pobožnosti zastarjele i dosadne, ne uviđajući njihovu dubinu te meditativnu i kontemplativnu snagu. Pritom će nemalo platiti neki tečaj istočnjačke meditacije, mantre ili joge. Šteta. A možda baš u našem »dvorištu« leži zakopano blago, neprocjenjivo i vrijedno »otkopavanja«. Mjesec je listopad. Još...

Dragan Muharem

Večer svetaca

Šesti *Hollywin*, ili večer svetaca, bit će održan u srijedu, 31. listopada, večer prije blagdana Svih svetih, u Subotici u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo*, s početkom u 20 sati.

Mladi iz raznih subotičkih župa okupljeni u župi *Marija Majka Crkve* prikazat će život svete Terezije Avilske, zaštitnice našega grada i subotičke katedrale, s obzirom na to da Subotička biskupija ove godine proslavlja 50. obljetnicu postojanja. Tijekom večeri o karizmi karmelskog reda govorit će o. **Zlatko Žuvela**, karmelićanin iz Sombora. Terezija od Isusa, poznata još kao Velika Terezija, rodila se u Avili (Španjolska) 1515. godine, a umrla je u Albi godine 1582.

Ulaz je besplatan, a tko može pomoći, prikupljat će se dobrovoljni prilog za misije.

Ž. V.

Ekumenski susreti zborova u Zemunu

U subotu, 20. listopada, s početkom u 18 sati u župi *Uznesenja Blažene Djevice Marije* u Zemunu bit će održani sedmi Ekumenski susreti zborova crkvenog pjevanja pod geslom iz Isusove molitve: *Kao što si ti Oče u meni i ja u tebi, tako neka i oni u nama budu jedno*. Na susretu će se predstaviti Mješoviti župni zbor sv. *Cecilija* župe *Uznesenja Blažene Djevice Marije* iz Zemuna, Mješoviti zbor *Tilija* koji djeluje pri slovačkoj Evangeličkoj crkvi iz Stare Pazove, Mješoviti zbor *Harmonija* grkokatoličke parohije sv. apo-

stola Petra i Pavla Rusinskog kulturnog centra iz Novog Sada, pjevački zbor *Zvon* iz Dobrinja, otok Krk iz Hrvatske, Gradski zbor *Beograd* iz Beograda i *Merry Gospel* zbor iz Beograda.

Inicijator i domaćin susreta je zemunski župnik crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije vlč. **Jozo Duspara**, a organizator je tajnica župnog zbora sv. *Cecilija* u Zemunu **Renata Nađ**.

S. D.

Dana 14. listopada 2018. godina preminula je voljena supruge, mama, baka i sestra

Marija Rudić Vranić
rođena Bašić
(1947. – 2018.)

Ovim putem se zahvaljujemo rodbini i prijateljima na izrazima sućuti i položenom cvijeću.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine!

Ožalošćeni: suprug Lojzija, sinovi Petar i Josip, unuci Marin, Aleksandar, Barbara, Vito i Filip, snaje Slađana i Ljiljana te braća Julije, Nestor, Antun i Stipan s obiteljima.

Proslava 200. obljetnice crkve u Lemešu

Župna zajednica u Lemešu priređuje proslavu 200. obljetnice današnjeg izgleda mjesne crkve *Rođenja Blažene Djevice Marije* koja će biti održana od 18. do 21. listopada.

Program je započeo jučer otvorenjem izložbe *Vira, slama, tradicija*, a danas, 19. listopada, s početkom u 19 sati, u organizaciji HBKUD-a Lemeš bit će predstavljena knjiga vlč. **Dragana Muharema** *Ispovijest crkvenog pauka* u dvorani Mjesne zajednice.

U subotu, 20. listopada, u 11 sati svečanu koncelebriranu svetu misu predvodit će biskup mons. dr. **Ivan Pénzes**, dok će u nedjelju, 21. listopada, u 9 sati biti sveta misa u kapeli na lemeškoj kalvariji koja je posvećena prije 90 godina.

Sunčana jesen života u Novom Sadu

Župa *Imena Marijina* u Novom Sadu i ove godine organizira priredbu za starije župljane *Sunčana jesen života*. Priredba će biti upriličena u vjeronaučnoj dvorani (Katolička porta 3) u 11 sati u nedjelju, 21. listopada. Ulaz je besplatan, a nakon priredbe je druženje svih župljana uz agape.

M.T.

Inicijativa 40 dana za život

Inicijativa *40 dana za život*, ekumenska molitva za spas nerođene djece započela je prije desetak dana. Zbog tehničkih nemogućnosti dobijanja potvrde iz Gradske uprave, miroljubivo bdijenje, koje se prijašnjih godina održavalo ispred subotičke bolnice, sada će se održati u bolničkoj kapelici sv. Elizabete. Kampanja traje sve do 4. studenoga svakim radnim danom i subotom od 17 do 20 i nedjeljom od 14 do 16 sati u spomenutoj kapelici.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Kršćanska borba za položaj

Čovjek često osjeća potrebu da se bori za bolji društveni položaj, jer veći položaj pokazuje sposobnost osobe te donosi ugled i različite povlastice. U Markovom evanđelju čitamo kako su se Jakov i Ivan kod Isusa zauzimali za svoj položaj, željeli su mu biti jedan s desna, drugi s lijeva u vječnosti (usp. Mk 10,35-45). Na ovaj zahtjev Isus je odgovorio poukom koja nam otkriva da položaj u društvu i položaj pred Bogom imaju sasvim različita polazišta, te ovozemaljska stremljenja u vječnosti nemaju nikakvu vrijednost.

Ljudska stremljenja

Dvojica Isusovih učenika, koja s neobičnom molbom dolaze pred njega, pokazuju da se brinu za onostrano, iako to čine na prilično zemaljski način. Kad pogledamo ljude oko sebe, pa i nas same, uočiti ćemo da je sva naša borba za položaj vezana u zemaljsko, nitko ne misli na svoje mjesto u vječnosti. Svi bi radije povlastice na ovome svijetu. Čak i kao revni kršćani svoju revnost želimo iskoristiti za položaj i ugled na zemlji, ne misleći mnogo na život vječni. Svatko bi htio prvo mjesto do nekog zemaljskog moćnika, pa može i lokalnog, dok Ivan i Jakov žele prvo mjesto do Spasitelja u vječnosti. Ipak, Isus im odgovara da ne znaju što ištu (usp. Mk 10,38).

Koliko god bili vjerni Isusu i spremni ga slijediti unatoč svim opasnostima i teškoćama, učenici ipak promatraju stvarnost i povlastice ljudskim očima, a Isus ih želi suočiti s Božjim pogledom na privilegije. Naravno, ljudski i Božji pogled se razilaze, a ova dva učenika, iako su dugo vremena bila uz Isusa, nisu to u potpunosti shvatila. Tako i mi, iako se smatramo pravim vjernicima i redovito posjećujemo euharistijska slavlja, ipak često ne razumijemo u potpunosti ono čemu nas Isus poučava i ostajemo na razini ljudskih pogleda na život, što je najizraženije upravo u borbi za prva mjesta. Ispunjeni smo težnjom za položajem i čašću, što se odražava i na naše odnose unutar Crkve. Nerijetko se čak i sukobljavamo, jer svatko želi biti »glavnik«. Zaboravljamo na poniznost, koja treba biti vrlina svakog kršćanina. Moć, čast, položaj, prvo mjesto, postaju predmet težnje nauštrb borbe za vječnost. Tako kršćanin, kojega Isus poučava da stremlji prema Božjem kraljevstvu, ostaje suviše ovozemaljski i svoja stremljenja usmjerava pre-

ma, pred Bogom nebitnim, ljudskim počastima. A da bi došlo do promjene prioriteta i usklađivanja naših težnji s Božjim potrebno je usvojiti Isusovu pouku o služenju. Tako služenje, koliko god da u ljudskim očima djeluje kao nešto ponižavajuće, što čovjeka stavlja na začelje u koloni časti, pred Bogom jamči ulazak u vječnost.

Služenje

Kao uzor učenicima koji traže počasti Isus stavlja sebe: »Jer ni Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge« (Mk 10,45). Veličina Isusovog učenika nije u veličini časti i poziciji koju je u ovome svijetu zaslužio nego u služenju drugima. Služenje i ljubav iz koje se stavljam bližnjima na raspolaganje određuje našu kršćansku veličinu. Ipak, kako kaže Isus, ne možemo očekivati prva mjesta u vječnosti, ali možemo očekivati nagradu kod Boga, jer, znamo, pred njim vrijede samo naša djela, ništa drugo nije bitno.

Isus nema ništa protiv ljudske ambicioznosti, nego je smješta u drugačije okvire od ovozemaljskih. Ambiciozan treba biti u ljubavi i služenju, to staviti kao prioritet svoga djelovanja, vječnost postaviti pred sebe kao cilj, a ne izbjegavati o njoj razmišljati. Nema Isus ništa ni protiv ljudi koji su u društvu dospjeli na visoke pozicije, koji uživaju čast među ljudima iz bilo kojeg razloga, nego usmjerava njihovo mišljenje i djelovanje. On, Sin Čovječji, došao je na ovaj svijet da služi i da svoj život za čovjeka. Može li se onda bilo koji čovjek staviti iznad njega i zahtijevati da bude služen i čašćen, a da svoj položaj ne stavi u službu onih koji su mu povjereni?

Tako nas Isus ove nedjelje poučava da prva briga čovjeku treba biti vječnost do koje se dolazi služeći ovdje na zemlji. I sad se možda neki pitaju kako će služiti, nikakve ideje ne dolaze. Oko toga ne treba brinuti, gotovo svakodnevno se događaju situacije kada nam Bog daje priliku da ljubimo bližnjeg i stavimo mu se na raspolaganje. Iskrena želja da usvojimo ovaj Isusov nauk otvorit će nam oči da prepoznamo takve situacije i ne ignoriramo ih, nego postupimo kao Isusovi učenici. I na kraju, treba uvijek imati na umu da je briga za ovozemaljske počasti besmislena, jer sve prolazi što je ovdje, pravi smisao ima borba za vječnost.

Ana Hodak

Ana Mandić, učenica

Obitelj, prijatelji, putovanja...

Tiha i jednostavna **Ana Mandić** učenica je drugog razreda općeg smjera Gimnazije **Svetozar Marković** u Subotici. Pohađala je Osnovnu školu **Matko Vuković**, na hrvatskom nastavnom jeziku, a usporedo je išla i u nižu Muzičku školu u Subotici, smjer tambura koju je završila u klasi prof. **Vojislava Temunovića**. Ana uživa u svojoj obitelji koju čine mama **Marija** i tata **Ivan**, a ima i mlađeg brata **Andriju** koji pohađa 6. razred u OŠ **Matko Vuković**, također na hrvatskom jeziku.

Godinama je svirala tamburu, *e-prim* i u Hrvatskoj glazbenoj udruzi *Festival bunjevački pisama* i to u dječjem, komornom i velikom tamburaškom orkestru. Za to je vežu posebno draga sjećanja, no u srednjoj školi Ana je poželjela okušati se i u svijetu folklor te je sada već drugu godinu članica folklorne skupine u HKC-u *Bunjevačko kolo*. Anu ste mogli vidjeti u nošnji u koju se, kako je rekla, oblači još od svoje treće godine. Ljubav prema nošnji na nju je prenijela mama **Marija**, a odnedavno ima i svoju vlastitu nošnju.

Do sada je osvojila nekoliko zapaženih nagrada, a to su 3. mjesto na Republičkom natjecanju iz hrvatskog jezika i 3. mjesto na okružnom natjecanju iz srpskog jezika kao nematerinjeg. Predstavljala je školu u Hrvatskoj na natjecanju *Čitanjem do zvijezda*, a s tamburaškim orkestrom HGU *Festival bunjevački pisama* je također osvajala brojne nagrade.

Omiljeni filmovi su joj *La vita e Bella* i *The Help*. Što se tiče glazbe, Ana voli pop-rock glazbu, kako domaću tako i stranu. Omiljena knjiga joj je *Bilješke jedne gimnazijalke* koju je napisala **Nada Mihelčić**.

Ana nam je rekla kako je u životu ispunjavaju obitelj i prijatelji, te da jako voli putovati i da bi voljela obići što više mjesta, te tako upoznati nove kulture i običaje. Ljeti, kako kaže, najviše voli biti na moru, jer voli sve što je vezano za vodu.

Što se tiče daljnjeg obrazovanja, Ana kaže kako bi voljela studirati u Zagrebu. Još nije točno odlučila čime bi se voljela baviti, ali zna da će to biti nešto vezano za rad s ljudima, prvenstveno s djecom. Možda socijalni rad ili nešto tome slično, jer želi pomagati drugima, a napose djeci. Svakako se želi baviti onim što je ispunjava i čini sretnom.

Ž. V.

Čari jesenskih plodova

Njegovo veličanstvo KESTEN

ma li što ljepše od prohladne jeseni i opojnog mirisa pečenih kestena koji se širi ulicama i grije prozeble ruke. Sezona pečenog kestena je započela i na uglovima ulica možete vidjeti *kestenjare*, ali možete i osjetiti taj prekrasan miris. Iako ima puno više vrsta, osnovna podjela kestena jest na jestive i nejestive. Jasno je da nas interesira jestivo kestenje koje možete pripremiti i u svome domu. Kestenje može biti pečeno, kuhano, kao pire, u raznim slatkim i slanim varijantama. Nemojmo zaboraviti niti izuzetno zdrav kestenov med... Dakle, prava jesenska poslastica.

Kako ispeći kestenje u rerni?

Kestenje je potrebno prije svega oprati i odstraniti s njega takozvane brkove. Potom ga treba zarezati nožem kroz sredinu, dovoljan je i jedan rez, ali kako bi se lakše gulilo možete i na dva mjesta zarezati. Važno je potopiti kestenje u vodu i ostaviti ga tako sat vremena. U vodu dodajte nekoliko žlica šećera ili prstohvat soli. Tepsiju u kojoj će se peći kestenje treba obložiti folijom ili papirom za pečenje (kako ne bi ostale fleke od pečenja) i staviti u pećnicu, te zagrijati na najjačoj temperaturi. U tako zagrijanu tepsiju poredate ocijeđeno kestenje i pečete ga oko 20 minuta. Kada je kestenje gotovo možete vidjeti po tome što će se zarezana opna početi odvajati od svog ploda. To je znak da je kesten pečen.

Kada je kestenje gotovo, prespijete ga u dublju posudu, pokrijte čistom krpom i ostavite desetak minuta da se upari i tada će se lakše guliti.

Ako sumnjate u kvalitetu kestena, potopite ga jednu večer prije i ono kestenje koje pliva po površini je pokvareno.

Kuhani kesten

Princip pripreme kestena za kuhanje je isti kao i kod pečenja. Dakle, treba ga oprati, zarezati i potopiti u vodu. Potom ga staviti u dublju posudu s hladnom vodom, tek toliko da sve kestenje

RECEPT NA TACNI

PILEĆE ROLNICE

Postoje ljudi koji su vam na raspolaganju za sve u smislu kompetentnosti. Za bojanje zidova, pisanje, osvajanje prostranstava, smijanje, plakanje, gledanje filma, smišljanje što kuhati... Razumjeli ste što želim reći. E pa tako isto postoje i namirnice za sve. Za doručak, ručak ili večeru, kao salata, glavno jelo, predjelo, egzotičan meni, jednostavnu pripremu, razne špecije. Za krupne zalogaje, lagana jela, za juhu, paprikaš, gulaš, sendvič, namaz. Da ne biste pomislili da pretjerujem, zaustavit ću se i dati odgovor na ovu kulinarsku zagonetku iako je vjerujem već svi znaju. Riječ je o piletini i upravo je ona veliki saveznik svake kuharice, pa tako i moj saveznik, a ovog puta se na tacni našla kao rolovano zadovoljstvo.

Potrebno: 700 g pilećeg filea / 100 g pečenice / 80 g kačkavalja / 1 žlica suhog biljnog začina / malo papra / prstohvat češnjaka u prahu / ulje za prženje / jedno jaje / malo prezle.

Postupak: Pileći file isjeći na šnicle i istanjiti ih batom za meso. Meso dobro začiniti suhim biljnim začinom, solju i paprom. Istanjenu šniclu prekriti listovima pečenice i kačkavalja, pa urolati i uvezati kuhinjskim koncem. Ako ne volite koristiti kuhinjski konac, možete rolice probiti čačkalicom ali time riskirate da se šnicla odmota. U odgovarajućoj dubljoj posudi zagrijati ulje i u odvojenim tanjurima pripremiti razmućeno jaje i malo prezle. Rolnicu prvo staviti u tanjur s jajetom, te pokupiti na nju malo prezle. Potom rolovanu piletinu propržiti na visokoj temperaturi sa svih strana da porumeni. Smanjiti temperaturu i nastaviti pirjati uz povremeno dolijevanje vode. Preliti umakom po želji.

Dodatak: Poslužiti toplo uz pomfrit i neku laganu salatu.

Gorana Koporan

bude u vodi. U vodu dodate malo soli i kuhate 20-30 minuta. Kestenje prohladite i možete ga jesti. Kod kuhanog kestena je malo teže izvaditi sam plod, pa to možete učiniti uz pomoć žličice. Dakle, prerezani kesten još malo zarežete (ako je potrebno) i žlicom izvadite plod.

Ako u isto vrijeme želite praviti i pečeno i kuhano kestenje, onda je najbolje da sve oprane i zarebane kestene stavite u duboku posudu s vodom i dodate sol, te stavite kuhati dok ne prokipi. Tada dio odvadite i stavite u zagrijanu rernu na 250 stupnjeva, a ostatak ostavite da se kuha još 30 minuta. Dakle, otprilike u isto vrijeme ćete imati i pečeno i kuhano kestenje. Nemojte dozvoliti da kestenje u rerni zagori, njega izvadite već nakon 20 minuta.

Stručnjaci kažu kako pečeni kesten ima veću energetsku vrijednost, sadrži bjelančevine, masti, čak i vitamine i dvostruko veću količinu ugljikohidrata, vitamin E i fitokemikalije koje nisu zastupljene u kuhanom kestenu dok kuhani kesten sadrži veću količinu mineralnih sastojaka.

Kod kupovine kestena vodite računa da je zdravo, dakle bez rupica na njemu. Ako vam kestenje stoji nekoliko dana, potrebno ga je svaki dan pregledati i eventualno ukloniti one na kojima su se pojavile rupice.

Zanimljivosti o kestenu

Vjerovali ili ne, najstarije drvo kestena, koje se zove *Sto konja*, nalazi se na siciljskoj planini Etna i vjeruje se da je staro između 2.000 i 4.000 godina.

Jedna legenda kaže da je grčka vojska preživljavala na kestenju tijekom povlačenja iz Male Azije 401. godine prije Krista.

Od mljevenog kestena nekada se pravio napitak koji se služio umjesto kave.

Kesten ima dvostruko više škroba nego krumpir.

Kesteni su jedini orašasti plodovi koji sadrže vitamin C. Porcija kestena će vas podariti količinom vitamina C koju sadrži jedan limun!

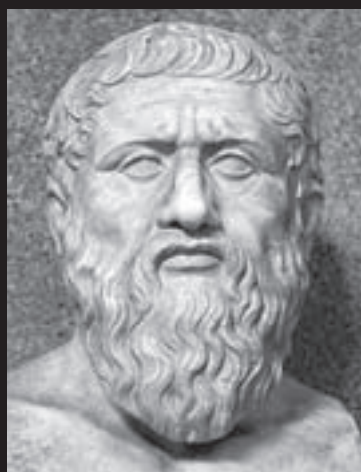
Ž. V.

Idemo li večeras u kazalište? (134)

Tražeci predložak scenskoj igri

Marjan Bevk

Platon

Aristotel

Početkom i ranijih sezona, predstavama subotičkog kazališta prikazanim tijekom siječnja i veljače 1978. upriličena su nasećena teatarska događanja, budući da bi već u ožujku započimala tradicionalna festivalska okupljanja i gostovanja: *Dani komedije* u Svetozarevu (danas ponovno Jagodina); *Festival malih i eksperimentalnih* u Sarajevu, u travnju; *Sterijino pozorje* i *Susret vođovodanskih kazališta* u svibnju.

U mađarskom ansamblu iskočilo je pet premijera, a ostvarili su ih mahom gostujući redatelji, ako među njih pribrojimo i **Mihály Virága** s pučkom komedijom **Gyule Illyésa Tűvé-tevők** (Račundžije), u tom razdoblju profesora novosadske Akademije, uz dvojicu redatelja iz Rumunjske **Györgya Haraga**, on je postavio **Molièrevu Tartuffea** i **Dana Alecsandrescu** s predstavama *Čovjekova tragikomedija* u okviru koje je uprizorio dvije jednočinke **Antona Pavloviča Čehova**: *O štetnosti duhana* i *Labuđi pjev*, kao i komad *Megtorlás* (Osveta) **Ion Luca Caragiale**, što ga je na mađarski preveo **Sándor Fodor**, dok je **Marjan Bevk** postavio *Rođendan* **Harolda Pintera**.

M. Bevk – za korak ispred najboljih

I baš je ova predstava po mišljenju kritike iskoraknula iz kruga solidnih redateljskih ostvarenja, svjedočeći o nastavku istraživačkih pregnuća Marjana Bevka, što je na svoj način potvrdio i ulazak u uži izbor za *Festival malih i eksperimentalnih scena* u Sarajevu. Pinter je svoju dramu *Rođendan* završio 1957. godine, a pisana je na tragu i **Edgara Alana Poea** i **Samuela Becketa**, ali je nadasve samosvojna, a Bevk ju je postavio inventivno, maštovito i poticajno. Priču o umornom i izgubljenom pijanistu koji se nasukao u bijednom pansionu Pitovih i njegovo odvođenje, u kojemu sudjeluju čudni i nepoznati batinaši (dok su se na obzoru već stali ocrtavati oblaci prašine što ju dižu ubojice i zločinci, u trku), a ostvario je začudno i slojevito – kako zapaža kritika – omatajući scenska zbivanja maglom i sjenama, ostvarujući dojam tajanstvenosti i zagonetnosti. U *Rođendanu*

je, dakle, sadržano sve što odlikuje Pinterovu dramaturgiju koja će biti prepoznatljiva u drugim njegovim djelima, a svodi se na ograničen prostor u kojem borave ljudi izloženi nekakvoj prijetnji od ne uvijek prepoznatljivih i odredljivih sila, a budući da Pinter izbjegava pružiti iole racionalno opravdanje za postupke svojih junaka, u ovakvom okruženju, kritika je njegovo stvaralaštvo najčešće svrstavala u teatar apsurd.

Slijedom Pinterova teksta kojega je, ipak, postupno pomjerio u drugi plan Bevk, uvodi u predstavu i Stanleyeva dvojnika, povjerivši izvedbu glumici **Valériji Kerekes**. Ona ne izgovara bilo čiji tekst već svoju zadaću ostvaruje pjesmom i igrom. Kako zapaža kritika, Bevk se usmjerio upravo na ostvarenje apsurdne i napeste atmosfere, uspostavljajući je unutar kontrasta svjetla i tame, u prostoru kojeg odlikuje iracionalnost u čemu su mu glavni pomagači bili scenograf **István Hupkó** i majstor svjetla **Zoltán Szagmeiszter**. U predstavi su se istakli **Petar Radovanović**, **Ivica Jakočević** i **Katarina Bačlija**, a zapaženi su i kostimi **Branke Petrović**, gošće iz Sombora.

Pročišćavanje emocija publike

Za razliku od **Platona**, koji ne voli kazalište, pa i ne drži do njegova učinka, učenik mu **Aristotel** uočava važnost osobnog pročišćavanja emocija publike kroz tzv. katarzu, dočim je Platon tražio sud obrazovanog kritičara, koji prosuđujući umjetnički čin, neizravno obrazuje i publiku. Nije, dakle, presudna većina glasova nego stupanj stvarne osposobljenosti. Sve i ako to štiti publiku od nje same. Ovo će se pokazati prihvatljivim i učinkovitim kada nastupi epoha nacionalnih kazališta, koja u tom procesu imaju važno mjesto i ulogu u definiranju nacionalnog identiteta cijelih naroda i nastanak modernih država. Tako je bilo i u Hrvatskoj – **Šenoa** i **Demeter** o tome otvoreno govore, a na obrazovanju publike prepoznali su svoje zadaće **Milivoj Solar**, **Cvijeta Pavlović**, **Marijan Bobinac**, **Nikola Batušić**, **Sanja Nikčević** i dr. U Subotici **Petar Šarčević**, **Ivanka Rackov**, **Josip Buljovčić**, **Endre Lévy**, **László Gerold** i dr.

Gank

Za ugodna vremena u ovom se trijemu (*ganku*) odmara osamdesetosmogodišnja baka **Kata Domić, Dodina** (r. **Đanić, Đanina**). Baka uživa svoju starost u roditeljskoj kući u kojoj je rođena od oca **Antuna** (1900. – 1981.) i majke **Ruže** (1900. – 1983.) **Đanić, Đanini**. Tijekom života je čula da su ovu kuću kupili.

Kuća je izgrađena od zemlje nabijanjem, stoga se i kaže kuća nabijača. Pokrivena je trskom kao i prvobitno. Ovo je tipična kuća težaka seljaka, kuća sirotinjska kakvih je u Sonti nekada bilo najviše. S trijema se ulazi u kuhinju, a onda iz nje u veliku prednju sobu. Do kuhinje se jasno vidi ostava (*vojat*) iz koje se lojtrama (*listvama*) ili merdevinama ulazi na tavan. U *vojatu* je postojalo i ložište za zidanu peć koja se nalazila u *kujni*, a ložena je iz *vojata*. *Vojat* je služio za čuvanje osušenoga mesa, slanine i masti. U njemu se čuvalo i brašno u sanducima napravljenim za tu namjenu. U *vojatu* bi s jeseni zamirisalo vrijeme mladoga vina, kao i rakije koja je mirovala za određene prilike. U njemu je obično spavao momak od ranoga proljeća do kasne jeseni, ukoliko je obitelj imala momka.

U ovakve kuće se ulazilo za stepenicu ili čak dvije niže. Takve kuće su se zvale *pojate*. U njima je zimi bilo toplo, a ljeti hladno.

Gank je u ovakvim kućama bio 1-1,5 m širine. Dok su bakini roditelji živjeli, ovaj gank se bojio bijelim vapnom. Tek kasnije, kada je došlo u modu *molovanje* (malanje), oslikan je ovako. Na njemu su ukućani ljeti objedovali u sjenici vinove loze. Za vrije-

me sparnih, ljetnih noći slamarice su se iznosile van, pa se spavalo u ugodnoj svježini ljetne noći. On je bio mjesto sastajanja i druženja s ugodnim ili neugodnim razgovorima.

Gank je služio i kao privremeno spremište punih vreća tek ovršenoga žita, netom izvađenog krumpira, luka i drugoga povrća do konačnoga uskladištenja. Početkom jeseni su se crvenjeli vijenci paprike za sušenje i mljevenje. U jesen su *gankovi* zažutjeli obranim krupnim klipovima kukuruza koji su se vješali ispod nadstrešnice da se što brže osuše, jer u tom godišnjem dobu mnogi su ambari bili prazni ili skoro prazni. Ako se i imalo u ambaru, izvješeni kukuruzi su bili tu da zadive susjede kako su urodili.

Za djecu je *gank* bio pravi izazov. Na njemu su se zimi igrali sve dok usnice ne poplave. Ljeti i u jesen se šarenio onim što je baka ili majka sušila. Bilo je tu višanja koje se suhe zovu *šuške*, šljiva, vijenaca narezanih jabuka i krušaka. Osušene su stari Šokci zvali *kalotine*. Bilo je tu mnogo oraha i sjemenki suncokreta i bundeve. Sve voće i sjemenje nije dospijevalo za zimu u potrebnim količinama, jer mnogo je bilo usta, a svega drugoga malo. Tome nije mogao doskočiti ni bakin, niti majkin prut.

Kao što rekoh, vlasnica ove kuće baka Kata se često odmara na ovome *ganku*. Ne želi u lijepu suvremenu kuću koju je sagradila njezina kćer tu tik iza njene. Miliji joj je njezin *gank* i njezina kućica slobodica, a kćer želi da joj se mati u posljednjim godinama života osjeća dobro.

Ruža Silađev

Zlatna harfa 2018.

Domaćin ovogodišnje, 32. po redu, *Zlatne harfe* bila je župa sv. Antuna Padovanskog u Čantaviru. Čantavir je u subotu, 13. listopada, bio ispunjen djecom koja su pohitela predstaviti svoju župu. Nastupilo je oko 270 djece u deset župskih zborova iz Subotičke biskupije i jedan vrtički zbor, dječjih vrtića *Marija Petković Sunčica i Biser*. Prije nastupa djeca su sudjelovala na zajedničkoj svetoj misi, koju je predvodio vlč. **Dragan Muharem**, uz prisustvo đakona i svećenika Subotičke biskupije. Tema ovogodišnjeg susreta je bila *Advent*, a organizator susreta je Katoličko društvo *Ivan Antunović*, dok je koor-

dinator *Zlatne harfe* mo. **Miroslav Stantić**, zborovođa i orguljaš subotičke katedrale. Iako ovaj susret dječjih malih župskih zborova nije natjecateljskog karaktera, na kraju programa svim zborovima su uručene zahvalnice za sudjelovanje.

Druženje, nogomet, upoznavanje s drugim župama i vršnjacima je dodatni povod ovoga susreta. Iako se nekada znao okupiti i veći broj sudionika, u današnje vrijeme brojnih obveza i sve manje djece na župama, ovo je lijepi broj onih koji su se odazvali pozivu organizatora.

Brojka od skoro 300 djece zavrjeđuje pohvalu.

Ž. V.

Tavankučani na 30. Smotri učeničkih zadruga Hrvatske

Jubilarna 30. Smotra hrvatske udruge učeničkih zadruga održana je od 11. do 14. listopada 2018. godine u Vinkovcima. Na njoj su sudjelovali predstavnici svih županija, odnosno pobjednici županijskih natjecanja u Hrvatskoj. Osnovna škola *Matija Gubec* iz Tavankuta i ove je godine na smotri bila gost-sudionik i predstavila se radovima od slame. Školu su predstavljale učenice sedmoga i osmoga razreda **Ana Vajhand** i **Valentina Stanišić** u pratnji nastavnice **Sonje Zvekić** i suradnice **Kristine Kovačić Raguž**. Tijekom dva natjecateljska dana zadrugari su razmijenili iskustva, družili se i sudjelovali na raznim radionicama. Suradnica Kristina Kovačić Raguž održala je radionicu slamarstva na kojoj su zajedno radili i učenici i učitelji.

I. D.

Sigre za bereške mališane

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Silvije Strahimir Kranjčević* prepoznalo je potrebu rada s najmlađim Berešcima, i to kroz njima najprihvatljivije *sigre*. Ima među igrama i onih koje bi mladi Berešci inače zaboravili, a i onih koje, iako standardne, polako gube na renomeu pred izazovima pokretnih slika sa svima dostupnih elektroničkih zastora. Za sada se pozivu na zajedničko igranje odaziva desetak djece vrtićkog i uzrasta prvog razreda osnovne škole, koji se redovito okupljaju u prostoriji u okviru Doma kulture koju koriste civilne udruge iz Berega, a iz koje se izlazi na prostrano dvorište. Izbor igara je velik, a za sada su na repertoaru *Iđe maca oko tebe*, *Erberečke*, *Pošto seko mleko* i *Ledene vije*. U prostoriji se nastavljaju standardne društvene igre i kreativne aktivnosti – izrada narukvica i lančića od perlica, bojenje bojanki i plastelinsko modeliranje. Dječje aktivnosti za sada vodi predsjednik udruge **Milorad Stojnić**, koji poziva sve roditelje da dovedu svoje mališane u Dom kulture svakog utorka i četvrtka od 17 do 18.30 sati da se zajedno *sigr*u.

M. T.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna
akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel: 063 596840 i 024 547204.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel: 0638560635.

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel: 064 305 1488.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavenska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavenska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel: 063-551-871.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljane rotkve (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nuspustorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostora 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel: 061 2323223.

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO

Sukladno članku 50. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14) i čl. od 60. do 73. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (*Službeni glasnik RS*, br. 31/10, 69/10 i 16/11)

Oglašava

JAVNI UVID U

Nacrta Plana detaljne regulacije za dio prostora MZ Zorka sjeverozapadno od Ulice dr. Ferenc Bodroćevića u Subotici

Javni uvid može se obaviti od 22. listopada do 20. studenoga 2018. godine, radnim danima od 8 do 15 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan u Gradskoj upravi Grada Subotice, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 i 9) do 20. studenoga 2018.

Javna sjednica Komisije za planove bit će održana 23. studenoga 2018. u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj dvorani), Trg slobode br. 1.

Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku dostavljene tijekom javnog uvida.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 24. 10. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

SUBOTICA
KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Filip Lacko, hrvač RK *Spartak*

Ulazak u konkurenciju mlađih seniora

Zahvaljujući brojnim uspjesima RK *Spartak*, hrvanje je svakako najtrofejniji subotički sport. Klub koji u svojim redovima ima olimpijskog i svjetskog šampiona **Davora Štefaneka** veliki je poticaj i inspiracija mladim natjecateljima da i oni nastave nisku odličnih rezultata. U svojoj posljednjoj juniorskoj godini **Filip Lacko** je jedan od onih na koje se u budućnosti najozbiljnije računa.

»Hrvanjem se aktivno bavim već desetak godina i od prvoga dana kada me je tata doveo na trening svidio mi se ovaj atraktivni sport. U biti, ima tu i dosta genetske predispozicije jer su se u našoj obitelji gotovo svi bavili hrvanjem, bilo kao aktivni natjecatelji ili iz rekreativnih pobuda«, pojasnio je Filip svoj sportski izbor.

Uspjesi

A da nije pogriješio opredjeljujući se za hrvanje potvrđuju i njegovi brojni rezultatski uspjesi koji krase njegovu dosadašnju aktivnu natjecateljsku karijeru.

»Kao junior sam osvojio naslov seniorskog prvaka Vojvodine, a bio sam više puta državni prvak i reprezentativac u mlađim starosnim kategorijama. Također, osvojio sam i nekoliko medalja na natjecanjima u inozemstvu, primjerice u Slovačkoj, Rumunjskoj i BiH.«

U kojoj se težinskoj kategoriji trenutno natječete?

»Moja kategorija u ovoj posljednjoj godini juniorskog staža je do 82 kg, ali kada ne mogu skinuti potrebne kilograme, onda se natječem u rang do 87 kg.«

Trening

U svojoj dvadeset i prvoj godini Filip Lacko je na pragu ulaska među mlađe seniore, što znači već mnogo jaču konkurenciju od sljedeće natjecateljske godine.

Koliko je teško uskladiti svakodnevne životne obveze i redovite treninge bez kojih nije moguće postići odgovarajuće sportske rezultate?

»S obzirom na to da sam onedavno zaposlen, onda mi je ponekad zbilja teško uskladiti posao i sport, ali nastojim svakog tjedna odraditi najmanje pet treninga. To je svakodnevni sportski

angažman, jer hrvanje je vrlo dinamičan i turbulentan sport koji zahtijeva veliku konstantnu posvećenost kako kroz trening tehnike, tako i kroz rad na vježbama snage. Postoje pripremni ciklusi koji se moraju maksimalno ispoštovati ukoliko se želi stići do željenog rezultata. Kada sam bio srednjoškolac, sve je to bilo mnogo jednostavnije. Sada je sve to teže, ali sada se moram priviknuti na nove životne uvjete i nastaviti s redovitim treninzima.«

Unatoč navedenim okolnostima, Filip Lacko važi za uvijek dobro pripremljenog hrvača koji u svaku borbu ulazi s maksimalnim natjecateljskim nabojem.

»Moje najjače sportsko oružje je upravo okolnost kako uvijek nastojim biti dosta spremniji od ostalih rivala, uz to posjedujem i određenu brzinu te solidnu tehničku potkovanost s kojima nastojim ostvariti prednost u osvajanju poena na strunjači. Sljedeće godine, kada uđem u konkurenciju mlađih seniora bit će potrebno i mnogo više snage, jer će budući protivnici biti tjelesno mnogo jači i spremniji, uz naravno i više natjecateljskog iskustva. U tom kontekstu i ja mislim poraditi na svojoj mišićnoj masi i namjeravam se za nekoliko godina u budućnosti natjecati u kategoriji do 97 kilograma.«

Motiviranost

Što mladim hrvačima poput Vas znače najveći sportski dometi klupskog kolege, velikog hrvačkog šampiona Davora Štefaneka?

»Velika je čast trenirati i sparingirati u istom klubu s hrvačem koji je osvojio sve što se u ovom sportu može osvojiti, jer nema baš puno hrvača na ovim prostorima priliku odraditi trening skupa s olimpijskim pobjednikom. Mnogo mi znači ova okolnost, kao i svim drugim hrvačima našega kluba, kao velika motivacija za budući rad na osobnom usavršavanju. S obzirom na to da je u našem klubu jako velika konkurencija i ima mnogo reprezentativaca, želio bih već početkom iduće sezone što više nastupati za prvu momčad i pokušati se i sam izboriti za status reprezentativca u konkurenciji mlađih seniora. Motiva je mnogo i na meni je da dokažem svoju hrvačku vrijednost«, rekao je na kraju razgovora Filip Lacko.

D. P.

Stojan Štefanek, trener prve momčadi RK *Spartak*

Filip Lacko od sljedeće sezone ulazi u konkurenciju mlađih seniora i od njega se dosta očekuje u budućnosti. On je stalno tu, sa solidnim rezultatima još od pionirskog uzrasta osvaja medalje na raznim natjecanjima, a sada bi u starijoj konkurenciji njegova dobra tehnika i brzina trebali pokazati njegovu istinsku hrvačku vrijednost.

Rukomet žene

Druga liga Sjever – zapad

Nastavak rezultatskog posrtanja

PLATIČEVO – Mlada ekipa ŽRK *Sonta*, dodatno oslabljena neigranjem najiskusnije igralice, kapetana **Sare Kalanj**, zabilježila je težak poraz od 44:6 (20:2) protiv ekipe ŽRK *Klenak 09*. Na parketu sportske dvorane u Platičevu okupilo se pedesetak gledatelja i sa simpatijama ispratilo nastup mladih Sončanki, iako su ove uspjele svega šest puta zatresti mrežu nemilosrdnih domaćih rukometašica, četiri puta **N. Kalanj** i dva puta **Zorica**. ŽRK *Sonta* će u narednom kolu na parketu dvorane u Sonti ugostiti ekipu *Rusina* iz Ruskog Krstura.

Nogomet

Srpska liga Vojvodina

Preokretom ostali bez bodova

BEOČIN – Na drugom uzastopnom gostovanju, u 10. kolu, *Bačka 1901* je, iako je dvadestak minuta prije kraja utakmice imala minimalnu prednost, ostala bez bodova. U Beočinu, pred oko 150 gledatelja, *Cement* je osvojio sva tri boda rezultatom 2:1 (0:0). Gosti su čvrstom obranom u prvom poluvremenu uspjeli sačuvati mrežu, iako su domaćini napadali i stvorili nekoliko vrlo izglednih prigoda. U rijetkim kontranapadima Subotičani su ozbiljno prijetili, a raspoloženi **Kramar** zatresao je mrežu domaćina u 56. minuti za minimalnu prednost *Bačke 1901*. Gosti u drugom poluvremenu nisu uspijevali ugroziti besposlenog domaćeg vratara, a Beočinci su maksimalno pojačali pritisak na vratara **Gabrića**, napadali svim snagama i bilo je upitno jedino kada će ga svladati. Obrana Subotičana popustila je u 69. minuti za poravnanje, a samo tri minute kasnije i za potpuni preokret. U narednom kolu *Bačka 1901* će ugostiti ekipu *Crvene zvezde* iz Novog Sada.

Vojvođanska liga Sjever

Prvi bodovi s gostovanja

ADORJAN – Tavankučani su prvi put na gostovanju u Adorjanu zabilježili pobjedu. *Tisa*, iako je žarko željela obradovati svoje navijače, stvorene prigode nije uspjela realizirati, osim jedne u 26. minuti, pa su borbenim gostima rezultatom 1:2 (1:1) prepustili tri zlata vrijedna boda. Tavankučani su odlično otvorili utakmicu i već u 4. minuti pogotkom **N. Skenderovića** nagovijestili iznenađenje i utišali tristotinjak gledatelja. Domaćini su pojačali pritisak, stvarali zrele prigode, a sve što su uspjeli bilo je poravnanje u 26. minuti. Novi pogodak za goste zabio je **Plavšić** u 49. minuti, što je bilo dovoljno za pobjedu u ovoj tvrdoj i do kraja neizvjesnoj utakmici. U narednom kolu *Tavankut* će ugostiti četvrtoplasiranu ekipu *Mladost Apa* iz Apatina.

Dočekali pobjedu

SOMBOR – Navijači somborskog *Radničkog* konačno su, u utakmici punoj preokreta, dočekali pobjedu svojih ljubimaca. Crveno-bijeli su pred stotinjak gledatelja na svojem travnjaku za-

bilježili pobjedu od 3:2 (1:0) protiv vrlo čvrste ekipe *Tekstilca* iz Odžaka. U prvom poluvremenu Somborci su bili znatno bolji, stvarali su izgledne prigode, a do prednosti su došli tek u 41. minuti zgoditkom **Sapozničenka**. Poslije odmora utakmica se rasplamsala, a gosti do poravnanja dolaze u 53. minuti iz penala. Osam minuta kasnije Odžaćani koriste loše postavljeno zaleđe i preokreću rezultat. Ubrzo, već u 65. i 67. minuti, mrežu gostujućeg vratara zatresli su **Erdei** i **Resanović** iz penala za novi preokret i konačni rezultat ovog vrlo uzbudljivog meča. U narednom kolu *Radnički* će gostovati kod *Crvenke* u istoimenom mjestu.

Neugodan poraz Apatinaca

APATIN – Nogometaši *Mladosti Apa* na svojem travnjaku su u derbiju kola, pred dvjestotinak gledatelja, zabilježili poraz rezultatom 2:3 (1:2) od *Sloge* iz Čonoplje. Utakmica je bila vrlo živa i dinamična. Gosti su do sigurne prednosti došli zgodicama **Ke-menja** u 16. i 30. minuti, **Milanović** je umanjio u 40., a **Basarić** poravnao u 68. I kad su već svi na stadionu očekivali posljednji sučev zvižduk, zgoditkom **Lučića** Čonopljanci su stigli do punog plijena. U narednom kolu Apatinci će gostovati u Tavankutu.

Raspoloženi Matijašević

BAČKI PETROVAC – *Radnički 1912* nesmanjenom žestinom nastavlja planirani pohod na titulu prvaka Sjevera. Nogometaši *Mladosti* ni na svojem travnjaku u Bačkom Petrovcu, pred tristotinjak navijača, nisu mogli nauditi Somborcima. Uspjeli su zabilježiti samo častan poraz od 1:2 (0:1). I na ovoj utakmici u strijelce se ubilježio iskusni **Matijašević** u 21. minuti, a domaćini su se ponadali iznenađenju poslije brzo postignutog zgoditka početkom drugog poluvremena. Sve na svoje mjesto postavio je mladi **Antunić** zgoditkom u 69. minuti, za konačno slavlje svojih suigrača i pedesetak vjernih navijača, koji su s njima doputovali iz Sombora. U narednom kolu *Radnički 1912* će ugostiti ekipu *Poleta* iz Karavukova i izraziti je favorit.

PFL Sombor

Nova pobjeda u gostima

TOVARIŠEVO – Nogometaši ŽAK-a su na teškom gostovanju u Tovariševu rezultatom 0:1 (0:1) izvukli sva tri boda od ekipe *Vojvodine* iz Kulpina i tako prekinuli niz od četiri uzastopne pobjede. Igralo se po jakom vjetru, dosta tvrdo, pa su nogometaši imali velikih problema s kontrolom lopte. Jedini zgoditak na utakmici dao je **Nikić** u 33. minuti. U jednom brzom napadu probio se po desnoj strani, sa samog kuta kaznenog prostora šutirao, lopta je, nošena vjetrom, završila u bližem kutu domaćeg vratara. Zahvaljujući pobjedi Somborci su se vratili na 5. poziciju, sa svega dva boda manje od lidera. U narednom kolu, u derbiju, ŽAK će ugostiti trećeplasiranog, ekipu *Rusina* iz Ruskog Krstura.

Tvrđava otkinula bod izrazitom favoritu

PARAGE – Na gostovanju u Paragama *Tvrđava* iz Bača je rezultatom 1:1 otkinula bod izrazitom favoritu, drugoplasiranoj *Budućnosti*. Igralo se po jakom vjetru, pa su nogometaši teško i kontrolirali loptu, tako da se ne može govoriti o nekim tečnim akcijama i preciznim udarcima na protivnička vrata. U oštroj, ali korektnoj

igri, bodovi su nenadano podijeljeni, što svakako više odgovara upornim gostima. U narednom kolu *Tvrđava* će gostovati u Gajdobri, kod susjeda na ljestvici, ekipe *Hercegovca*.

PFL Subotica

Razgoropadili se u derbiju

FEKETIĆ – Na gostovanju u Feketiću nogometaši *Radničkog 1905* su pokazali zube i glatkom pobjedom osvojili zlata vrijedne bodove u borbi za lidersku poziciju. Domaći *Jadran* poražen je od Bajmačana rezultatom 1:4 (0:1) i najvjerojatnije se oprostio od borbe za plasman u viši rang natjecanja. U narednom kolu *Radnički 1905* će ugostiti lidera, ekipu *Proleter* iz Ravnog Sela, a pobjedom domaćina ove dvije ekipe bi se bodovno poravnale.

Đurđinci se probudili

ĐURĐIN – U derbiju začelja probuđeni *Đurđin* je na svojem travnjaku rezultatom 4:2 (2:0) svladao ekipu *Proleter* iz Njegoševa. Ovom pobjedom *Đurđinci* su napravili mali bodovni odmak od fenjera, pa će predstojeće utakmice igrati pod manjim rezultat-skim pritiskom. U narednom kolu, u novom derbiju začelja, *Đurđin* će gostovati u Senti, kod istoimene ekipe.

Očekivani poraz

NOVI ŽEDNIK – Ekipa *Preporoda* dočekala je na svojem travnjaku u Novom Žedniku izuzetnog favorita, trećeplasiranu *Sutjesku* iz Bačkog Dobrog Polja. Iako su pružili snažan otpor, domaćini su poklekli rezultatom 2:3 (1:1). U narednom kolu *Preporod* će gostovati u Nadalju kod ekipe *Napretka*.

Općinska liga Bačka Palanka

Miroljubivo

BOĐANI – Ekipa *Slavije* iz Bođana na svojem travnjaku je rezultatom 1:1 (0:1) podijelila bodove s ekipom *Bačke 1945* iz Bačke Palanke, pa sada ima dva boda više od dviju posljednjeplasiranih ekipa. U narednom kolu *Slavija* će u derbiju začelja gostovati u Viziću, kod fenjeraša *Borca*.

Protutnjali Karađorđevom

KARAĐORĐEVO – Plavanska *Sloga* s gostovanja u Karađorđevu vratila sa sva tri boda na svom kontu. Domaći *Proleter* ni na svojem travnjaku nije bio dorusli protivnik Plavancima, pa je poražen rezultatom 2:5 (1:2). U narednom kolu Plavanci će ugostiti susjeda na ljestvici, ekipu *Neština* iz istoimenog mjesta.

MFL Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 1. razred

Dunav daleko od zone ispadanja

MONOŠTOR – Nogometaši *Dunava* su na Doli svladali starog rivala, ekipu *Partizana* iz Kupusine rezultatom 3:2 (1:0). U tvrdog utakmici, odigranoj po jakom vjetru, pravo umijeće je bilo kontrolirati loptu. Domaćini su realizirali jednu prigodu više nego gosti, pa su, posve zaslužno, osvojili cijeli plijen. **Santo** je zgo-ditcima u 20. i 53. minuti doveo Monoštorce u sigurnu prednost, međutim, na isteku punog sata igre Kupusinci su se zgoditkom vratili u igru. U 80. minuti **Balaž** povećava prednost, a šest minuta kasnije gosti postižu još jedan zgoditak, posljednji na utakmici. U narednom kolu *Dunav* će gostovati u Deronjama, kod ekipe *Omladinca*.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Stvarnost

Čarolija Svjetskog prvenstva odavno je završila i Hrvatska nogometna reprezentacija se, nastupima u Ligi nacija i prijateljskim ogledima, vratila u stvarnost. Šok protiv Španjolske u brutalnom porazu (0:6) otvorio je oči ukazujući kako se od stare slave ne može živjeti. Potom je uslijedio domaći remi protiv Engleske (0:0) u susretu pred praznim tribinama na Rujevici, susret u kojemu su *vatreni* mogli glatko biti poraženi da nije bilo nespretnosti **Rushforda** i odličnih obrana **Livakovića**. Konačno, u ponedjeljak navečer, upisana je prva pobjeda još od polufinala SP-a, minimalna pobjeda protiv Jordana (2:1).

Skromni su to dometi druge reprezentacije SP-a, ali to je jednostavno tako u ovom prijelaznom trenutku kada se momčad pokušava adaptirati na novu konstelaciju igrača i adaptiranje na činjenicu kako se povlačenje nekoliko igrača mora adekvatno riješiti. I to što prije.

Gostujućom pobjedom Engleske u Španjolskoj, Hrvatska opet ima neke šanse u borbi za prvo mjesto u skupini, ali bi morala zabilježiti dvije pobjede (doma protiv Španjolske i u gostima kod Engleza). Izgleda znanstvena fantastika, ali s *vatrenima* je sve moguće. Opet, ako u tome ne uspije, Hrvatska mora razmišljati kako

da ne bude među dvije posljednje momčadi u sve četiri skupine A divizije Lige nacija, jer bi u suprotnom izgubila status nositelja u predstojećim kvalifikacijama za Europsko prvenstvo 2020. godine. U ovom trenutku neugodne stvarnosti, sa samo jednim osvojenim bodom iz dva susreta i gol razlikom -6, nalazi se upravo u toj zoni koja bi joj značajno zakomplicirala kvalifikacijski život.

No, pored svih nabrojanih momenata čini se kako je ipak najvažnije ponovno uspostaviti harmoniju u svim segmentima igre, harmoniju zahvaljujući kojoj je i ostvaren najveći uspjeh u povijesti. Povlačenjem **Mandžukića** kao da više nema efikasnosti, iako on nije postizao puno golova ali je njegovim angažmanom dolazilo do njih. Pa i zgoditke protiv Jordana, prve u posljednjih nekoliko susreta postigli su štoperi **Vida** i **Mitrović**.

Istina, u ovom prijateljskom susretu Hrvatska je nastupila bez udarnog kvarteta najboljih igrača, ali upravo su pričuve imale prigodu pokazati kako se na njih mora ozbiljno računati.

Bilo kako bilo, sljedeći mjesec pokazat će sve i otkriti kakva je prava stvarnost *vatrenih* nakon SP-a.

Možda je rješenje u momčadi U21 koja je, pobjedama protiv Grčke i San Marina osvojila prvo mjesto u kvalifikacijskoj skupini i nakon 15 godina uspjela izboriti nastup na Europskom prvenstvu.

A to je lijepa stvarnost.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Dan zajednice u Petrovaradinu

Iz Ivković šora

Bundevara...

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Ta kako sam, mož kast nikako. Jevo me na salašu ode u Ivković šoru, vučem se po avliji kugod da me kogod kroz roljku provuko i kunjam. Sad ću već i ja počet virovat da nas kogod zaprašiva odozgor iz krilatice s kakim pravom od kojeg se samo kunja, drima i linstvuje misto da se radi i da nam budne opet bolje i veselije. Ajak, niko se borme ne laća, jal u poslidnji ma na brzinu poradi samo ono što se mora. Idem niki dan biciglom Bećar atarom prema Mirgešu kadli tamo baš spram Lamićovog salaša di, kako kažu da nije dotrvalo sitnog kame-na pa ostala za kiše buzalica a za lipog vrimenta šuk debela prašinčina, vidim jednu lipu veliku njivu tek ovršeni kuruza. Stao ja pa se ne možem iščudit: jel moguće da je svit taki komisan i bisan, a svi kukaje kako je ogriv skup, kako se mrznu i da ne mož zavridit toliko, a niko da se siti pokupit te silne čutke! Ne samo na ovoj njivi, na svima je isto. Ove godine kuruzi rodili ko neslani, leži čutka do čutke. Al, šta se mož. Doduše, nama što smo skupljali čukanjice, cincokretove stabaljike i sve što se da turit u peć je ovo sad vrime malkoc čudno i priviše nikako gospocki. Raspravljamo jevo o tim ja i Pere; on kad sam krenio divan, počo oma češat tu njegovu veliku sidu glavu ispod masnog šešira. Pa i on se sića, veli, kad smo bili beni kad nismo tili pokupit čukanjice a sad se zaoru čitave čutke pa nikom ništa.. Da je tu naš Joso, moj rođo, sad bi on to nama objasnio, on je stariji od nas koju godinu. »Ha-ha-ha, baš si trevio na mudraca«, veli Pera i slatko se smije kugod da je dobio na lutriji. »Joso je prvi koji se manio i pogospodio. Ta ne sićaš se da je on prvi srušio banju peć i metio misto nje cripanu, cugošku. Nikako meni ne ide u glavu štogod drugo, moj pajdo. Gledaj samo drugi svit, na priliku di u državi ima tog gasa, griju se i kuvaju na njeg. Di ima drva, tamo je drvo glavno; isto tako di ima uglja, tamo je ugalj. Samo kod nas sve naopako, u Vojvodini ima slame, kuružne, ogrizina i svakake kako to divane 'bijo mase', a mi kupujemo od drugi i vardamo skupe novce na njev ogriv, a naše zaoremo. Ta još naši stari su znali da triba opravljat salaše i grijat s onim što se ima.« »Mani se ti već tvojeg mudrovanja neg ajde sad kod mene na bundevaru. Bio ja juče u dolu i našo još jednu veliku bundevu, kandar smo je zaboravili pokupit kad smo brali kuruze pa se sad pokazala. Ova moja se obradovala i veli da će oma opravit pogaču, i to naku kadgodašnju u kiselo, a ja joj zapovidio da uzme najveću tepciju da bude debela kugod noga.« Svaka čast. Jevo idem oma. Dosadila mi već ova bundevara od ovi gospocki bundeva što izgledaje kugod Josina tamburica, a ni ukus nema ko kadgodašnja bundeva, a ni špice joj nisu nikake. Moraš mi ostavit pregrštu špica da i ja zapatim sime, uspiće i kod mene u dolu samo ako kaki pametnjaković ne polije erbicidom s prolića do kugod lani, sve mi se posušilo još i cica maca. Ajd, zbogom, čeljadi. Jeto, sad vam nisam politiziro. Idem ist, ne volim ladnu bundevaru.

Bač Ivin štodir

Ka obnaroduje žencko sve izgleda lipše

piše: Ivan Andrašić

Bač Ivu ope skoletile svakake bole. Tako u posljednji nekoliko godina svake jeseni, al ve najgorje. Malo, malo, krene se u abolantu. Tako i danas, ščim fruštukovo i popijo medecine za ujutru, latijo biciglu i polako se uputijo. Pišice mu teško, boli mu vada svaki zglovak ot kolina pa do prstaca. Ni mu baš zgodno ni na bicigle, ako samo malo jače pritisne pedale, oma ga spopade niko ripanje. On onda polako, ko kaki didačić, a ka došo do abolante, nomu pendžeriću mu velu da više ne mož pridat legetimaciju, nek dojde sutra, al nek bolje porani. Ako bi tijo ko doktorice, mora još u zoru stat u red. Ne smije ništa ni odvratit, znade da bi se oma jako ojidijo, a to, ope, ne smije, rekla mu doktorica iz varoši. Veli, mora bižat i o velike tuge i o velike radosti, a najviše o velikoga jida, jal brog svega toga najviše trpi srce. A njegovo baš oslabilo. Ne može se ni okrenit i otit doma, nema više medecina, a mora ji pit svaki dan, ne smije priskakat, oma mu ne bude kako triba. Rešijo se čekat, pa ka svi budu gotovi, zamolit doktoricu da mu pripíše medecine, ona će ga vada bolje razumit. A niki dan sluša na općinckomu radijonu nu što misli da je jako lipa, pa misto glavnoga izmeđ doktora tolmači koliko nam je u abolantama i po sela i u varoši lipo i dobro, tako još nikada ni bilo. Veli, nabavili još ni veliki lemuzina što dojdju odnet teško bolesne, jedino vladari još ne dadu i da se zaposlu ni što tiru lemuzine i ni što bi ji u ti lemuzina i tribalo nosit ko bolesni, a ne dadu ni da se zaposli još doktora, pa da se u sela popunu abolante. I još veli da bi za sad bilo najbolje da bolesne, ako jim jako teško, u abolantu u varoši donesu njevi. A lipa je, vada će se naskoro i sporazumit skim triba, pa će se za koju godinu i te lemuzine popunit skim triba. Ka se u općine moglo zaposlit vraganajs koikaki što sve i sva čuvu, vada će se moć i doktore. Ako neće, najće oni za se posla i sami, makar i u drugi država. Nima više tribu. Bač Iva se naćeko, ka svi bili gotovi, prošlo i vrime ručka. Doktorica ga primila, ni se ni malo nećkala. Ni gledala ni noto što prošlo radno vrime. Ka vidla papire o doktorice iz varoši, još mu pitala zašto je se ni javijo ranije. Ni je ništa odvratijo, a mogo bi svašta napripovidat. Najedamput mu se steškalo, počelo mu i dutnjat u prsa. Žo mu i ti naši doktora i doktorica, vidi da ni oni o svoji nadnica ne možu živit komotno ko u drugi država. Zoto, vada i tražu kruva po bilomu svitu. Ko nas se više daje na sve drugo, samo ne na doktore. Najviše none što koišta trukuju u državni službi, a još više na njeve gospodare. Eto, samo ka pogleda kuma Tunu i njegove. Za nadnice što kroz godinu dobiju, moglo bi se u nadnicu uzet desetjedanaš doktora. Bilo bi ji dosta i za varoš i za sva sela oko varoši. A da kum Tuna i njegovi ne radu, niko ne bi ni ositijo. Bač Ive izgleda da niko ne bi ositijo ni da više ne radi na što kadgod pogleda u gledalo, sama za se pomisli da je jako lipa, pa tako lipo i no što ona obnaroduje.

NARODNE POSLOVICE

- U ratara crne ruke, a bijela pogača.
- Žedna preko vode prevesti.
- Bog je prvo sebi bradu stvorio.
- Bolje je dati vunu, nego živu ovcu.

VICEVI, ŠALE...

Prošle sam godine bio sa ženom na moru, bilo nam je jako lijepo, zakopavali smo se u pijesak, prvo ona mene, onda ja nju. Ove godine idem tamo ponovo – da ju otkopam.

- Halo, dobar dan, je li to društvo za zaštitu životinja?
- Jeste, izvolite.
- Pa evo poštar već sat vremena sjedi na drvetu i mog psa naziva svakakvim prostačkim imenima!

Mladi bračni par ne priča već tri dana. Četvrti dan žena nađe na stolu papir na kojem piše:

- Probudi me ujutro u sedam sati – tvoj muž.
- Ujutro se muž probudi u pola deset i vidi papir na kojem piše:
- Probudi se, sedam je sati – tvoja žena.

Mirko krenuo u pljačku, pa ga uhvatila policija, odveli ga u stanicu i dobro istukli. On sve priznao i potpisao, pa sutradan na sudu sudac upita:

- Dakle, Vi ste priznali pljačku...

Mirko ga prekine:

- Priznao?! Morao sam. Razbila me policija u stanici k'o beba zvečku!

Sudac ga prijeko pogleda:

- Policija danas ne mlati, čovječe, što ti je?!

Mirko slegne ramenima:

- Danas možda ne, al' jučer su me pravo dobro izmlatili!

DJEČJI BISERI

- Moja mama nikad ne zaboravlja. Ona se uvijek sjeti što je zaboravila.
- Benzin je masnoća koja se sipa u kola da bi radio brže njegov organizam.
- Umirovljenici igraju šah vani, čitaju novine i slušaju na TV kad će dobiti mirovinu.

FOTO KUTAK

Jel' sad dobro?

**PETAK
19.10.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Riječ i život: Ljubav na djelu
12:00 Dnevnik 1
12:23 Imperij, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:20 "ko te šiša
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Svakog gosta tri dana dosta, američki film
21:55 Slavni holivudski parovi: Katharine Hepburn i Spencer Tracy
22:55 Dnevnik 3
23:30 Hrvatska za 5
00:25 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
00:50 Velečasni Brown
01:35 Veterinar Engel
02:20 Dr. Oz
03:00 Dobar dan, Hrvatska
03:50 Dolina sunca, serija
04:35 Reprizni program
05:05 Kod nas doma
06:00 Imperij, telenovela

05:20 Kompozicija 3
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Džepni djedica
10:00 U drugom svijetu
10:30 Školski sat: Jesen u bojama duge
11:05 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:31 McLeodove kćeri
12:19 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:06 Istina ili mit: Krema za sunčanje opasnije su od samog sunca
13:13 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga
13:37 Život s Chase, film
15:10 Putovanja u daleke krajeve
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Planet Zemlja II: Planine, dokumentarna serija

17:35 Odmori se, zaslužio si
18:13 Seoska gozba
18:59 Izradi sam: Privjesci za ključeve
19:04 Hlapićeve nove zgode
19:30 POPROCK.HR
20:05 Endeavour, mladi Morse
21:38 Nezaboravljeni
22:28 Smrtonosni pad, američko-francuski film
23:59 Život s Chase, film
01:24 Bitange i princeze
01:59 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
20.10.2018.**

07:04 Klasika mundi
08:09 Teritorij Komanča, film
09:29 Dobro jutro, Hrvatska
09:59 Vijesti
11:09 Kućni ljubimci
11:59 Dnevnik 1
12:24 Veterani mira
13:12 Mijenjamo svijet: Ozračena hrana: Štetni valovi u našim tanjurima?, dokumentarni film
14:09 Duhovni izazovi
14:42 Prizma
15:29 Sigurno u prometu
15:59 Zdrav život
16:29 Potrošački kod
16:59 Vijesti u 17
17:19 Manjinski mozaik: U potrazi za mlinom
17:39 Lijepom našom: Našice
18:59 Dnevnik 2
19:46 Tema dana
19:58 Loto 7
20:04 Agent u bijegu, američki film
21:54 Dnevnik 3
22:39 Sve ili ništa, film
00:24 U banani, britanski film
02:04 Teritorij Komanča, američki film
03:19 Dolina sunca, serija
04:04 Sve će biti dobro, serija
04:49 Treći format
05:39 Manjinski mozaik: U potrazi za mlinom
05:54 Skica za portret
06:09 Veterani mira
06:52 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
09:25 Operacija Barbarossa, serija

09:50 Punom parom naprijed, dokumentarna serija
10:55 Vrtlarica
11:25 Botanički vrt Kew na tanjuru: Jesen, dokumentarna serija
12:25 Cesarica - hit godine
12:30 Špica, riva, korzo
14:20 Cesarica - hit godine
14:25 Endeavour, mladi Morse
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Cesarica - hit godine
16:23 Žene, povjerljivo!
17:08 Glazbeni Top20
17:55 Rukomet, LP
19:33 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
20:05 Planine - Život iznad oblaka: Ande, dokumentarna serija
20:55 Prijelomna otkrića: Borba s pandemijama, dokumentarna serija
21:40 Downton Abbey
22:35 Igra prijestolja
23:25 Varalice
00:10 Simpsoni
00:30 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
21.10.2018.**

07:55 Staza slonova, američki film - Zlatno doba Hollywooda
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Radovan: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Savršeno vjenčanje, američki film
17:00 Vijesti u 17
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Uz nas niste sami: Za dostojanstven život, humanitarni koncert
22:05 Velikani hrvatskog glumišta, dokumentarna serija
23:05 Dnevnik 3
23:45 Staza slonova, američki film - Zlatno doba Hollywooda
01:30 Nedjeljom u dva
02:25 Dolina sunca, serija
03:10 Sve će biti dobro, serija

03:55 Mir i dobro
04:20 Reprizni program
06:05 Split: More

06:10 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
08:30 Luka i prijatelji
09:00 Umrstva u Midsomeru
10:30 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
11:15 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
12:00 Cesarica - hit godine
12:05 Lidijina kuhinja
12:30 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:27 Cesarica - hit godine
13:30 Sjedni, odličan
14:30 Daj pet
15:25 Cesarica - hit godine
15:30 Downton Abbey
16:20 Maher za putovanja
16:42 Cesarica - hit godine
16:45 Magazin nogometne LP
17:15 Hokej na ledu, EBEL liga: Medveščak - Südtirol Alperia, prijenos
20:05 Viktorija
21:00 Nikita, francusko-talijanski film - Filmovi s 5 zvjezdica
23:00 Graham Norton i gosti
23:50 Kurt Cobain, glazbeno-dokumentarni film
01:55 Simpsoni
02:15 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
22.10.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:23 Imperij, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Rat prije rata: Srbi na oružje, dokumentarna serija

21:00 Novine
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:05 Velečasni Brown
00:55 Veterinar Engel
01:40 Dr. Oz
02:25 Dobar dan, Hrvatska
03:15 Dolina sunca, serija
04:00 Sve će biti dobro, serija
04:45 Reprizni program
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
10:00 U drugom svijetu, serija za mlade
10:30 Školski sat: Prostor
11:05 Sjedni, odličan
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:32 Sad ti je žao!, nizozemski film
15:07 Putovanja u daleke krajeve
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine
16:45 Planet Zemlja II: Džungle, dokumentarna serija
17:35 Auto Market
18:05 Dokumentarna emisija/film - kratka forma
18:20 TV Bingo
19:00 Cesarica - hit godine
19:03 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion, studijska emisija
21:00 Dobri dileri iz Dallasa, američki film
22:55 Most
23:50 Point Blanc, američki film
01:20 Sad ti je žao!, nizozemski film
02:50 Noćni glazbeni program

**UTORAK
23.10.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel

11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:23 Imperij, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Znanstveni krugovi
14:25 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Reprizni film
21:00 Putovanje prostor-vremenom
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
23:50 Velečasni Brown
00:40 Veterinar Engel
01:25 Dr. Oz
02:10 Dobar dan, Hrvatska
03:00 Dolina sunca, serija
03:45 Reprizni program
04:19 Koktel-bar
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 U drugom svijetu
10:30 Školski sat: Put do Kiklada
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:42 Požar, američki film
15:07 Putovanja u daleke krajeve
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine

16:45 Planet Zemlja II: Pustinje
17:35 Odmori se, zaslužio si
18:15 Seoska gozba
19:03 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Milijarde
21:00 Čarolija na mjesecini, američko-britanski film
22:40 Most
23:35 Džeparac, film
01:10 Bitange i princeze
01:45 Požar, američki film
03:05 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 24.10.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:23 Imperij, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Potrošački kod
14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Mijenjamo svijet: Smrtonosni lažni lijekovi
20:58 Preživljavanje: Priča o globalnom zdravlju: Ne ostavljajmo nikoga, dokumentarna serija

21:07 Preživljavanje: Priča o globalnom zdravlju: Do kraja vremena
21:25 Pola ure kulture
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
23:50 Velečasni Brown
00:40 Veterinar Engel
01:25 Dr. Oz
02:10 Dobar dan, Hrvatska
03:00 Dolina sunca, serija
03:45 Pola ure kulture
04:15 TV izložba
04:19 Žene, povjerljivo!
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

05:20 Pravac na treću
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 U drugom svijetu
10:30 Školski sat: Listopadno i zimzeleno drveće
11:05 Luka i prijatelji
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:32 Najpoželjniji donor, njemački film
15:07 Putovanja u daleke krajeve
15:52 Cesarica - hit godine
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine
16:45 Planet Zemlja II: Travnjaci
17:35 Odmori se, zaslužio si
18:15 Seoska gozba
19:00 Cesarica - hit godine
19:03 Hlapićeve nove zgode
20:05 Nogomet, Liga prvaka
20:55 Nogomet, Liga prvaka: Barcelona - Inter, prijenos

23:45 Odjevena da ubije, američki film
01:25 Bitange i princeze
02:00 Najpoželjniji donor, njemački film
03:30 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 25.10.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Baština moravskih Hrvata, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:23 Imperij, telenovela
13:10 Dr. Oz
14:00 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju, dokumentarna serija
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:55 Loto 6/45
20:00 Hvar: Dani hrvatskog turizma - dodjela godišnjih turističkih nagrada, prijenos
21:12 Puls
22:02 Otvoreno
22:52 Dnevnik 3
23:27 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
23:50 Velečasni Brown
00:40 Veterinar Engel
01:25 Dr. Oz

02:10 Dobar dan, Hrvatska
03:00 Dolina sunca, serija
03:45 Emisija pučke i predajne kulture
04:15 TV izložba
04:19 Klub 7
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

05:20 A forum
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 U drugom svijetu
10:30 Školski sat: Projekt: DRUGI
11:05 Pozitivno
11:35 McLeodove kćeri
12:30 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:37 Altersglühen - Speed Dating für Senioren, njemački film
15:07 Putovanja u daleke krajeve
15:52 Cesarica - hit godine
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Planet Zemlja II: Gradovi
17:35 Odmori se, zaslužio si
18:15 Seoska gozba
19:03 Hlapićeve nove zgode, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kvalifikacije za rukometno EP: Hrvatska - Švicarska, prijenos
22:05 Klub 7
23:00 Most
23:55 Savršene majke, australski film
01:40 Bitange i princeze
02:15 Altersglühen - Speed Dating für Senioren, njemački film
03:40 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi iz Španjolske

NAJOMILJENIJE mjesto od svih mjesta **DO SAD**

Čudna je to priča između ljudi i njihovih omiljenih mjesta. Netko ih bira po osobama s kojima je tamo proveo vrijeme, netko po događajima i doživljajima koje je na njima doživio, netko po emocijama, a ja po broju izgovorenih »wau«, ispuštenih uzdaha i izjava koliko mi se sviđa tu gdje jesam. I to s omiljenim mjestima kao da nije stalno. Možeš izjaviti kako si za zauvijek našao omiljeno mjesto, ali nitko ne može garantirati da nećeš otkriti novo, mnogo ljepše, uzbudljivije, čarobnije, zavodljivije, neodoljivije najljepše mjesto na cijelom svijetu. Kako bi cijela situacija s omiljenim mjestima postala kompliciranija moguće je imati više omiljenih mjesta. Na primjer, omiljeno mjesto za vožnju bicikla, omiljeno mjesto za pijeње vina, omiljeno za puštanje zmaja, omiljeno za romantiku, za knjigu, za djecu, prijatelje, za biti sam... Prava je sreća naći mjesto koje bi moglo biti za sve omiljeno.

I onda, koliko samo mjesta čeka da bude otkriveno. Ili još bolje pitanje je kroz koliko mjesta prođemo, a da ih nikad ne otkrijemo iako u njima čuče omiljena mjesta. E, pa moje novo omiljeno mjesto do sada je imalo sreću, a i ja s njim, te smo se spoznali i prepoznali. Ono živi na korak od oceana, nekoliko desetaka metara od kopna s kojim koketira plimom i osekom, koje ga opet čine dostupnim ili ipak dalekim. Moje najomiljenije mjesto od svih koje sam do sada srela je više od mjesta, ono je mjesto i otočić kod tog mjesta.

Na lijepom novom omiljenom mjestu

Gostujući u Bilbau, imali smo priliku obilaziti divnu obalu tog dijela Španjolske. Najbliža plaža je bila udaljena od našeg stana 14 kilometara i prvobitna ideja je bila da otrčimo do nje. Iz nekog razloga ipak smo do nje stigli kolima i time dobili priliku da obidemo sve dijelove prestižnog mjesta po imenu Getxo. Vile,

plaže, pogledi od kojih zastaje dah i ideja da više od ovoga ni ne moramo vidjeti, bili su samo prvobitna varka. Ovo jeste jedan od najbogatijih područja Baskije, ali ne i onaj koji će zauvijek ostati u mom srcu. Mjesto o kojem vam želim pisati je Lekeitio. Mjesto najbogatijeg dojma, pogleda i uzdaha.

Lekeitio je smješten između Bilbaa i San Sebastiana, udaljen od oba po sat vremena vožnje. Nisam sigurna da bih mogla izdvojiti neki poseban stil koji obilježava ovo mjesto, ali ću sigurno prenijeti šarm kojim ono odiše. Tome naravno pridonose i brojni kafići, koji vinom, pinčosima (mali sendviči), morskom hranom i španjolskom glazbom, zavode i omamljuju. I onda, nakon što prođete i neobičnu katedralu, izbijate tamo gdje smo krenuli, na samu obalu. Doduše, tu je gradska plaža, ali mi smo je posjetili krajem devetog mjeseca i imali ju priliku doživjeti gotovo praznu po divnom sunčanom danu. Istraživači u nama ne umiju se odmah opustiti, pa smo nastavili šetnju plažom i ugledali kao neki vid nasipa koji je obalu spajao s malim otokom San Nicolas ka kojem smo se momentalno uputili. I onda je krenula čarolija. Moment kada smo prešli na otok je moment kada smo ugledali skrivenu dugu pjeskovitu plažu oceanskog tirkiza. Trenutak kada smo oko otoka ugledali prostranstvo i kada je sve stalo. Nisam pjesnik, ali bih pisala poemu o ovom momentu u kome se tisuće uzdaha množe i zaustavljaju s vama u momentu. Sve stoji, osim vjetrova koji vas doslovce miluje i stavlja do znanja da je sve stvarno. Naravno, teško to zadržim u sebi, pa se čuju i moji zbunjeni i veoma siromašni, za dani trenutak, povici koliko sam sretna i koliko je ovo najljepše mjesto na kojem sam do sada bila.

Osvojiti vrh otoka je bilo lakše nego što smo zamišljali. Svaki korak smo koristili da uhvatimo neki novi kut ovog pogledanja i opet sami sebe ostavimo bez daha. Na samom vrhu mi se učinilo kako crta koja nas spaja s kopnom postaje sve tanja, pa smo se brže spustili da vidimo o čemu se radi i zaključili da je ovdje plima u mnogo boljoj kondiciji od one morske na koju smo navikli i da uskoro nećemo moći prijeći na drugu stranu. Priznajem, ne bi bilo loše ostati zarobljen u ovom raji bar na jedan dan, ali nove obale su nas čekale.

Ima moja duša tu potrebu da se miluje s mjestima kroz koja prolazi i ona mi i pomaže da doživim i uhvatim mjesta, moja omiljena mjesta na cijelom svijetu. Bit ću sretna ako ovo zauvijek ostane moje najomiljenije mjesto na cijelom svijetu, a ako ne, pa ja se tome onda još više veselim.

Ovim završavam svoje zapise iz Španjolske onako kako sam i počela... da mi je biti turist svaki dan, ja bih za svakoga donijela dojam o jednom divnom mjestu na dar.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

**Lemeška rkt. župna zajednica u Svetozaru Miletiću
organizira četverodnevnu proslavu 200. godišnjice
današnjeg izgleda crkve Rođenja Blažene Djevice Marije**

Četvrtak, 18. listopada (oktobar)

**Otvaranje izložbe „VIRA, SLAMA, TRADICIJA”
u organizaciji BKC „Lemeški bunjevci”
Nastupa VA „Musica Viva”
u 19 sati, svečana sala Mjesne zajednice.**

Petak, 19. listopada (oktobar)

**Literarna večer,
predstavljanje knjige vlč. Dragana Muharema,
„Ispovijest crkvenog pauka”
u organizaciji HBKUD „Lemeš”
u 19 sati, svečana sala Mjesne zajednice.**

Subota, 20. listopada (oktobar)

**U 11 sati svečana koncelebrirana sveta misa,
predslavitelj mons. dr. Péntzes János.
Na misi pjeva katedralni zbor „Albe Vidaković” iz
Subotice pod upravom maestra Miroslava Stantića.**

Nedjelja, 21. listopada (oktobar)

**U 9 sati svečana sveta misa na lemeškoj kalvariji.
Kapela je posvećena prije 90 godina.**